HÜSEYİN RAHMİ GÜRPINAR

GULYABANİ

ROMAN

Günümüz Türkçesiyle

2. BASKI

can miras

"Hüseyin Rahmi'nin batıl itikatları kendine mevzu edindiği romanlarının arasında –bir romancı gözüyle– en kusursuzu, –bir okuyucu gözüyle– en eğlencelisi *Gulyabani*'dir."

Halide Edib Adıvar

"İçinde hakikaten bütün bir âlem yaşayan ve çok kudretli tekniği sayesinde en olamayacak şeylere en mümkün vaziyetler mahiyeti veren bu romanı, muharriri büyük bir Garp lisanıyla yazsaydı mühim bir servet kazanırdı."

Nahid Sırrı Örik

Basıldığı günden bugüne birçok kuşak tarafından zevkle okunan *Gulyabani*, bugün de korkutmaya, güldürmeye ve düşündürmeye devam eden, gerçek bir klasik.

Edebiyatımızın bu eşsiz başyapıtını orijinal diline en az müdahaleyle günümüz Türkçesine uyarlanmış olarak sunuyoruz.

#edebiyatımızınmirası #korku #gerilim #komedi #ıssızçiftlik #periliev #yalnızkadınlar

Kapak illüstrasyonu: Burak Tığlı

ISBN: 978-975-07-3927-9

can

canyayinlari.com | f | | canyayinlari

roman

9 789750 739279

Can Miras

Gulyabani, Hüseyin Rahmi Gürpınar
© 2019, Can Sanat Yayınları A.Ş.
Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. basım: İbrahim Hilmi; Matbaa-i Hayriye ve Şürekâsı, 1330 (1915)
2. basım: Hilmi Kitabevi, 1938
Can Yayınları'nda 1. basım: 2019
2. basım: Şubat 2022, İstanbul
Bu kitabın 2. baskısı 3000 adet yapılmıştır.

Dizi editörü: Mustafa Çevikdoğan
Günümüz Türkçesine uyarlayan: Mustafa Çevikdoğan
Düzelti: Ebru Aydın
Mizanpaj: Bahar Kuru Yerek
Kapak tasarımı: Utku Lomlu / Lom Creative (www.lom.com.tr)

Baskı ve cilt: İMAK Basım Yayın Ticaret ve Sanayi Limited Şirketi
Akçaburgaz Mah. 137. Sokak. No: 12
Esenyurt, İstanbul
Sertifika No: 45523

ISBN 978-975-07-3927-9

CAN SANAT YAYINLARI
YAPIM VE DAĞITIM TİCARET VE SANAYİ A.Ş.
Maslak Mah. Eski Büyükdere Cad. İz Plaza Giz, No: 9/25 Sarıyer/İstanbul
Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33
canyayinlari.com
yayinevi@canyayinlari.com
Sertifika No: 43514

HÜSEYİN RAHMİ GÜRPINAR

GULYABANİ

GÜNÜMÜZ TÜRKÇESİYLE

ROMAN

can

Hüseyin Rahmi Gürpınar'ın Can Yayınları'ndaki diğer kitapları:

Gulyabani, 2019
Sevda Peşinde, 2019
Sevda Peşinde (Günümüz Türkçesiyle), 2019
Kuyrukluyıldız Altında Bir İzdivaç, 2020
Kuyrukluyıldız Altında Bir İzdivaç (Günümüz Türkçesiyle), 2020
Şık, 2021
Şık (Günümüz Türkçesiyle), 2021
Hakka Sığındık, 2021
Hakka Sığındık (Günümüz Türkçesiyle), 2021
Gönül Ticareti, 2021
Gönül Ticareti (Günümüz Türkçesiyle), 2021

HÜSEYİN RAHMİ GÜRPINAR, 1864'te İstanbul'da doğdu. Dört yaşında annesini kaybetti. Çocukluğu teyzesinin yanında, Aksaray'da geçti. Mahmudiye Rüşdiyesi'nde okudu. Hastalığı sebebiyle Mülkiye'deki eğitimini yarım bıraktı. Kısa süreli birkaç memuriyet denemesi ve bir dönem milletvekilliği haricinde hayatını hep yazdıklarıyla kazandı. Henüz 23 yaşındayken yazdığı ilk romanı *Şık*, Ahmed Mithat Efendi'nin övgüleriyle karşılandı ve 1887'de *Tercüman-ı Hakikat*'te tefrika edildi. Sonraki yıllarda verimli bir yazarlık hayatı geçirdi. 19. yüzyıl sonu ve 20. yüzyıl başı İstanbul'unun konak ve sokak hayatını eserlerinde ustalıkla işledi. Klasikleşmiş birçok romanının yanı sıra hikâye, oyun, makale türlerinde de eserler verdi. Edebiyatımızda gerçekçiliğin ve doğalcılığın en önemli temsilcilerinden biri olan Hüseyin Rahmi Gürpınar'ın eserlerinde halkı pozitif bilimlere yönlendirme isteği de açıkça görülür. 1944'te ölen yazarın mezarı, hayatının son 31 yılını geçirdiği Heybeliada'dadır.

Yayıncının Notu

Gulyabani, ilk olarak 1330'da (1915) "*Garaib Faturası Külliyatı/Birinci Hikâye*" notuyla basılmıştı. Elinizdeki kitabı yayına hazırlarken yazar hayattayken yapılan, dili sadeleştirilerek hazırlanmış Latin harfli 1938 baskısını esas aldık. Bu baskıyı kitabın ilk baskısıyla karşılaştırdık. Anlama ve cümle düzenine dair değişiklikleri dipnotlarda belirttik. Gerek gördükçe daha sonra yapılan baskılara da başvurduk.

Kitabı günümüz Türkçesine uyarlarken yazarın diline en az müdahaleyle artık Türkçe sözlüklerden neredeyse tamamen çıkmış Arapça, Farsça kelimeler ve terkipler için en uygun karşılıkları bulmaya çalıştık; kitaptaki kelimenin tam karşılığı olsa bile metnin ahengini bozacak türdeki yeni kelimeleri metinde kullanmadık. Az da olsa hâlâ kullanımda olan, bağlamdan anlamı çıkarılabilen kelimelere müdahale etmedik, bunlar için kitabın sonuna bir sözlük hazırladık. Ayrıca bugün sık kullanılmayan Türkçe kökenli bazı kelimelerin, halk deyişlerinin anlamlarını da sözlükte vermeye çalıştık.

Hüseyin Rahmi Gürpınar.

"Gulyabani" figürü ve diğer bazı öğeleri romanla örtüşen 1976 yapımı *Süt Kardeşler* filminin bir afişi.

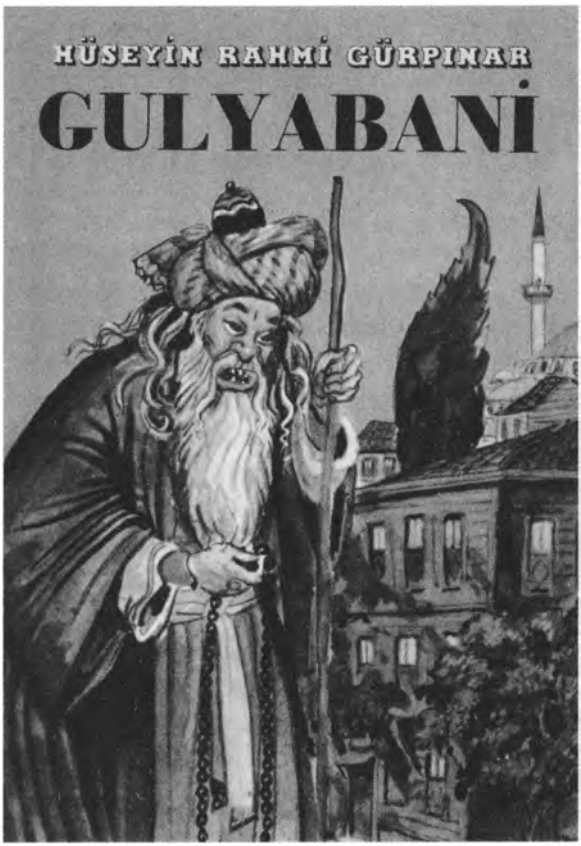

Münif Fehim çizimiyle *Gulyabani*.

BAŞLANGIÇ

Hanımnineden yazara mektup

Bey Oğlum!

Romanlarınızı seve seve okuyanlardan biri de benim. Hele bazılarını defalarca okudum. Ve hâlâ da canımın en sıkıntılı zamanlarında okur, size dua ederim. Fakat darılmayınız, bir-iki şikâyetim var. Meşrutiyetimizden[1] sonra daha güzel, daha eğlenceli eserler okumaya hazırlanırken durum pek umduğum gibi çıkmadı. Düşünce tarzımız değişti. Lisanımız hemen bambaşka bir şey oldu. Alafrangalaştı, inceldi. Bu değişme az çok sizin eserlerinizde de hissedildi. Eski hikâyeleriniz ile yenilerini tasvir, tasavvur ve üslupça kıyaslarsanız bu farkı onaylamaya siz de mecbur olursunuz. Birçoklarınca belki bu bir ilerleme eseridir. Fakat bu noktadaki bazı düşüncelerimi söylememe müsaade ediniz. Sizin en büyük uzmanlığınız ve gücünüz mahalle karılarını, hele aileler arasındaki çeneleri düşük kocakarıları söyletmektedir. Milli ve hakiki bir felsefeyi olanca çıplaklığıyla o satırlarda gösterirsiniz. Serde kocakarılık var. Bendeniz de en ziyade o türden tasvirlerinizden haz alırım ve içim açılır. Yeni edep ve felsefe alanlarına kapılıp kaleminizle cid-

1. II. Meşrutiyet. 1908 Devrimi. (Y.N.)

den lezzet ve incelik bahşettiğiniz, size has olan milli ve samimi temellerden pek uzaklaşırsanız edebî kimliğinizi kaybetmenizden korkarım. Bu hem sizin hem de bizim için büyük bir kayıptır. Her romanınızda mutlaka benim gibi bir kocakarı bulup söyletmenizi bir yazma şartı hükmüne koymak da istemiyorum. Lakin kendinize has olan temellerden pek uzaklaşmamak daima en büyük sanat endişeniz olmalıdır. Bu temelleri siz herkesten iyi bilir ve tayin edersiniz.

Beni vaktiyle okuttular. Biraz mürekkep yalattılar. Her eserinizden az çok keyif alırım. Fakat benim bir merakım vardır. Sevdiğim hikâyeleri kendi kendime okumam. Yaşıtım birkaç hanımnineyi etrafıma toplayarak yüksek sesle onlara okurum. Romanın onların saf idraklerini zevklendiren açık, samimi noktalarında bu zavallı okuyucunuzun da sevinci sonsuz olur. Fakat bizde ne yazık ki her kadın nine, Schopenhauer'ın[1] dünyayı siyah gözlükle gösteren keder verici felsefesini yansıtan satırlardan anlam çıkarabilecek zihnî bir terbiyeye sahip değildir. İşte sizden bu okuma yazması olmayan hanımninelerin sohbet ortamlarında okunacak, yani bu tandır küllerini[2] neşelendirecek bir hikâye yazılmasını rica ediyorum. Düşünce dünyaları gibi eğlenceleri de pek sınırlı olan bu zavallılara edeceğiniz bu hizmetin mükâfatı büyüktür.

Bu eseriniz romanla masal arasında bir şey olmalıdır. İşte en büyük maharetiniz bu hikâyenizde görülecektir. Çünkü ya masalı şimdiki romanlar sırasına yükseltmek derecesinde bir sanat gösterecek veyahut ki itibarını düşürmeksizin ve mahiyetini küçültmeksizin romanı masal

1. Arthur Schopenhauer (1788-1860): Alman filozof. (Y.N.)

2. Tandır başında söylenen, aslı esası olmayan masal anlamına gelen tandırname kelimesine gönderme yapılıyor. (Y.N.)

mertebesinde sadeleştireceksiniz. Kaleminizin kudretine güvenerek sizden bu harikayı beklemedeyiz. İlmî, bilimsel ve sosyal konulardan kaçacaksınız. Konunuz esrarengiz cin, peri gariplikleri veya bir çarşamba karısı, bir dev, bir gulyabani olacak. Olay o kadar merak verici bir ustalıkla düzenlenecek ki biz hep meraklı kocakarılar, hikâyenin alt tarafı acaba ne çıkacak bekleyişiyle tandır başında titreşeceğiz. Zaten sarsılmış sinirlerimizi bu merakla büsbütün sarsacaksınız. İşte sizden bunu bekliyoruz. Rica bizden, lütuf sizden. Baki çok dualar, senalar evladım...

Okuyucularınızdan
Bir Hanımnine

Cevap

Muhterem Hanımefendi Hazretleri,

Yolumu gözleyen siz hanımninelerimi memnun etmek için imkânsızı mümkün kılmak cüretine kalkıştım. Fakat bu güç işe ilk teşebbüsümde çektiğim zorlukları tarif edemem. Çünkü ömrümde cin, peri görmedim; insana türlü türlü cilveler gösteren bu hayat şimdiye kadar beni bir dev, bir gulyabani, bir çarşamba karısının görülme sevinci veya sohbetiyle onurlandırmadı. Böyle bir lütuf göstermedi. Talihin bu müsaadesine eriştiklerini yeminlerle temin eden bazı kimselere rastladım. Bunlar cin, peri, cadı hatta gulyabani gördüklerini ciddi ciddi iddia ediyorlar. Fakat bu kişilerin samimi ifadelerine rağmen sözlerine inanamadım. İçlerinde yalan söylemeyecekleri de var. Bu gibilerinin ani bir kuruntuya uğramış

oldukları kararında tereddüt etmem. Basın özgürlüğünün ardından ispritizmaya[1] ve ruhlarla ilişkilere dair birçok eserler yayımlandı. Garip şeylere daima rağbet gösteren halk, bu eserlerden bekledikleri iç ferahlığına eremediler. Arkadan "Nat Pinkerton"[2] yetişti. Alengirli işleri pek de peri işinden geri kalmayan Amerikalı bu hayal ürünü hafiye üstadından sonra matbuat sahasına bir gulyabani de ben salıverirsem zaten siyaset ve kriz telaşıyla yorgun düşen okuyucularımın zihinlerini büsbütün karıştırmış olmaz mıyım?

Hanımefendi; romanlar hakkında ileri sürdüğünüz kısa fakat faydalı görüşlerin derin etütler neticesi olduğu görülüyor. Hanım okuyucularımın içinde sizin gibi erdemli kişiler bulunduğunu görmek bendenizce hakikaten gurur ve sevinç kaynağıdır. Tavsiyeniz doğrultusunda masalı şimdiki romanlar derecesine çıkarmaya yahut romanı mahiyetine zarar vermeden masal derecesinde sadeleştirmeye uğraştım. Meydana şu eser geldi. Bu hikâyede garip şeylere ve tabiatüstü hadiselere meraklı zihinleri memnun edecek boy ve heybette bir gulyabani ile bir alay da cin ve peri var. Eserin yazıldığı tarihte bu acayip ve tehlikeli mahluklarla o kadar meşgul oldum ki bazı akşamlar ev halkı uykudayken gecenin sessizliği içinde bana yazı odamda gürültüler, patırtılar oluyor gibi gelirdi. Kendi kendime, "İşte periler geldi. Roman müsveddeleri içinde haklarındaki ifadelerimden memnun olmadıkları sayfaları alıp götürüyorlar," derdim. Sabahleyin kalkınca ilk işim bir koşu müsveddelerimi saymak olurdu. Bütün kâğıtlarımı numara sırasıyla tamam bu-

1. Ruhun ölmediğine inanan, gereğinde ölülerin ruhlarıyla ilişki kurulabileceğini ileri süren inanış, ruh çağırma. (Y.N.)

2. Pinkerton National Detective Agency. 1850'de kurulan bir dedektiflik şirketi. Polisiye öykülere, romanlara, çizgi romanlara, filmlere konu olmuştur. (Y.N.)

lunca, "Oh! Hele dokunmamışlar!" diye geniş bir nefes alırdım.

Hikâyeme bilimsel, ilmî, sosyal fikirler karıştırmamamı tavsiye ediyorsunuz. Zaten dev, gulyabani çarşamba karısı gibi avamın hayal ürünü mahsulü garip şeyler ilim ve fennin sınırlarına dahil edilemez. Bunların yakalarından tutup da bir ameliyathaneden, bir laboratuvardan içeri sokmak, bir fizyolojistin, bir kimyagerin, bir operatörün, bir âlimin, bilimcinin huzuruna çıkarmak kabil olsa hasepleri nesepleri, asılları fasılları, icikleri cicikleri hakkında kesin bilgi edinilir, halk arasında leh ve aleyhlerinde sürüp giden söylentilere artık çizgi çekilirdi. İlim, kanunlarını yerin altına inerek, göklere çıkarak teleskoplarla, mikroskoplarla her yerde, her molekülde arıyor. Bu garip şeylerin, bu yabanilerin aslı olsa elbette bunlardan birini çalyaka eder, üzerlerinde mikrop aşılama yaptığı tavşanlar, fareler gibi kafese kordu.

Ah hanımnineciğim; dürbünlerden, Kodak makinelerinden, her türlü bilimsel takipten kaçan gulyabaniyi ben, âciz bir romancı nerede yakalayıp da hakiki tasvirleriyle şaşkınlık içinde bırakacak, gözünüzün önüne koyabileceğim! Bendenize olmayacak bir görev yüklüyorsunuz. Fakat güzel hatırınız için işte olmayacak bu işe saldırıyorum. Şu hikâyemde tabiatüstü mahluklarla sizi görüştüreceğim. Başka memleketlerin romancılarınca itibar temini hususunda edebî güç yeterli sayılır. Lakin bizde kıymetli olabilmek için "huddam sahibi" olmak lazım geliyor.

Bilim ve ciddiyet erbabının eleştirel ve azarlayıcı nazarlarını üzerime çekmeksizin sizi manevi âlemin kendimce olan sırlarında dolaştırdıktan sonra yine maddiyatımıza geri döneceğiz. Roman bir gariplikler mecmuası olmakla beraber yirminci medeniyet asrının zihinler için tayin ettiği makul düzlemde sona erecek.

Hanımnine, affedersiniz, beni çok sıktınız amma buna da eyvallah. Peki, dediğiniz gibi olsun... Hikâyenin sizi heyecana düşürecek kadar meraklı olmasını istiyorsunuz. Bazı sayfalarda eğer heyecanın şiddetinden tandır mangalını devirmez veyahut bozayı üstünüze dökmezseniz her türlü fırçanıza razıyım.

Yazarken iyi saatte olsunlar rüyama girdiler. Bakalım okuduktan sonra size neler olacak? Baki saygılar.

Hüseyin Rahmi

GULYABANİ

Gulyabani'nin ilk baskısının kapağı.

غرائب فاتورەسی

کلیاتی

برنجی حکایه :

غول ایبانی

محرری :

حسین رحمی

(پیهس) ه اوپرایه تحویلی حقی محفوظدر .

طابع وناشری

ابراهیم حلمی

کتابخانهٔ عسکری - ابراهیم حلمی
٤٦ - باب عالی جاده‌سی ٤٦

١٣٣٠

مطبعهٔ خیریه وشرکاسی

"Garaib Faturası Külliyatı, Birinci Hikâye: *Gulyabani*.

1
Muhsine Hanım

Bu saf, muhterem kadın, kınalı saçlarının üzerine kundakladığı çimenî, tırtıl oyalı koyu şarap rengi yemenisiyle, parlak dikişli lacivert lahurakiden geniş hırkasıyla, etrafı kırmızı kaytan çevrili aba mestleriyle hâlâ gözümün önündedir.

Çocukluğumda, o zaman yaşı altmışı geçkindi. Fakat kavisleri ortalarına doğru eğri büğrü olmuş porsuk kaşlarının üzerine rastık şerbeti gezdirmek, gerdanda, yanakta renksiz kalmış eski benlerini tazelemek, kirpiksiz göz kenarlarını sürmeyle gölgelendirmek alışkanlığında, güzelliğinin bu emeklilik günlerinde bile hâlâ ısrarcıydı. Eşi Hacı Hasan Efendi'ye büyüleyici görünmek hususundaki bu süslenme âdetine karşı ona takılmaktan kendilerini alamayan komşu hanımlara, "Kardeşler, viran evi gösteren biraz boya, biraz badana, biraz temizlik, derlilik topluluktur," karşılığını verirdi.

Onun etli vücuduyla romatizmalı kalçaları üzerinde sendeleye sendeleye, "of" diyerek, "Bana da yer açın cadalozlar!" şakasıyla tandır başında bir yer alışı vardı... Cuma ve pazartesi kış geceleri Aksaray'daki evimizde büyük bir "boza" eğlencesi kurulurdu. Eğlencenin ruhu, en büyük katılımcısı, en tatlı hikâyecisi Muhsine Hanım'dı. Hep oradakiler dört gözle gelmesini beklerdik. O, kendine

olan bu düşkünlük ve merakımızı bildiğinden ziyaret saatini bile bile geciktirir, en sonra gelir, gelmeyeceği endişesiyle bir müddet yüreklerimizi oynatırdı. Ümit kesme ıstıraplarıyla bizi iyice üzdükten sonra nihayet kapı tokmağı tak ederdi. Onun eşi Hacı Efendi'nin tek vuruştan ibaret bir kapı çalışı vardı. Gelenin onlar olduğunu hep anlar, bütün masala susamış çoluk çocuk sevinçle merdivenlere, karşılamaya koşuşurduk. Muhsine Hanım avluya girince, "Hacı pek gecikme," uyarısıyla eşini savdıktan sonra mavi zemin üzerine iri sarı sopalı, ipekleri sağılmış Şam işi eski çarşafının yukarı kısmını omzundan aşağı atar, eteklerine basarak yuvar yuvar yürür; hemen koltuklayıp tandır başındaki saygıdeğer yerine oturturduk. Artık bütün gözler büyük bir tecessüs ve beklentiyle onun buruşuk dudaklarına dikilirdi.

Masalcı hanım kendini ağır satmak için türlü tereddütle ve nazlana nazlana, "Bu gece hunnakım var. Yutkunamıyorum. Halim yok. Bu akşam da siz söyleyiniz, ben dinleyeyim," nazlarından sonra birçok ricaların ardından bir bardak boza başlangıcıyla hikâyeye girişirdi. Bozanın mezesi olan leblebilerini dudaklarının ortasını merkez alarak alt üst çenelerinden oluşan kısmını buruşturarak, bu sabit nokta etrafında dolaştıra dolaştıra tuhaf yüz ekşitmelerle çiğneyerek, biraz göz süzüklüğüyle başlardı.

Hikâyenin heyecan verici noktalarında başıyla beraber kulaklarındaki enseden pamuk ipliğiyle birbirine iliştirilmiş iki küçük yaprak arasından sarkmış ufacık armuda benzeyen Mevlevi sikkeli gümüş küpeleri heybetli bir şekilde titrerdi.

Onun hikâyeleri içinde en meşhuru, en meraklısı "Gulyabani" olayıydı. Bu bir masal değil, olmuş bir vaka, gençliğinde Muhsine Hanım'ın uğradığı acayip ve üzücü bir maceraydı.

Bunu kendisinden dinlediğim gibi hikâye edeceğim.

Fakat anlatıcının saf ve sade dili, olayın ifade edilen satırlara bütün noktaları ve incelikleriyle geçirilmesine müsait olmadığı için lüzum görüldükçe asılda olmayan özel terimleri kullanmaktaki çaresizliğimi belirtmek zorundayım.

Yani Muhsine Hanım'dan dinlediğimi kendi hikâye dilimle yazacağım. Bazı cümlelerin hikâyeyi anlatan kadının saf ağzından çıktığına şaşıp kalacak okuyucularımın itirazlarına karşı bunu söylemeye lüzum gördüm.

İşte vaka:

2
Ağlatıcı bir yol

Muhsine Hanım ilk bozayı içip ikincisinin leblebisiyle beraber çiçekliğin önüne konulmasını söyledikten sonra başladı:

Gençliğimde hoppaca bir kızdım. Fakat Rabbim saklasın, şimdikiler gibi erkeklere ne dirseklerimi açıp gösterdim ne göğsümü. Dünyayı konyayı bilmezdim. Anam babam erken öldü. Fukaralık ayıp değil ya, bana mal olarak bir tahıl tanesi bile bırakmadılar. Genç yaşımda komşu ellerine kaldım. Eş dost gayreti, cömertlik gösterdi. Herkes halince birer hediye verdi. Eşya düzdüler. Beni telledilər pulladılar, herifin birine verdiler. Kör olası pek sarhoş ve soysuz çıktı. O arı ben çiçek, o burgu ben tahta. Rabbimin günü haşlar. Canımı yakar. Yemeğin tuzu çok olmuş der döver. Gömleğini çarpık biçmişsin der döver. Hasılı art arda üç sene dayağını yedim. Kahrını çektim. Artık illallah canıma tak dedi. Bir gün o evde

yokken bohçamı bağladım. Kaçtım, boşandım kurtuldum. Bana ettiği yanına kalmadı, kendisi de meyhane peykesinde can verdi gitti.

Taze dul kaldım. İsteyenler çok oldu. Fakat kocadan canım yandı. Şimdiki eşim Hacı'yı buluncaya kadar neler çektim neler... Bir müddet kimseye varmadım. Elde yok avuçta yok. Neyle geçineyim? Sığındığım el evlerinde insanı kırk yıl isterler mi? Bir kibar konağına hizmetçiliğe gitmeye karar verdim. Öyle bir yer bulundu. Gittim. Haftasında beyefendi beni merdiven aralığında sıkıştırdı. Kaçayım diyorum. Herif ızbandut gibi kuvvetli. Kollarının arasından kurtulamıyorum. Bağırsan çağırsan olmaz. Neyse haram olsun, beyefendi benden birkaç öpücük aldı. Ertesi günü oradan tası tarağı topladım, kaçtım. Gene öyle iki elim böğrümde açıkta kaldım. Bir zaman daha orada burada süründükten sonra benim küçüklüğümü tanıyan ana dostu bir Ayşe Hanım vardı. Geldi beni buldu. Yüzümü gözümü okşayıp öperek dedi ki:

"Kızım, senin bu yaşta böyle kimsesizliğine, yoksulluğuna yüreğim parçalanıyor. Sana uygun bir yer buldum, gider misin?"

"Temiz, ırz ehli bir yer olduktan sonra niçin gitmeyeyim anacığım?"

"A... ırzlarına yerden göğe kadar kefilim. Aylık da gayet dolgun, görülecek çok iş de yok amma..."

"E, amması ne oluyor?"

"Sana verecek bazı nasihatlerim var. Bunlardan bir harf dışarı çıkmayacaksın..."

"Eğer istediğim gibi bir kapıysa vereceğin talimattan dışarı çıkmam. Emin ol..."

"Bu gideceğin yerde bir gözünü kör, bir kulağını sağır edeceksin. Göreceğin şeylerin aslını öğrenmek merakına kalkışmayacaksın. Elinde olmadan sezdiklerini dışarıya duyurmayacaksın. Onlar parada pulda değil, gayet

güvenilir bir kadın arıyorlar. Dişini sıkar da oturur, kendini onlara beğendirip güvenlerini kazanabilirsen birkaç sene içinde oradan zengin olur çıkarsın. Bir ev alıp başcağızını sokarsın. Bir yurdun olduktan sonra bekâr dikişi diksen geçinip gidersin."

"Ay korkarım. Orası böyle pek esrarlı bir yer mi?"

"Bak, şimdiden merak etmeye başladın. Nene lazım senin âlemin esrarı..."

"Ah anacığım, merak etmemek insanın elinde mi! İnsan mı öldürüyorlar, hırsızlık mı ediyorlar, ne yapıyorlar? Orası bir batakhane midir nedir?"

"Çılgın, şimdi ağzına tokadı vururum. Aklına getirdiğin şeylere bak. Ben seni hiç öyle yerlere götürür müyüm! Bunlar gayet zengin, gayet terbiyeli, gayet soylu şeyler. Terbiyeli, tedbirli, ağzı sıkı, aklı başında bir hizmetçi arıyorlar."

"O kadar ağzı sıkı olmaya neden lüzum var?"

"Bazı kibar konaklarında içerideki şeylerin dışarıya sızdığını istemezler. Geveze birtakım mahalle karıları hizmetçiyiz diye oraya buraya gidiyorlar. Aldıklarını, bulduklarını rast geldikleri yerde söyleyerek lakırdı tellallığı ediyorlar. Bu dediğim yerde bu türlü çaçaron istemiyorlar. Durum bundan ibaret... "

"Bu konak nerede?"

"Üsküdar'dan biraz ötede..."

"A... demek ki denizaşırı..."

"Acemistan'a gidecek değilsin kızım. Üsküdar nerede? Şuracıkta, burnumuzun dibinde... Sana hem yağlı bir kapı bulmalı hem de semt mi beğendirmeli? Boğaziçi'ne, Bulgurlu'ya gitmeyiz diyen Arap aşçılar gibi sen de ahmaklık etme. Her hallerine ben kefilim diyorum. Beğenmezsen durmazsın. Seni cariyeliğe satmıyorum ya! Yıkan, temizlen, aklan, paklan. En yeni elbiselerini giy. Şöyle vakur, hamarat, eli çabuk bir hizmetçi haline gir.

Vallahi az zamanda orada donanır, tövbe yoksulu olursun. Boğazın yemek, üstün giysi, cebin para görür. Oradan bana bir hizmetçi ısmarladılar. Anan rüyama girdi. Sen aklıma geldin. Sonra bana dua edersin."

Ayşe Hanım'ın bu rica ve ikna edici sözleri karşısında teklifini kabul ve ertesi günü gitmek için hazır bulunmaya söz verdim.

Sabah oldu. Erkenden Ayşe Hanım geldi. Bahçekapısı'na indik. Bir kayığa bindik. Niçin herkesle beraber büyük kayığa binmediğimizi Ayşe Hanım'dan sordum.

"Bu kadar meraklı olma kızım. Her hesabımı sana söylemeye mecbur değilim," cevabını verdi.

Üsküdar'a çıktık. O tarihte Üsküdar'da şimdiki faytonlar, at arabaları yoktu. İki yüksek makas üzerine oturtulmuş her tarafı pencereli karpuz şeklinde yuvarlak arabalar vardı. Ayşe Hanım beni bir kenara çekip, "Sen burada dur," tembihinde bulunduktan sonra gitti. Bu arabacılardan biriyle pazarlık etti. Arabayı neresi için tuttuğunu işitemedim. Biz, yan yana yuvarlak antika bir çekmeceye benzeyen bu arabaya kurulduk.

Çarşıdan geçerken bir bakkal dükkânı önünde durduk, ekmek peynir aldık.

"Anneciğim, gideceğimiz konakta yiyecek yok mu? Yahut pek uzak mı gideceğiz?"

"Aman meraklı karı sus! Adım başında bana ahret sualleri sorma. Kır havasıyla şimdi acıkırız. Safra bastırmak için aldım," dedi.

Ben, Üsküdar'ı ömrümde ilk defa görüyordum. Çarşıyı geçtik. Etrafı kırlık, mezarlık uzun bir yoldan gidiyorduk. Bir çeşmeye rastladık. Zincirli bakır tastan doya doya su içtik. Araba bir yokuşa saldırdı. Git git bitmez. Git git bitmez.

Mevsim yaz sonlarıydı. Biraz sıcak vardı.

Ulu bir çınarın altında uyuyan yeşil bir türbenin önünde eğlendik. Ayşe Hanım elini kaldırdı. Mırıl mırıl

okudu. "Allah şefaatine nail eylesin" duasıyla ellerini yüzüne sürdü. Ben de Rabbim kabul etsin, namaz surelerinden bildiklerimi okudum.

Yine yola düzüldük. Artık evler seyrele seyrele hemen yok oldu. Tamamıyla bir kırlıktan gidiyorduk. Arada bir öküz arabasına, atlı merkepli adamlara rastlıyorduk. Arabada sallana sallana içim bağrım birbirine karıştı, "Daha çok var mı?" diye sordum.

Ayşe Hanım'ın sessizliğine rağmen arabacı, "Dur bakalım, daha yeni yola düzüldük," cevabıyla korkumu artırdı. Artık gide gide insana değil, ine cine bile tesadüf edemez olduk. Gözlerimizin önünde dağlar tepeler açıldıkça açılıyordu. Ah, alnımın kara yazıları, bu karı acaba beni nerelere götürüyordu? Benim ona sorduğum sorulara cevap yerine Ayşe Hanım hafiften, "Açıl dağlar açıl yâri göreyim" nakaratlı bir şarkı tutturdu. O söylüyor, ben gözyaşlarımı kalbime içirerek sessizce ağlıyordum.

Hayvan yoruluyor, arada bir dinleniyorduk. Uzaktan denizleri, bayırları gördükçe bütün bütün garipseyerek artık kendimi tutamaz oldum.

Ayşe Hanım hiddetlendi, "Ah bebeciğim, emziğini mi istiyorsun? Koskoca kadın, böyle hüngür hüngür ağlamaya sıkılmıyor musun? Merhametten maraz doğar derler ya, çok doğru bir lakırdıymış. Artık bir kere yola çıktık. Ağlasan da gideceğiz bayılsan da gideceğiz. Ben bu kadar masraf ettim. Geri dönmek olamaz. Bu paraları kimden alacağım? Bari sus da arabacıyı kendine güldürme..." diye azarladı. O çölde ağlamak sızlamak ne para eder! Bir etrafıma bakındım. Tamamıyla bu kadının eline, insafına kalmış olduğumu anladım. Arkamızdan İstanbul, Üsküdar kaybolmuştu.

Bir müddet daha gittik. Uzaktan bir köy göründü, kendimi hemen arabadan atıp o tarafa kaçmak istedim. Bu telaşımı gören Ayşe Hanım alaylı bir gülüşle:

"Muhsine deliliği bırak. Sen çağda taze bir kadın tek başına bu ıssız yerlerden o köye kadar nasıl gider? Kendini hancılara, bağcılara ziyafet mi çekeceksin? O köyü buradan öyle görüp de yakın bir yer zannetme. Orası bir saat sürer."

Teşebbüsümün pek delicesine olduğunu anlayarak niyetimden vazgeçtim. Fakat bir türlü umutsuzluğumu yatıştırmayı başaramadım. Ellerimi yüzüme kapayarak hıçkıra hıçkıra ağlıyordum. Beni satmaya mı, öldürmeye mi, işte her nereyeyse götüren o kadın bu heyecanlarımdan biraz insafa geldi. Yüzünü, sedasını tatlılaştırarak:

"Benim gibi bir ana dostundan sana hiçbir fenalık gelmez. Korkma, seni boğazlamaya götürmüyorum. Tırink tırink ay başlarında yüz tane kuruş alması kolay mı? İstanbul'da böyle bir kapı bulmak mümkün mü? Ne yapalım? Cenabıhak işte sana böyle takdir etmiş. Kısmetini böyle biraz uzakça yerden verecek. Yapacağım iyiliğe beni pişman etme. Çok şükür, işte altımızda araba... geldik. Çok bir yer kalmadı. Beğenip de otururşan ne âlâ, hoşlanmazsan yine beraber döneriz. Ben seni zorla orada zincirlere bağlayıp bırakmayacağım ya!"

Bu sözlerden sonra azıcık yüreğime su serpilir gibi oldu. Sustum. Suskunluk içinde bir tevekkülle etrafıma bakmaya başladım.

Yine dere tepe demeyip gidiyorduk.

3
Yedi Çobanlar Çiftliği

Bir hayli daha yol aldık. Nihayet Ayşe Hanım elini kaldırıp parmağını dikerek uzun bir düzlükten sonra ka-

barmış bir tepenin hafif bir duman içindeki yeşil ağaçlarını göstererek, "Geliyoruz. İşte orası... Yedi Çobanlar Çiftliği..." dedi.

O yana baktım. İnce sislere gömülmüş bir ağaçlık. Bu ormancığın koyu yeşil kümeleri arasından dağınık damlar, duvarlar, irili ufaklı binalar, pencereler, bacalar gördüm. Yine yüreğimi derin bir korku sardı. "Yedi Çobanlar Çiftliği"; bu benim üzüntüyle dolu kalbim için korkulu bir isimdi. Derhal gözlerimin önüne iri çapta, haydut bakışlı, silahlı, yedi tane çoban dizildi. Ben bunların arasında o geceyi nasıl geçirecektim? Bunlar benden ne yolda hizmetler isteyeceklerdi? Derhal yine gözlerim sulanarak dedim ki:

"Ayşe Nineciğim, benim gibi çelimsiz bir kadın böyle yedi çobana birden nasıl hizmet edebilir? Yüz kuruşları da onların olsun, hepsi de... Ben şimdi geri dönmekten başka bir şey düşünmüyorum."

"Hay Allahın budalası... Bugün seninle hakikaten derde çattım. Ne meram anlamaz kadınmışsın! Öyle yedi-sekiz çoban filan yok. Çiftliğin kırk yıldan beri adı öyle. Oraya şimdi çiftlik demek de hata. Büyük viran bir yapı etrafında ufak tefek binalardan başka bir şey kalmamış. Sen orada kendin gibi, belki senden bin kat terbiyeli, nazik kadınlar bulacak, onlarla oturacaksın. Çobanın, bahçıvanın seninle ne ilişkisi olabilir?"

Yine sustum. Ayşe Hanım bu defa arabacıya döndü, "Haydi ağam, sen de atını biraz sür. Gelin mi götürüyorsun? Pek nazlı gidiyoruz," dedi.

Arabacı kırbacını hayvanın kıçına yavaşça dokundurarak:

"Gelin mi götürüyoruz, vallahi ben de bilmem. Bir günlük yol. Bizim pehlivan yoruldu. Baksana körük gibi soluyor."

Ayşe Hanım: "Ay bu kurada beygirin adı Pehlivan mı?"

Arabacı: "Pehlivan olmasa Yedi Çobanlar Çiftliği'ne, öyle netameli yere nasıl gider?"

Ayşe Hanım: "Neden oluyormuş netameli?"

Arabacı: "Orası cinlerin, perilerin toplanma yeridir. Geçenlerde oraya giden arabacı Veli'nin beygirini çarptılar. Hayvanın beş dakikada soluğu kesildi. Kurbağa gibi yamyassı oldu. Ezandan sonraya kalmaya gelmez..."

Ayşe Hanım: "Haydi zevzek... Parayı çok alayım diye nağme ediyorsun. Köşkün içi adam dolu. Onlar nasıl oturuyorlar?"

"Nasıl oturduklarını Allah bilir. Oturup da rahat mı ediyorlar? Çiftliğin sahibi hanımefendi perilere karıştı. Çıldırdı. İç bahçedeki havuzun kenarında her akşam cinler meclis kurarlarmış. Hanımefendi gidip onlarla oturur konuşurmuş. Hanımdan başka gece bahçeye çıkanları periler boğarlarmış. Oraya giden erkek kadın hizmetçilerden hiçbiri sağ dönmez. Sular karardıktan sonra o civarda kimse dolaşamaz. Kurtları kuşları bile çarparlar."

"Artık uydur uydur söyle bakalım. Allah kimseyi sizin dilinize düşürmesin. Siz arabacılar, köylüler, bir yalana bin mübalağa katarsınız. Hanımefendi orada mı çıldırdı? O İstanbul'daki konağında aklını bozdu. Zengin kadın, tımarhaneye koymadılar. Hava değişikliği olsun diye buraya, çiftliğine getirip kapadılar."

Korkudan yüreğim hop hop atmaya başladı. Ayşe Hanım'dan sordum:

"Ay, beni hizmetçiliğine götürdüğün hanımefendi deli mi?"

"İnnallahemeassabirin...[1] Öyle ona buna saldıran azgın deli değil... Biraz meraklı, sersemce bir kadın, işte bu."

1. "Allah sabredenlerle beraberdir" anlamına gelen Kuran ayeti. (Y.N.)

Arabacı hayvanına bir kırbaç daha savurduktan sonra biraz başını bize çevirerek:

"Ya çiftliğin eski mezarlığından çıkan Gulyabani! Minare kadar bir şeymiş. Geçenlerde ay ışığında üç atlıyı kovalamış. Biçareler Bulgurlu'ya zorla kaçabilerek baygın düşmüşler. İkisinin hayvanı çatlamış."

Ayşe Hanım: "Artık sus herif. Yanımdaki saf kadını korkutuyorsun. Baksana beti benzi kül kesildi."

Arabacı: "O Gulyabani'nin yemeği çiftliğin mutfağından verilirmiş. Bir gece vermezlerse oralarını allak bullak edermiş. Ne kümeste tavuk bırakırmış ne ahırda hayvan ne de ağılda koyun."

Ayşe Hanım: "Çenen tutulsun. Yetişir dedim ya! Hiç minare kadar Gulyabani mutfak yemeğiyle doyar mı! Böyle şeyleri duyup da inanmak için... insan ne kadar ahmak olmalı."

Arabacı: "Ben işittiğimi söylüyorum hanım..."

Ayşe Hanım: "İşittiğin sende kalsın."

Bu rivayetleri dinlerken her tarafıma soğuk bir ter yayıldı. Buz kesildim. Baygınlıklar geçiriyordum. İtiraza, konuşmaya dermanım kalmadı.

Ayşe Hanım şimdi bana döndü:

"Korkma kızım. Bu sözlerin hepsi masal. İşit de inanma. Bunlardan hiçbirinin aslı olsa ben seni oraya götürür müyüm? Ben senin düşmanın mıyım! Akıl var izan var. Artık buraya kadar geldik. Köşkü, içindeki insanları bir kere gör. Hoşlandın ne âlâ, hoşlanmazsan seni getirdiğim gibi yine götürürüm."

Artık çiftliğe epey yaklaşmıştık. Ağaçlar, binalar daha belli görünmeye başladı. Biraz yokuş indik. Kurumuş dere gibi taşlık bir yerden geçtik. Bir tepe çıktık. Bir müddet de bir düzlükten gittikten sonra çiftliğin önüne geldik. Arabayla ağaçlığa girdik.

Arabacıdan işittiğim korkulu sözlerin tesiriyle midir

nedir, burası bana ağaçları sık bir mezarlık gibi pek loş, pek kasvetli göründü. Bu gölgelerin arasından geçtikten sonra harman yerine benzer bir meydanlığa geldik.

Yanımızda bileziği taşlarla örülmüş büyük çaplı bir kuyu, etrafında birkaç ihtiyar servi gördüm. Yine bir ağaçlığa girdik. Orada burada selamlık, hizmetçi daireleri, mutfak, ahır, kümes gibi binalar göründü. Tavuklardan, kazlardan birkaç keçiden başka bir canlıya tesadüf etmedik. Karşımıza uzun ve yüksek, harapça bir duvar çıktı. Duvarın cephesinde birbirine hemen otuz arşın kadar bir mesafede sımsıkı kapalı iki büyük kapı vardı. Kapılar eski, boyaları uçmuş fakat meşe ağaçlarından yapılmıştı.

Ayşe Hanım sağ taraftaki kapıyı işaret etti. Araba orada durdu. O anda sarı aba poturlu, uzun boylu, dik bakışlı, birkaç haftalık kıranta sakalı uzamış koca bıyıklı, bağcı yahut bekçi gibi bir adam ortaya çıktı. Ayşe Hanım hemen zoraki denecek bir tebessümle bu adama, "Bekir Ağa, beyefendinin sipariş ettiği hizmetçiyi getirdim. Köşkün kapısını aç," dedi.

Bekir Ağa beni derin derin bir-iki defa süzdükten sonra poturunun yan cebinden ucuna ip bağlı koca bir anahtar çıkararak kalın, sert bir sesle, "Haberim var," cevabını verdi. Anahtarı deliğe soktu. Yüzünü buruşturur bir zorlukla iki eliyle çevirdi. Kapının tek kanadı gacır gacır açıldı. Arabadan indik. Ayşe Hanım arabacıya dönüp:

"Hayvanını çöz. Biraz dinlensin. Otlasın, işimiz uymazsa yine geri döneceğiz."

Arabacı eliyle hayvanın boynundan akan terleri silerek:

"Aman hanım, sakın geç kalmayınız."

"Merak etme..."

Arabacı beygirin iki kulaklarına yapıştı. Şiddetle bir çekti. Hayvan koşumlarının altında silkindi. Biz içeri gir-

dik. Bekir Ağa hariçten aynı gacırtıyla üzerimize kapıyı kapadı. Burası duvar kenarlarında yaseminler, hanımelleri, asma çardakları, meyveli meyvesiz ağaçlarla bir ormancık haline gelmiş, bakılmamış harap bir bahçeydi. Ben perilerin geceleri ev sahibesi hanımla etrafında meclis kurdukları havuzu arıyordum. Öyle şey göremedim. Arabacının yalan söylediğine karar verdim.

4
Ayşe Hanım'ın dubarası

Karşımıza büyük, harap, üç katlı bir köşk çıktı. Köşkün önündeki bu bahçe harem ve selamlığı ayıran yüksek bir duvarla ikiye ayrılmıştı. Bahçenin bu ikinci kısmında büyük büyük ağaçlar görünüyordu. İçeri girmezden evvel gördüğümüz iki kapıdan birinin bahçenin öbür kısmına açıldığını anladım.

Yürüdük, binanın asıl kapısını çaldık. Bir hayli bekledikten sonra kapı açıldı. Bizi karşılamaya zayıf, uzun boylu, soluk benizli, avurdu avurduna çökmüş, hemen ellilik bir halayık çıktı.

Ayşe Hanım beni göstererek:

"Çeşmifelek Kalfa, işte size bir arkadaş getirdim. Huyuna suyuna, namusuna, her şeyine kefilim... Ağzı bir mühürlü sandık gibi kapalıdır. Gördüğü, işittiği şey yine orada kalır."

Sıkıntıdan döktüğüm terlerle yaşmağım yüzüme gözüme yapışmıştı. Çeşmifelek Kalfa beni dikkatli bir gözden geçirdikten sonra:

"Teşekkür ederiz Ayşe Hanım. Senin bulduğun kadın elbette fena olmaz. Biz de burada insan yüzüne has-

ret kaldık. Kuş uçmaz kervan geçmez bu koca evin içinde bir Ruşen Abla, bir ben. Birbirimizin yüzüne baka baka bıktık usandık."

Ben kendimi tutamayarak, "A, buranın hanımı yok mu?" deyiverdim.

Benim bu tedbirsiz sualim üzerine Ayşe Hanım şiddetle eteğimi çekti. Büyük bir pot kırdığımı anladım. Çeşmifelek Kalfa beni bir daha süzerek, "O seni ilgilendiren bir mesele değil efendim," dedi.

Hanımefendi beni ilgilendiren bir mesele değilmiş. Ben acaba kime hizmet görecektim?

İyice silinip süpürülmemiş büyük bir mermer taşlığın bitiminde çifte merdiven, bunların arasında ayna taşı tavuskuyruğu gibi yaprak yaprak açılmış büyük kurnalı bir musluk görünüyordu.

Kalfanın işareti üzerine alt kattaki yan odalardan birine girdik. Eski damasko makatlı boydan boya bir kerevet, yan tarafta ufak bir erkân minderi, duvarlarda salkım salkım kabak, mısır, başak kuruları asılı.

Kalfa odanın bir köşesinde duran ufak sarı mangalı erkân şiltesinin yanına çekti. Kahve cezvesini sürdü. Dereden tepeden söze girişti. Bu ihtiyar Çeşmifelek fena bir kadına benzemiyordu. Eski bir kibar konağında büyümüş, esaslı bir terbiye görmüş olduğu her tavrından belliydi. Adeta konuşmasını bilen bir hanım gibi ağır ağır söylüyor, her söz ağzından hesaplı, tartılı, düşünülüp taşınılarak çıkıyordu. Ben yine bir pot kırmamak için söze karışmıyor, sade dinliyordum.

Aman Yarabbi, dağ başında, hemen kırk odalıya benzeyen bu koca köşkün içinde, yapayalnız bu iki kadın nasıl oturuyorlardı? Evin hanımefendisinin deli olduğunu işittim. O zavallı kadın bu koca binanın acaba hangi odasında kapalıydı? Hanımefendiye dair soru cevabın yasak olduğunu anladım. Arabacının söylediği lakırdıların doğ-

ru olup olmadığını sorup anlamak merakıyla çıldırıyordum. Bu koca evin içinde hangi hizmete tayin olunacağımı anlamadan orada kalmak hiç işime gelmiyordu.

Kalfa kahveleri pişirdi. Nazik bir tavırla fincanları elimize verdi. Ayşe Hanım beni Çeşmifelek'e o kadar övdü, o kadar övdü ki ben adeta sıkıldım. Saydığı erdemlere sahip olmama en çok kendim şaştım. Bu kadının beni oraya kapılandırmakta büyük bir menfaati vardı. Fakat ne olduğunu anlamıyordum. Onun çaçaronluklarına ara vererek bütün cesaretimi toplayıp Çeşmifelek'e dedim ki:

"Kalfacığım, eksik olmayınız, sizden pek hoşlandım. Fakat izin verirseniz bir-iki sualim var."

Kalfa beni yine ağır ağır gözden geçirerek, "Buyurunuz," dedi.

"Ben buraya kapılanacağım. Lakin hizmetimin neden ibaret olduğunu evvelce öğrenmek isterim. Üstesinden gelemeyeceğim bir işse boşuna burada kalmayayım."

"Göreceğin hizmet için hiç merak etme. Ağır bir işimiz yoktur kızım. Bana yardımcı olacaksın. Tahta, çamaşır, ortalık süpürmek gibi ev işleri. Bu koca evin her tarafı silinip süpürülmez. Birçok yeri kapalı durur. Derleyip toplayacağımız, kullandığımız bir-iki odadan ibaret. Dışarıda kâhya, bekçi, bahçıvan gibi birkaç erkek var. Onlar kendi işlerini kendileri görürler. Biz, sabah akşam yalnız iki tabla yemek veririz. Yemeği de Ruşen Abla pişirir. İhtiyarladım. Halsiz kaldım. Ne kadar güç olmasa da artık hepsine yetişemiyorum. Sen bize can yoldaşı olacaksın. Merak etme. Bütün işi sana bırakmam. Yine yarıdan fazlasını kendim yaparım."

"Benden evvel buraya hizmetçi aldınız mı?"

"Evet, bir-iki tane geldi gitti. Pek terbiyesiz kadınlardı. Biz insandan pek o kadar iş istemeyiz. Bu evin bir âdeti vardır. Her gördüğünü bilmeye uğraşmamalı. Her işittiğini merak etmemeli."

Birkaç kere yutkunduktan sonra dedim ki:

"Peki kalfacığım amma bizi buraya getiren arabacı yolda birtakım korkunç şeyler söyledi. Periler, cinler, gulyabaniler..."

"Evet, bu köşkün öyle adı çıkmıştır. Ben yalanı sevmem. Doğrusu bu..."

"Köşkün perili olduğu hakkındaki bu sözlerin aslı var mıdır?"

"Sana şimdi bu köşke gelen adam pek o kadar meraklı olmamalı, her şeyi anlamaya uğraşmamalı demedim mi?"

"A... ben cinden periden pek korkarım. Doğrusu bu hususta meraklıyım... yapamam. Mademki siz sözü doğru söylüyormuşsunuz, ne olduğunu bir parça anlatınız."

"Bazı geceler ufak tefek patırtılar çıtırtılar olur. Fakat kimseye bir zararları yoktur. Biz kırk senedir buradayız. Hamdolsun, hiçbirimize bir şey olmadı. İşte bak, ben seni aldatmıyorum. Lakin bu evde kaldıktan sonra bu yolda uzun suallere kalkışırsan benden ve kimseden bir cevap alamazsın. İşin hakikati bu."

Beni derin bir düşünme aldı. Kalfa o kadar tatlı ve doğru söylüyordu ki sözlerinde bir yalan kokusu hissedemedim.

O aralık içeriye Ruşen Kadın girdi. Şişman bir Arap... Bir tarafında bir fino köpeği, diğer yanında kuzguni siyah, iri bir kedi vardı. Bu iki arkadaşıyla yürüdü, kerevetin kenarına oturdu. O esnada Ayşe Hanım, "Gidip bir aptes tazeleyeyim," diyerek dışarı çıktı. Fino beni görünce kuyruğunu kavislendirerek düşmanca bir vaziyetle havlaya havlaya beyaz dişlerini gösterdi.

Ruşen Kadın: "Sus şeytan... O yabancı değil..."

Bu azardan sonra köpek kerevete yaklaşıp iki ayağı üstüne oturdu. Bana dikkatle bakmaya başladı. Kedi yalana yalana gitti, küçük bir yer minderinin üzerine çöreklendi yattı.

Ruşen Kadın, Çeşmifelek Kalfa'ya bir baş işareti etti. Kalfa kendine mühim bir iş verilmiş gibi hemen odadan çıktı. Aşçı kadınla yalnız kaldık. Arap iltifat eder bir çehreyle:

"Safalar, uğurlar getirdiniz. İstanbul'da ne var ne yok bakalım?"

"İyilik ablacığım."

"Ah, cümlemiz iyi olalım... Nasıl, köşkümüzü beğendin mi? Bizden hoşlandın mı?"

"Beğendim, hepsi pek âlâ..."

"Eh, neye öyle durgun duruyorsun?"

"Bu köşk için cinli, perili dediler de korkuyorum..."

"Aman, düşündüğün şeye bak. Bu dünyada hiç perisiz yer olur mu? İki gözüm, onlar iyi saatte olsunlar, nerede yok ki burada olmasınlar... Onlara zarar etmeyene hiç fenalık yapmazlar."

"Arabacı söyledi. Burada bir-iki hizmetçi boğmuşlar..."

"Elbette boğarlar. Destur demeden pencereden aşağı onların başına tükürülür mü? Hiç gece faraşla bahçeye süprüntü dökülür mü? Hizmetçiler onları saymadı. Ötekiler de onları boğdular."

Ruşen'in bu saf saf ifşası üzerine, "Ben burada durmam. Gideceğim. Ayşe Hanım nerede?" feryadıyla hemen taşlığa fırladım.

Arap arkamdan yetişerek:

"Ayşe Hanım nerede... O çoktan arabaya bindi gitti. Şimdiye kadar Yalnızservi'yi buldu."

"Yok, bir dakika durmam. Ben de gideceğim."

"Buraya gelen ayağıyla gelir fakat kendi arzusuyla gidemez. Biz insanı salıvermeyiz. Seni buraya kim teslim ettiyse yine gelir o alır. Başka türlü gidemezsin."

5
Korkulu bir akşam yemeği

Taşlığın kapısına doğru koştum. Sımsıkı kilitli buldum. Alt katta her tarafın pencereleri kalın, sık demir parmaklıklarla kapanmıştı. Kaçmanın imkânı olmadığını gördüm.

Aman Allahım, ben bir tuzağa tutulmuştum amma bu nasıl tuzaktı? O gece başıma neler gelecekti?

Bir müddet ağladım sızladım, dövündüm.

Ruşen Kadın, "Yemek kotaracağım," diye savuştu gitti. O tatlı dilli kalfa da meydanda yoktu. Odada bir başıma kaldım. Çaresiz bir belaya uğramıştım. Çırpınmanın para etmeyeceğini anladım. Ecelime boyun eğmekten başka bir kurtuluş yolu göremiyordum. Gözyaşlarımı sildim. Kerevetin bir kenarına oturdum.

Artık akşam oluyordu. Dört duvarla çevrili bahçeye baktım. Rüzgârla oynayan ağaçların gölgeleri bile esrarlı birer dev gibi bana dehşet veriyordu. Oda loşlaştıkça etrafımı saran bütün eşyadan, her şeyden, minder üzerinde yatan kara kediden bile korkuyordum.

Acaba o zayıf kalfa, bu şişman Arap, insan şekline girmiş birer peri miydiler? Böyle esrar dolu bir evde her şey muhtemeldi. Yaradanıma sığındım. Bildiğim duaları okumaya başladım.

Artık sular kararıyordu. Hâlâ gelen giden yok.

Bir köşeye büzüldüm. Titriyordum. Nihayet merdivende bir patırtı oldu. Aman Yarabbi kim geliyordu. Çeşmifelek Kalfa elinde bir küçük şamdanla göründü. Tepeden tırnağa beyazlar giymişti. Saçlarının örgülerini çözmüş, omuzlarından aşağı salıvermiş. Gözleri gündüzki haline kıyaslanamayacak bir şiddetle parlıyordu.

Kapının eşiğinde durdu. Okur gibi bir şeyler mırıl-

dandıktan sonra ağır bir telaffuzla, "Haydi kızım gidelim. Ruşen'e yardım edelim. Yemek zamanı geldi. Arkamdan yürü. Kapı eşiği atladıkça destur de!" ihtarında bulundu. Kalktık. Ben kapı eşiği atladıkça değil, onlardan birine basarım korkusuyla her adımda "destur" diyordum. Periler civciv gibi bu evin her tarafına, ayakaltlarına dağılmışlar mıydı?

Taşlığı geçtik. Karşı yönde büsbütün karanlık, uzun bir yola girdik. Ben "destur" kelimesini birbiri ardınca tespih gibi çekiyor, taşları incitmeyeyim endişesiyle parmaklarımın ucuna basıyordum, iki tarafımızda eşya gibi yığın yığın karaltılar vardı. Bunların ne olduklarına ben dikkatle bakamıyordum.

Biraz daha yürüdük. Bacaklarıma doğru yumuşak yumuşak bir şey dokunmaya başladı. Korkudan dizlerimin bağı çözüldü. Bir-iki destur dedim. Durdum. Heyecandan bayılacaktım.

Kalfa: "Kızım neye yürümüyorsun?"

"Ben çarpıldım galiba!"

"Ne var?"

"Ayaklarımı okşuyorlar."

Kalfa bir özel bir makamla, "'Göklerin mahı / Diyarların padişahı' Çekil," dedi.

İki çenem birbirine vurmaya başladı.

Sonra kalfa, "Eyle kerem / Destur mükerrem" kafiyesiyle mumu ayaklarıma doğru tuttu, "A! Kediymiş, korkma kızım," dedi.

Eğildim baktım. Gerçekten de o gündüzki iri kara kedinin ayaklarımın arasında dolaştığını gördüm.

Yine yürüdük. Hayalî bir müziğin ağır temposuna ayak uydurur gibi bir çeşit acayip *cadance*'la[1] gidiyor-

1. (Fr.) Tempo. (Y.N.)

duk. Kedinin bacaklarıma her temasında tüylerim ürperiyordu. Nihayet geniş bir kapıya geldik. İçeriye baktım. Gayet büyük bir mutfak. Köprü kemeri gibi iri bir ocağın önüne Ruşen Kadın finoyla karşı karşıya oturmuş. Ocakta bir tencere kaynıyor. Arap da saçlarını çözmüş, siyah yün gibi dağıtmış. Beyazlar giymiş. Bu garip giyim kuşamın akşamdan sonra perilere karşı önlem olarak alınan bir nevi etiket olduğunu anladım. Sahanlığın üstünde bir kör kandil yanıyordu. Ablanın arkası bize dönüktü. Geldiğimizi görmedi. Fakat hâlâ bana alışmayan köpek hırlamaya başladı.

Arap başını bize döndürdü, "Destur tutu... Ay siz misiniz? Ötekileri zannettim de korktum. Çünkü şeytan onların geldiklerini hissedince hırlar," dedi. Nalınları giyip içeri girdik.

Çeşmifelek Kalfa ocağın başına yaklaşıp:

"Dadıcığım, bu akşam yemek geç kalmış."

Arap teessüfle başını sallayarak:

"İyi saatte olsunlar, bugün onları gücendirdim mi ne yaptım? Bir türlü pilav kaynamıyor."

"Şerbetlerini, şekerlerini vermedin mi?"

"İncirin köküne[1] bol bol döktüm. Şah nerede? Onun kaybolması iyi mana değildir. Bilirsin ya? Şah onlardandır. Onların küçüğüdür."

"Bizimle beraber geldi. İşte burada."

Bu muazzam ismin kediye verilmiş olduğunu anladım. Biraz bekledik. Ruşen Kadın, Şah ile Şeytan'ın ayrı ayrı kaplara yiyeceklerini verdi. Nihayet pilav pişti. Evvelce kotardığı yemek sahanlarını dizerek iki tabla hazırladı. Mutfağın bahçeye açılan kapısı önüne gitti. Oradan kordon gibi sarkan, ucuna tahta parçası bağlı bir ipi sek-

1. Bir batıl inanışa göre cinleri hoş tutmak için ağaçların diplerine şerbet dökmek gerekir. (Y.N.)

sen besmele ve desturla birkaç defa çekti. Sonra bize dönerek, "Ötekiler çıngırağı pek seviyorlar. Geçen akşam yine böyle çekerken hep buraya üşüştüler," dedi.

Biz kendimize mahsus olan tablayı aldık. Mutfağın yanındaki yemek odasına girdik. Sofrayı kurduk. Ekmekleri siniye dizdik. Bol etli silkme, patlıcan kızartması, pilav, bir de koca kâse kaymak gibi yoğurttan ibaret olan yemeğimizi yedik. Hepsi pek nefis pişirilmişti.

Yemekten sonra yine, o uzun yoldan desturla yürüyerek gündüz oturduğumuz odaya geldik. Cezveler sürüldü. Kahveler içildi. Bu iki beyaz elbiseli, çözük saçlının arasında ben kıyafetimle, her halimle pek yabancı kalıyordum. Dışarıdan gelen en ufak bir pıtırtıya ikisi de dikkatle kulak kabartıyorlardı. Dereden tepeden konuşuyorduk. O geçtiğimiz uzun yolda bir gürültü oldu. Şeytan başını kapıya uzattı havlamaya başladı. Ruşen Kadın iki yanına sallana sallana, "Özüm doğru / Sözüm doğru / Korkutma bizi / Gözümün nuru" kafiyelerini makamla mırıldandıktan sonra dedi ki: "Rabbim hayırlar versin. Bu akşam yine bir hiddetleri var."

Bu iki acayip kadının periler ile insanlar arasında esrar dolu birer mahluk olduklarına artık hükmettim. Dışarıdaki cinler kadar bunlardan da korkmaya başladım.

Şamdan tepsisi üzerinde bir yağ mumu yanıyor, koca odaya bu ziyasızlık, bir türbe korkusu veriyordu. Hanımefendi bu cinli evin acaba hangi köşesinde oturuyordu? Yoksa perilerin elebaşısı o muydu?

Dadı ile kalfa arasında karşılıklı bazı işaretler, yüz buruşturmalar yapıldığını hisseder gibi oldum. Fakat ışığın kuvvetsizliğinden bunlardan tam bir anlam çıkaramıyordum. Biraz daha oturduk. Çeşmifelek kalktı. El şamdanını yaktı. Ruşen'e bakarak, "Sen bu kadına lazım gelen şeyleri öğret. Ben gidiyorum. Geç kalmaya gelmez," dedi.

Odadan çıktı. Biz şimdi Ruşen, ben, Şeytan, Şah, dört can karşı karşıya kaldık. Bu hayvanlar bile perilere karışmıştılar. Hele Şah onların çengisi köçeğiymiş. Acaba bu hayvan bana bu gece ne oyunlar oynayacaktı!

Bu akşam Ruşen'den ders alacakmışım. Bana öğretecekleri şeylerin icrası kolay mı? Beceremezsem çarpılacak mıyım?

Aşçı kadın Şah'ı uzun uzadıya öpüp kokladıktan sonra bana döndü:

"Ben de gidip yatacağım kızım. Çok uyanık durursan hoşlanmazlar. Gündüz bizim gece onların. Rahat bırakalım, istedikleri gibi gezinsinler."

Ağlayarak Arap'ın ayaklarına kapanıp:

"Aman ablacığım kurban olayım. Her tarafım zangır zangır titriyor. Ben bu evde yalnız başıma bir odada yatamam. Nereye gideceksen beni de beraber götür."

Kaşlarını çattı:

"Olmaz, olmaz, benim duam, zikrim var. Geceleri çekerim. Yanıma kimseyi alamam."

"Allah aşkına..."

"Nafile yalvarma, olmaz. Hiç korkma. Onlar gece insan olan odaya girmezler. Ben şerbetledim. Şimdi senin boynuna bir muska takacağım. Bir şeycik yapamazlar. Hem evde en güvenli oda burasıdır." Eliyle duvarı göstererek, "Bak orada bir levha var. İçinde 'El-cinn'ü-l ecinn' yazılı. Onun semtine uğrayamazlar," dedi.

Korka korka duvara baktım. Bir çerçeve asılıydı. Okuma bilmem ki ne olduğunu anlayayım.

"Aman kadıncığım, perilerin başı için beni beraber götür. Öleceksem senin yanında öleyim. Belki ağzıma bir yudum su verirsin."

Bir pıtırtı duyarak Şeytan yine havladı. Ruşen kapıya doğru gaibe hitapla:

"Biraz müsaade edin efendim, işte artık yatıyoruz. Konak sizin..."

Bana dönerek sert bir sesle:

"Yok iki gözüm, onlar inattan hoşlanmazlar. Periler seni boğacak olduktan sonra benim yanıma gelmeye korkarlar mı? Niçin bu kadar titriyorsun? Onları kızdıracak bir fenalık mı yaptın? Suçun mu var?"

"Hiçbir suçum, günahım yok, Mevla biliyor. Fakat onların hoşuna gidip gitmeyen şeyleri ben nereden bileceğim?"

"Dur, hepsini anlatacağım. Dinle. Mavili esvap giyme. Uçkurunu kıbleye karşı bağlama, kapı eşiğine oturma. Kuşağını kördüğüm etme. Yatağını duvar kenarına yapma. Akşamları saç örgülerini çöz. Gözlerini bir bir üstüne yedi defadan ziyade kıpma. Seni korkuttukları vakit ayak başparmaklarının tırnaklarını birbirine sürt. İki elinle kulaklarının memelerini tut. Bir demir bulabilirsen üzerine bas. 'Emret ya cin! Hazırım!' diye bağır. Kalbini ferah, inancını tam tut, bir şey olmaz."

Ben titremeler içinde, korkudan, hayretten açık bir ağızla Arap'ı dinliyordum. Nihayet koynundan kaytanlı bir muska çıkardı. Boğazıma taktı. Bir-iki defa okudu. Ve son nasihat olarak:

"Kasıkların çatlasa gece dışarıya çıkma. Onları rahatsız edersin. Gündüzler bizim gece onların. Yükte döşek var. Ser. Yat."

Son yürek yakıcı yalvarmalarıma kulak asmadan Ruşen Abla bir tarafında Şah, diğerinde Şeytan, çıktı gitti.

6
Periler

Bir başıma tiril tiril kalakaldım. Şimdi ne yapacaktım? İlk tedbir olarak hemen koştum. Oda kapısını sürmeledim. Üzüntüden, korkudan, yorgunluktan bitap düşmüştüm. Her tarafım kesiliyordu. Yükü açıp döşeği yapmak istiyor fakat içinden acaba ne çıkacak korkusuyla açmaya korkuyordum. İkinci tedbirim de perdeleri indirmek oldu. Odanın bir köşesine büzüldüm bekliyor, nereden ne çıkacak diye gözlerimi her tarafa dolaştırıyordum. Bu gece bir taraftan hiçbir peri görünmese bile ev içinde bulunduğum şiddetli korku beni öldürmek için yeterliydi. Eşyadan duvarlara, yerlere yansıyan gölgeler bana hep korkulu hayaller gibi bambaşka görünüyordu.

Bir pıtırtı olunca kalbime kuvvet vermesi için elimle muskaya sarılıyor, "El-cinn'ü-l ecinn" levhasının manevi korumasına sığınıyordum.

Artık yorgunluğa tahammül edemeyerek döşeğimi yapmaya karar verdim. Bütün cesaretimi topladım. Yükü açtım. Kaba bir yün döşekle temiz bir şilte, yastık, yorgan, her şey buldum. Döşeğimi levhaya yakın bir yere serdim, içine uzandım. Hiçbir taraftan çıt işitilmiyordu. Bir müddet derin bir suskunluk ve sakinlik içinde etrafı dinledim. Perilerin bu akşam bana merhamet gösterdiklerine hükmettim. Her cihete kulak kabarta kabarta adeta baygınlığa benzer bir hale düşmüşüm. Bu dalgınlığım ne kadar sürmüş bilemiyorum. Kulağımın dibinde denecek bir yakınlıkla acı acı bir horoz öttü. Döşeğin içinden birdenbire dikilip fırladım. Sağıma soluma baktım. Odada bir şey yok. Yanan Arap mumu yarıdan aşağı erimiş. Hep gölgeler dehşetli nazarlarım

önünde dans ediyordu. Dışarıdan rüzgâr eser gibi bir gürültü oldu. Pencere önündeki hanımeli yaprakları birbirine geçercesine hışırdadı. Bu ilk sağanağı derin bir sessizlik takip etti. Acaba hakikatte bir şey yoktu da korkudan bana mı öyle geliyordu? O horoz rüyada işitilmiş, asılsız bir seda mıydı?

Ben bu tereddütler içinde bizar olurken etrafımda bir sürü ördek vakvakası koptu. Vak vak vak! Hemen doğaüstü denecek bir uyanıklık peyda etmiş olan işitme yetim bana bunları ta yanımda hatta döşeğimin içinde, yorganımın arasında gibi işittiriyordu. Hemen yastıklarımı ittim. Yorganımı silktim. Bir şey görünmedi.

Yüreğim o kadar şiddetle çarpıyordu ki bir daha ayılmamak üzere hemen bayılacaktım. Artık tereddüde mahal yoktu. Ördeklerin ötüştükleri bir hakikatti. Bunu uykuda değil uyanık kulağımın açıklığıyla duymuştum. Bu uğursuz köşkün perileri gece eğlencelerinin ilk faslına başlamışlardı.

O anda Ruşen Kadın'ın bana olan tembihleri aklıma geldi. Hemen döşeğimi duvardan uzağa çektim. Acaba ben o günü uçkurumu kıbleye karşı mı bağlamıştım? Farkında değilim. Hemen şalvarımı çözdüm. Kıblenin aksi tarafına dönerek tekrar bağladım. Bu tedbirden bir fayda görülmedi. Şimdi gak gak gak kazlar başladı. Fakat kaz sesleri bu defa dışarıdan, taşlıktan geldi. Şimdi bunu iyice fark ettim. Galiba bana bu gece çiftlik perilerinin kümes sakinleri hoş geldin için geldiler, dedim. O anda gayet gevrek bir at kişnemesi işitildi. Ardından merdivende küldür paldır bir koşuşma oldu.

Benden evvel bu köşkte boğulmuş olan iki hizmetçinin feci ölümlerini hatırlayarak aklımı kaybedecek bir hale geldim. İşte o zaman oda kapımın üzerinde gürültülü, müthiş bir davuldur başladı. Dan dan da dan dan...

Artık nefesim nefesime yetişmiyor, ecel terleri dö-

küyordum. O esnada aklıma Ruşen Kadın'ın tavsiyeleri geldi. "Mavili esvap giyme..." demişti. Ay benim arkamdaki entarinin ufak ufak mavi çizgileri vardı. Hemen entariyi arkamdan çıkarıp attım. Şalvarım da o renkti. Onu da sıyırıp fırlattım. Bir bez gömlekle kaldım. Davul yine devam ediyordu. Şimdi o tembihleri birer birer hatırlamaya uğraşıyordum. Daha ne demişti? Akşamları saç örgülerini çöz. Saçlarımı koparırcasına bir aceleyle çözdüm, dağıttım. Yine faydasız. Davul hâlâ çalınıyordu. Gitgide kapıyı menteşeleri üzerinde şiddetle sarsmaya başladılar. Artık anlıyordum, öteki hizmetçiler gibi ben bunların üzerlerine süprüntü dökmeden, başlarına tükürmeden, bu gece beni bir kabahat işlemeden boğacaklardı. Ah, can pek tatlı şey... Kurtulmak için zihnimin olanca kuvvetiyle dadının tembihlerini hatırlamaya çabalıyordum. O daha demişti ki:

"Seni korkuttukları vakit ayaklarının baş tırnaklarını birbirine sürt. İki elinle kulaklarının memelerini tut. Bir demir bulabilirsen üzerine bas. Emret ya cin, hazırım, diye bağır."

Üzerine basmak için demiri nerede bulayım? Etrafıma bakındım. Dolabın üzerinde bir anahtar gördüm. Onu yere attım. Üzerine çıktım. İki elimle kulaklarımın memelerine yapıştıktan sonra ayaklarımın başparmak tırnaklarını birbirine sürtmeye başladım. Aman Allahım, ne müşkül hareket! Ne zor iş... Ne yorgunluklu didinme... Benimse, zavallı ayakta durmaya bile gücüm kalmamıştı. Ayak tırnakları kolaylıkla birbirine sürtülmüyor. Ellerim kulaklarımda olduğundan ikide birde patadak odanın ortasına yuvarlanıyorum. Bu çalışmam bir tesir göstermedi. Gürültü olanca şiddetiyle devam ediyordu. Son nasihat olan, "Emret, hazırım ya cin!" boyun eğme seslenişini bir türlü söyleyemiyordum. Çünkü ben hemen büsbütün çıplak bir kadın, erkek midir, dişi mi-

dir, ne türlü zebella olduğunu bilmediğim bir periye, "Emret, her şeye hazırım!" diye nasıl bağırayım!

Yoksa bu cinli köşk her türlü lanetli tasavvurların üstünde benim gibi masum kadınları avlamak için kurulmuş bir tuzak yeri, bir batakhane miydi?

İlahî ana dostu Ayşe Hanım; seni ne kadar büyük bir nefret ve şiddetle lanetlesem de yine senden hıncımı alamayacağım. Acaba kaç kuruş kazanmak için böyle ırzıma, canıma kıydın? Artık sana dünyada rastlayamazsam yarın ahrette on parmağım yakanda olsun...

Bu lanetlerimin neticesinde can kaygusu her şeye üstün geldi. Yine kendimi kurtarma imkânını düşünmeye giriştim.

Ruşen Abla daha ne demişti: "Gözlerini yedi defadan ziyade kıpma." Hay bu nasihati aklıma gelmez olaydı. Gözlerimi kırpmamaya uğraştıkça yedi defa değil, belki yirmi yedi defa birbiri üzerine açıp kapamadan duramıyordum. Bu icrası kabil olmayan bir tavsiyeydi. Acaba Arap benimle eğlenmiş miydi?

Dışarıdaki curcuna benim bu didinmelerime rağmen o kadar azdı ki sürmesi hemen fırlayıverecek gibi bir kuvvetle kapı zorlanıyordu. Didindim, didindim, didindim. Dedim ya can pek kıymetli... Son çareye başvurmayı da göze aldırdım. Rabbim kusurumu affetsin. Darısı ayıplayanların başına gelsin. "Hazırım ya cin, emret, buyur!" davetiyle haykırdım. Oraya baygın düştüm. Ötesini bilmiyorum. Gözlerimi açtığım zaman ortalığı ağarmış gördüm. Hiç ses seda yoktu. Odanın orta yerine serili olan döşeğimi ta kapı dibine kadar yeri değişmiş buldum. En çok dehşet duyduğum ve şaşırdığım şey, oda kapısının içeriden yine sürmeli bulunmasını görmek oldu.

Döşeğimi ta oradan buraya kadar kim sürükledi? Şüphesiz periler! Çünkü kapıdan başka odaya girecek

bir delik yoktu. Bu hakikat meydandayken artık onlardan kendini korumak için tedbir düşünmek kadar büyük budalalık olur mu? İşte tamamıyla onların ellerindeydim. Ne isterlerse gece bana yapabilirlerdi.

Vücudumun o akşam uğradığı hasar derecesini anlamak için kendimi bir yokladım. Elhamdülillah korku, üzüntü yorgunluğundan başka kendimde hissolunur bir fenalık göremedim.

7
Geri dönmek mümkün değil

Gündüzün kalbime verdiği ferah ve emniyetle biraz daha yattım. Uyumaya uğraştım. İstirahate pek ihtiyacım vardı. Yine dalmışım. Güm güm oda kapıma vuruldu. Kalktım.

Ruşen Abla, ne olduğunu anlamak istercesine, "Hu kızım... nasılsın ayol? Kalkmadın da merak ettim!" diye haykırıyordu.

Benim o geceyi nasıl geçirdiğim cidden merak edilecek şeydi. Hâlâ niye kalkmamamı da aşçı kadın ihtimal ki boğulduğuma vererek endişe ediyordu.

Kapının sürmesini açtım. Arap içeri girdi, erkân minderine oturdu. Beni öyle ince bir gömlekle yarı çıplak, saçlar perişan, yüz göz karmakarışık, her tarafımdan yorgunluk akarak, bitkin düşmüş bir halde görünce:

"Ne oldun kuzum böyle? Seni ötekiler mi soydu?"

"Hayır. Kendim soyundum."

"Ay niçin? Sıkıntı mı bastı?"

"Bu evi bu gece bir şeyler bastı amma ne olduğunu bilmiyorum."

Ruşen Abla telaşla gözlerini açarak:

"Ahubaba'yı[1] gördün mü Ahubaba'yı!"

"Destur Rabbim, o da kim?"

"A bilmiyor musun?"

"Ne bileyim? Ben bu lanetli köşkün analarını, babalarını, hepsini tanıyacak kadar daha burada eskimedim ki..."

"Ya Ahubaba'yı görmedin de niye soyundun?"

"Onu görünce saygı göstermek için soyunmak mı lazım?"

"Görünce soyunsan da korkarsın soyunmasan da..."

"Ben onu hiç görmek istemem. Fakat görünüyorsa ne yapayım? Çekecek çilem varmış. Bu eve düştüm."

"O ay mehtabında çıkar. Evin içine girmez. Dışarıda gezer. Sakın bahçeye bakma."

"Ne bahçeye baktım ne avluya. Yine korkudan ölüyordum."

"Her akşam böyle soyunma. Belki onları kızdırırsın. Üzerine hücum ederler."

"Mavili esvap giyme diye dün gece söyleyen sen değil misin?"

"Ben söyledim. Mavi giymek onlara inat gitmektir."

"Şerlerine lanet, onlara niye inat gideyim? Entarimde mavi çizgiler vardı. Kızmasınlar diye çıkardım."

"İyi ettin. Pek âlâ ettin. Bu akşam sana beyaz entari verelim de onu giy..."

"Allah göstermesin... Bu akşam burada kalmak niyetinde değilim."

"Nereye gideceksin?"

"Nereden geldimse oraya."

"Gidemezsin ki..."

"Niçin?"

1. Ahi baba sözünün halk ağzındaki şekli. (Y.N.)

"Periler izin vermezler de onun için."

"Periler benim kâhyam mı? Onlar ne karışırlar?"

"Ah! Tövbe de... Cahile bak!"

"Ne yaptım ki tövbe edeyim?"

"Daha ne yapacaksın? Onlar ne karışır denir mi hiç?"

"Benim onlarla ne alışverişim var?"

"Var belli ki!"

"Neden?"

"Sen bir gece burada kaldın. Onlara karıştın gitti. Nereye gitsen ellerinden kurtulamazsın. Dünyanın öbür ucuna gitsen arkandan gelirler."

"Çattık belaya desene... Hay Allah o Ayşe Hanım'ı kahretsin. Ben onlara karışmadım. Ve karışmak da istemem."

"Karıştın gitti diyorum sana."

"Karıştığımdan benim hiç haberim yok..."

"Senin nereden haberin olacak! Acaba Çin Maçin perisine mi Hint perisine mi Gamgam'a mı yoksa Yosma Halil'e mi karıştın?"

"Korkutma beni abla. Bunlar nasıl isim? İlahî Ayşe Hanım, kör ol da sürün inşallah..."

"Kız öyle ilenme. Ayşe Hanım sana ne yaptı?"

"Daha ne yapacak? Maksadı beni boğdurmak idiyse buraya getireceğine bir derin kuyuya attırtaydı daha iyi ederdi."

"Dur bakalım. Periler herkese fenalık etmezler. Hoşlandıklarına pek büyük iyilik yaparlar. Bir lütuflarına uğrarsan sonra Ayşe Hanım'a dua edersin."

"Ya hoşlanmayıverirlerse? Öldürürler değil mi? Ben canımı sokakta bulmadım. Bir fenalık yapmasınlar da iyiliklerinden vazgeçtim."

"Kalk kalk. Onlar tembellikten hoşlanmazlar. Temizlik isterler. Ortalığı sil süpür."

"Benim kolumu kaldıracak halim yok. Bu harap evi nasıl temizleyeyim? Onlar temizlik istiyorlarsa geceleri bizi rahat bıraksınlar da biraz uyuyup gündüzleri çalışabilelim."

"Buranın havası hafiftir. İnsan gündüzleri erken kalkar."

"Buranın gündüzleri hafif amma geceleri pek ağır... Adamı öldürüyor."

"Sana yaramadı mı?"

"Hiç yaramadı. Her gece böyle kazlar, ördekler bağırır, atlar kişiler, horozlar öter, yatağımı simitçi tablası gibi oradan oraya gezdirirlerse benim bir daha döşeğimden sağ kalkacağım şüphelidir. Çünkü orta yere serdiğim döşeğimi kapı dibine taşınmış buldum. Diğer bir akşam beni döşeğimle beraber uzaklara götürmeyecekleri ne malum?"

"A deli! Çiftliktir burası, hiç horoz ötmez mi? Korkma ayol, seni uzaklara nereye götürecekler? Götürseler götürseler kırlara çıkarırlar. Dudullu'dan[1] öteye götürmezler."

"Dudullu neresi? Rabbim hiç işitmediğim yerler... Her yerde horoz öter amma böyle insanın döşeğinin içinde, kulağının dibinde mi öter?"

"Canı nerede isterse orada öter. Sana bir fenalık yaptılar mı?"

"Daha ne yapacaklar? Oda kapımı tekmelediler. Davul çaldılar. Haberim olmadan yatağımın yerini değiştirdiler."

"Ah, iki gözüm, eğleniyorlar."

"Onlar eğleniyorlar amma bir de bana sor. Ne çektim! Hani ya boynuma taktığın muskanın hükmü nerede

1. Dudullu, Üsküdar arkasında güzel bir köy. (Yazarın notu.)

kaldı? O boynumdayken yanıma gelemeyeceklerdi? Nasıl geldiler?"

"Kız sus, itikatsızlık etme... O senin yanına girenler şer değil hayır perileridir. Yattığın yerde uğrayacağını anlarlar da uğramasın diye, sana iyilik için yatağın yerini değiştirirler."

"Hayır perisi gece bir kadının yatağını oraya buraya süremez. Verdiğin muska işe yaramadı vesselam."

"Hay cahil hay... Üzerinde muska olmayaydı sen göreceğini görürdün. Bu sözlerimin doğruluğunu sonra anlarsın. Sakın muskayı üzerinden çıkarayım deme."

Biz böyle ablayla görüşürken Çeşmifelek Kalfa geldi. Şikâyetlerimin o da üstünde durmuyor, gülüyordu. O günü beni geri göndermeleri için çok yalvardım. Ağladım sızladım. Bunun mümkün olamayacağını anlattılar.

Nihayet kaderim böyleymiş dedim. Kurtuluştan, hayatımdan ümit keserek sustum. Gösterilen yerleri kalfanın tarifleri üzerine sildim süpürdüm.

Filan odaya girme. Başını sokup filan geçide bakma. Şu kapıya yaklaşma. Bu duvarın önünden geçme. Köşkün kapalı kısımlarında sesler, çağırmalar, bağırmalar duyarsan cevap verme türünden birçok acayip tembihlerde bulundular. Bütün hareketlerim adeta takip edildi. Adımımı nereye atacağımı, nereden yürüyeceğimi... Bilemeyerek bir yere sürtünmeye bile korkuyordum.

Akşam yaklaştı. Üçümüz de saçlarımızı çözdük. Beyazlar giydik. Evet, bu tımarhane kurallarının tayin ettiği kılığa ben de girdim. Tamamıyla onlara benzedim. Gece oldu. Yine çiftlik hayvanları bu müzik hanelerinde ötüştüler, koşuştular. Yine birkaç defa tırnak sürtmek, göz kırpmamak gibi zor işleri yapmaya mecbur oldum. Denize düşen yılana sarılır sözünce maruz kaldığım bu tehlikelere karşı diğer nevi bir kendini sakınma vasıtam olmadığından bu şekilde hareket etmeye mecbur kalıyor-

dum. Birkaç akşam sonra bana da bir alışkanlık geldi. Eski korkum azaldı. Vazifem ev işinden ziyade perilere hizmet etmekti. Bir yere süprüntü bırakmayıp temizliyor, akşamları onlar için tekrar tekrar ağaçların altına dökülecek şerbetleri kendim eziyor, tütsülerini veriyor, onları ağırlamak için bazı yerlere konulan kandillerini yakıyor, hasılı hemen bütün işlerini ben görüyordum. Oradan kurtuluş ümidimi kesilmiş görünce perilere kendimi sevdirmeye uğraşmaktan başka bir çare kalmadığını anladım. O gayretle çalışıyordum. Galiba biraz da cinlerin, perilerin teveccühlerini kazandırır. Çünkü geceleri eskiye oranla tepemde az ötüşüyorlar, az tepişiyorlardı. Sabahları döşeğimi akşamdan sermiş olduğum yerde bularak biraz ferahlıyor, emniyet, güven duyuyordum.

Çeşmifelek Kalfa da Ruşen Abla da benim bu itaat, çalışkanlık ve iyi halimden pek memnun oluyorlardı. Olabildiğince hoş geçinmeye çabalıyordum.

Perilerin hoşnutluklarını kazanabilmiş olmaktan gelen bir çeşit cüretle sular kararıktan yatacağımız zamana kadar orada burada dolaşabiliyor fakat herkes yattıktan sonra odamdan çıkmak cesaretini henüz gösteremiyordum.

8
Muamma içinde muamma

Bir akşam yemekten sonra bir şey almak için orta kata çıktım. Girilmesi yasak olmayan odalardan birine girdim. Kulağıma derinden bir ses geldi. Bu bir kadın sedası, fakat ne Çeşmifelek'in ne de Ruşen'in sesi değil, bütün bütün yabancı, o zamana kadar duymadığım bir sesti.

Bu evde her ses, her pıtırtı, her gürültü perilere mal ediliyordu. Bu ses de onların olacak. Lakin bugüne kadar işittiğim peri sesleri birtakım şamatalardan ibaretken bu açık açık bir şeyler söylüyordu. Ömrümde hiç peri lakırdısı duymadığım için ne söylediğini anlamayı merak ettim. Acaba böyle bir merakın yenilmek perilere karşı gelmek miydi? Bunları kızdırmayayım? Kalbim vurmaya başladı, korkum pek heyecanlıydı. Fakat merakım da o nispette büyüktü. Perilerin kendilerine mahsus lisanları mı vardı? Bu gelen seda bağırma ile söylenme arasında, tuhaf bir tarzdaydı. Bütün dikkatimle kulak verdim. Ay... Türkçe söylüyordu! Ses derinden geldiği için telaffuz olunan cümlelerin bazılarını anlayabildim ki işte şunlardı:

"... Benim adım Şefika... Şefika... Şefika... Anamınki Refika... Refika... Refika... Babamınki Tayyar... Yaklaşma ha salar... Hurma dalı... Aktı balı... yarın salı... deli karı... çıkar dilini... salla belini... A... deli deli tepeli, eski hamam küpeli... Âlemin aklını mezada çıkarmışlar da yine herkes kendininkini beğenip almış... Akılcığımı kimseninkine değişmem vallah... Bana deli diyenlerin dilerim Allah'tan tepeleri delinsin. Ne haddine hele deli değilim de... Kıllarını say emriyle hemen koca pöstekiyi önüne korlar...[1] sonra seksen muamma sorarlar... Bir hünsa varmış. Kâh erkekliği galip gelirmiş kâh kadınlığı... Bu hünsanın bir tarafı erkekle öbür tarafı kadınla evlenmiş... bu erkek kadın birbirine ne düşüyorlarmış? Elinin körü... yeme beni... yerim seni... çörekotu, çömlek götü... manda... kuğu... küt... pat... geber yat... aman etme darılırım... gıdıklama... bayılırım... Dayanamam... sarılırım..."

Bu saçmaları duyunca bütün bütün korktum. Enta-

1. Pösteki saydırmak, eskiden akıl hastanelerinde hastaların akıl sağlıklarına kavuşup kavuşmadıklarını tespit etmek için kullanılan bir yöntem. (Y.N.)

rim, beyaz saçlarım çözüktü. Büsbütün dağıttım. Perilerin gazaplarını sakinleştirmek için ceplerimde birçok kokulu otlar, tohumlar, üzerlikler taşıyordum. Bunları etrafıma serptim. Böyle tehlikeli anlarda korkuyu def için bana öğretmiş oldukları "Turukuşiye" duasını o manasızlık ve uzunluğuna rağmen okumaya başladım. Bu işittiklerim bir hakikat miydi? Yoksa ben de çıldırmış mı veya çıldırıyor muydum? O kadar sakındığım halde galiba üzerlerine uğramışım. O gaipten gelen sedanın saçmalarını taklit için birdenbire içime bir heves doğdu. Ben de başladım: "Benim adım Muhsine... Muhsine... Muhsine... Anamınki Rasime... Rasime... Rasime... Babamın ki Hızır yaklaşma ha ısırır... çörek otu falan filan... aman etme darılırım... gıdıklama bayılırım... dayanamam sarılırım..."

Evet, ben de işte böyle saçmalarken yine durdum. Aklımı başıma toplamaya uğraştım. Besbelli bu bir cinnet başlangıcıydı. Ne olduğunu anlamak için kendimi, zihnimi bir tartmak istedim. Geçmişe ait yaşadıklarımdan birtakımını hatırlamaya başladım. Hep evvelden bildiğim şeyleri yine yerli yerine olduğu gibi aklımda buldum. Kendi zannıma nazaran henüz çıldırmamıştım. Fakat delirmemiş olduğumu tam anlamıyla ispat için bu işittiğim saçmaların öyle aynen duyduğum gibi meçhul bir ağızdan çıkmış olduğunu soruşturmak lazımdı. Evet, daha iyi işiterek şüpheyi def etmek, işitme bozukluğuna yakalanmış olduğumu anlamak istiyordum. Şimdi nasıl edeyim? Bu evde pek keyfine göre hareket etmeye gelmez. Daima bir gözünü kör edeceksin. Bir kulağını sağır. Ben iki gözümü, iki kulağımı da kör sağır ettim. Fakat bu garip şeyleri duymaktan kendini korumak kabil mi? Eski hikâyelerde okunan peri sarayları gibi her delik kovuktan bir türlü ses çıkıyor. Elindeyse bunları işitme... Dinleme... haydi bakayım? Perileri gücendirmemeye mi uğraşırsın yoksa meraktan çıldırır mısın!

Düşündüm, düşündüm... Bütün damarlarımda kaynayan şiddetli merak hissine galip gelemedim. Köşkün iki dairesini birbirine rapteden bir geçit vardı. Elimde şamdanla oraya yürüdüm. Her adımımda belki on desturla nihayete kadar gittim. Müntehada önüme bir kapı çıktı. Yokladım. Sımsıkı kilitliydi. Kulak verdim. Bir şey duyamadım. Geri döndüm. Demin gördüğüm odanın yanında bir oda daha vardı. Odanın kapısını karıştırdım. Açıldı. Fakat bana edilen tembihlere göre buraya girmek kesinlikle yasaktı. Şamdanı içeri tutarak başımı uzattım: bomboş, tozlu, koca bir oda... Bir "turukuşiye" duası daha okuyarak olanca cesaretimi topladım. Zaten ben bu cinler evinde ya çıldıracak veyahut bir gün perilerin hışımlarına uğrayarak geberecektim. Kokulu otlarımı serpe serpe içeri girdim. Ne peri vardı ne cin... Besbelli bana oyunlarını sonradan oynamak için ses çıkarmıyorlardı. Bütün kuvvetimi kulaklarıma topladım. O ses işitiliyor, şimdi daha berrak ve yakından geliyordu. Dinledim. Hep evvelce işittiğim saçmalara benzer şeyler. Bu ses köşkün hangi derinliklerinden geliyordu? Cesaretimi biraz daha ileri götürerek bir pencereye yaklaştım. Mumu yere bıraktım. Camın kanadını açtım. Bahçeye baktım. Bahçeyi ortadan ayıran yüksek duvarın tam üzerine bakan bir odada olduğumu anladım. Ortalık yeni ayın ışığıyla aydınlanmış, iri iri ağaçlar heybetli, adeta korkulu birer manzara almışlardı. Orta katta bulunuyordum. Görebildiğim kadar köşkün cephesine bir göz gezdirdim. Şimdiye kadar içini görmemiş olduğum bu bölme bahçe pek esrarengiz bir yer, belki de perilerin daimi dolaşma, toplanma yeriydi.

Şimdi o ses bahçeden geliyor gibiydi. O saçmalar bütün berraklığıyla duyuluyordu, dinledim.

"Benim adım Şefika... Babamınki Tayyar... Karaca üzümün kartlaşlanmamışçası... Ocak kıvılcımlandırıcılardan mısın? Kapı gıcırdatıcılardan mısın? Ne ocak kıvıl-

cımlandırıcılardanım ne kapı gıcırdatıcılardanım. Bir berber, bir berbere, bre berber, beri gel berber demiş. Şu köşe yaz köşesi, şu köşe kış köşesi, şu köşe yaz köşesi, şu köşe kış köşesi... Bir tarlaya kemeken ekmişler. İki kürkü yırtık kel kör kirpi dadanmış. Biri erkek kürkü yırtık kel kör kirpi. Öteki dişi kürkü yırtık kel kör kirpi. Kürkü yırtık erkek kel kör kirpinin yırtık kürkünü, kürkü yırtık dişi kel kör kirpinin yırtık kürküne, kürkü yırtık dişi kel kör kirpinin yırtık kürkünü, kürkü yırtık erkek kel kör kirpinin yırtık kürküne eklemişler. Kör olası melunlar, işte dersimi su gibi biliyorum. Benden daha ne soracaksınız? Dört deryanın deresini dört dergâhın derbendine devrederlerse dört deryadan dört dert, dört dergâhtan dört dev çıkar. Ben bu hesabı sizin kadar bilemez miyim zannediyorsunuz? Pireli peyniri perhizli periler teperlerse pireli peynirler de pır pır pervaz ederler. Bana soracaklarınız işte bunlar değil mi? Sınıf geçmek gayretiyle çalışan bir talebe gibi ben bu imtihanı size her gün veriyorum. Beni buraya kapadınız. Mal ve mülkümün üzerine oturdunuz. Hakkımı, bu esaretten kurtuluşumu dava edince bu saçmaları tekrar ettirerek beni çıldırtmaya uğraşıyorsunuz. Rabbimden dilerim benden beş beter olunuz. Zebani... minare boyunla, ak sakalınla bu gece bana görünme, taşla kafanı yararım alimallah... Şeytan taşlaması sevaptır, sen şeytanların Ahubaba'sısın. Hani ya Salim? Hani ya Şevki? Şiş şişeyi şişlemiş, şişe keşişe şiş demiş!"

Çıldırmadığımı anlamak için kendimi bir-iki defa daha yokladım. Bir berber bir berbere bir şey söylerken... aman beri gel derken sonra ortaya bir yaz kış köşesi çıkıyor... Kürkü yırtık erkek kel kör kirpinin kürkünü... yine böyle kürkü yırtık dişi kel kör kirpinin kürküne dikiyorlar mı? Ekliyorlar mı? İnsanın zihni bu kel kör kirpinin dikenleri arasında tekerlenir, beyni karıncalanırken lakırdı pireli peynire dönüyor... O zaman adama bir bu-

lantı geliyor, midemde pireler hora tepiyorlar zannediyorum. Ne münasebetsiz imtihan bu? Bu köşkün perileri de kaçık galiba... Beni de böyle bir imtihana çekerlerse ne yaparım? Yok yok, böyle bir imtihana layık olduğunu ispat edebilen bu dergâhta eskimeli... Cinnette birkaç numara yükselmeli. Bu saçmalar boyuna devam ediyordu. Hemen manasız, dil dolaştırıcı bu tekerleme sayıklamaları arasında manalı sözler, sızlanmalar da vardı.

Artık kayıtlılarından olduğum tımarhane mi, cinler evi mi, işte neyse buranın sakinlerinden henüz yüzünü görmediğim bir zavallı daha varmış. Düşündüm, düşündüm. Bunun kim olduğunu keşfetmeye uğraştım. Bizi getiren arabacının yolda söylediği sözler aklıma geldi. Herif, o perili köşkte hanımefendi çıldırdı, demiş, Ayşe Hanım da, hanımefendi İstanbul'da aklını bozdu da sonra oraya getirdiler, karşılığını vermişti. Nerede çıldırırsa çıldırsın. Zavallı kadını buraya kapamışlar; kimseyle görüştürmüyorlar, yanından kuş uçurtmuyorlar. Acaba niçin? Bu kadının çıldırmış olduğuna şüphe yok. Çünkü o saçmaları ders diye ezberleyip de imtihan vermeye uğraşması bunu ispat ediyor.

Kadıncağız; malımın, mülkümün üzerine oturdunuz, diyordu. Sonra saçmalar arasında iki isim zikretti. Şevki ile Salim... Bunlar kim? Bu evde hizmetçilerden başka erkek göremedim. Evin efendisi yahut beyi nerede? Arada bir kalfa ile ablanın ağızlarından beyefendiler tabirlerini işitiyordum fakat köşkte bunların varlıklarını gösterecek bir işarete rastlamadım.

Eğer o ses, zannettiğim gibi çılgın hanımefendininse zavallı kadın, "Zebani, minare boyunla, ak sakalınla bu gece bana görünme. Sen şeytanların Ahubaba'sısın," diyordu. Demek bu köşkte minare boylu, ak sakallı bir Ahubaba var. Bu Ahubaba'nın dehşetinden bana Ruşen Kadın da bahsetmişti. Muamma içinde muamma...

Bu köşkte biraz daha oturup insanların da, perilerin de sularınca gidersem çok şey öğreneceğim. Uzun müddet ortadan kaybolarak kalfa ile Arap'ın şüphelerini çekmemek için hemen camı kapadım. Şamdanı aldım. Yürüyeceğim esnada odanın boşluğu içinden kulağıma bir ses geldi. Fakat bu ses deminki işittiğimden büsbütün başkaydı. İsmimle çağrılıyordum. Fena halde korktum. Ses çıkarmadım, sindim. Dinliyordum. İsmim birkaç defa daha çağrıldı. Ardından bir testi yahut sürahi doldurulurken kabadan tize doğru işitilen lıkırtıya benzer bir sesle "Muhsine" lafzı öncekine ulanarak odanın dört köşesini dolaştıktan sonra en ince perdesi hemen kulağımın dibinde tekrar ederek söndü. Belimi duvara dayadım. Elimde mum, zangır zangır titriyordum. İsmimin odayı çepeçevre dolaşmasını, korkunun şiddetinden dışarı fırlamış gözlerimle takip ediyordum. Fakat yalnız ses duyuyor, bu sedanın sebebi olan cismin gölgesini bile fark edemiyordum. Perilerin kolay kolay idrak edilemediklerine işte o zaman inandım.

Başımdaki şu peri bana Ruşen Abla'nın tarif ettiği iki neviden hangisiydi? Hayırlısı mı yoksa kötüsü mü? Ben şimdi Karagöz'ün *Kanlıkavak* oyununda insanların çarpıldıkları gibi kendi kimliğimi kaybedip çirkin, kaba bir hayvana mı dönüşecektim? Yoksa çarpık endişeye, çağanoza dönüp kambur zambur bir şey mi olacaktım? Bana bin nasihat verdiler. Ah, deli kahpe, ne dedim de böyle yalnız başıma, tenha, tozlu odalara çıktım... Beni çarpsalar da hakları vardı...

Böyle büyük bir değişime uğrama felaketini beklerken birden kulağımın yanında kalın, tok bir erkek sesi, "Muhsine!" dedi.

Ben de ne yaptığımı bilmez, ani ve içten bir parlamaya yenik düşerek, "Efendim!" karşılığını verdim. O gaipten seda; fakat bu defa biraz uzaktan yine duyuldu:

"İmtihan olacaksın! Dersini ezberle..."

"Peki efendim..."

"Dikkat et... Aşağıdakilerin üzerlerine basma..."

Aynı nokta ve aynı vaziyette bir hayli müddet bekledim. Artık bir şey işitilmedi. Gerçekten... bu gece perilere karıştım gitti. Emirlerine muhatap oldum. Muvafakat cevabını verdim. Ruşen'in dediği, işte şimdi tamamıyla oldu. İmtihan olacakmışım. Dersimi ezberlemeliymişim. Hangi dersimi? Deminden duyduğum saçmaları mı? Demek ki ben adeta çılgın yardımcısı yahut deli adayı oldum. O saçmaları ezberleyeceğim. İmtihanımı verdikten sonra cinnet dersinden diploma alacağım... Dergâhlarda çile dolduran dervişler gibi aklını oynatmada dedelik mertebesine erişeceğim. Bu rütbeye erdikten sonra herhangi bir tımarhaneye müracaatla diplomamı göstersem derhal benim için bir hücre açılacak! Düpedüz layıkıyla divane... şartıyla şurtuyla kaçık sayılacağım. Fena değil. Çeşmifelek ile Ruşen'in bu kadar müddettir eremedikleri bir mertebeye nail olacağım.

Galiba periler bende cinnete daha büyük eğilim gördüler.

"Aşağıdakilere basma!" diye bir ihtar vaki oldu. Bu aşağıdakiler kimler? Göze bir şey görünmüyor ki basıp basmadığımı bileyim! Allah bilir ya, bu aşağıdakiler Ruşen'in söylediği kötü cinler olacak. Bu uğradıklarım hayırlı türden olmalılar ki kötülerden sakınmamı tavsiye ediyorlar. Ben bunların hayır ve şer derecelerini sonra anlayacağım.

İyi saatte olsunları kızdırmamak için emirlerine itaat lazım... Bu iyi saatte olsunlar tabiri onların neden kimlik işaretleri olmuş? Onlara niçin böyle deniyor? Maazallah fena saatte olsalar dünyayı birbirine katarlar da onun için... Demek ki perilerin hayırsızına da hayırlısına da pek güvenmemeli... Vakit geçirmeden dersimi ezberlemeli... Nasıl? Anamın, babamın ismini söyleye-

rek kimlik tayiniyle derse girişmeli... Sonra kapı gıcırtısından mı? Kürkü yırtık kel kör kirpiden mi yoksa dört dergâhın bilmem kaç dedesinden, derbendinden, derdinden, deryasından mı... Bu saçmaların en ziyade hoşuma gideni, "Aman etme darılırım, gıdıklama bayılırım, dayanamam sarılırım" nakaratıydı.

Ben böyle söylene söylene elimde mumla odadan çıktım. Artık imtihanı mükemmel vereceğime şüphem kalmadı. Her adımımı attıkça aşağıdakilerden birinin üzerine basacağım diye ödüm de kopuyordu.

9
Ahubaba yahut Gulyabani

Benim o evdeki itibarımın sadece ağzı sıkılığıma bağlı olduğunu biliyorum. Vazifemin hepsi, perilere hizmet görmekle beraber korku ve merak uyandıracak fevkalade durumlara rast geldikçe meraklı davranmamak veya davranmıyor görünmekti. Arkadaşlarıma bu işittiğim sesten, saçmalardan, perilerden aldığım talimattan katiyen bahsetmem. Çünkü Kalfa ile Ruşen Abla bana imtihandan filandan ve şimdiye kadar çalıştıkları saçma derslerinden kaçar not aldıklarından hiç söz açmamışlardı.

Aksine itaatimi, hamaratlığımı, görünürdeki kayıtsızlığımı daha ileri götürdüm. Fakat deliren hanımefendinin geçirdiği esrarengiz hayatın, bu esir hayatının içyüzüne vâkıf olmak için de meraktan çıldırıyordum. Benim için bu sırların keşfine yardım edecek, o delirmiş kadının sözlerinden başka şimdilik incelememe katkı sağlayacak bir şey yoktu. Belki o saçmalar arasında işe yarayacak kapsamlı, anlamlı sözler, samimi itiraflar duyabilirdim.

Geceleri yatıncaya kadar kulaklarım kirişte, zihnim hep hanımefendide olarak dolaşıyordum. Çünkü benim bu cinnet mektebine kayıt ve kabulüm icra edilmiş demekti. Derse başlamıştım. O gaipten gelen ses bana geceleri orada burada dolaşma diye emir vermedi. Yalnız aşağıdakilere basmaktan sakınmamı tavsiye etti.

Bir akşam kulağıma o ses yine geldi. Hemen bir iş bahane ederek orta kata çıktım. Usulca o boş odaya girdim. Hanımefendi şöyle bağırıyordu:

"Yine mi geldin? İlahî boyun bosun devrilsin, son gelişin olsun. Seni Ahubabalar götürsün. Benden ne istiyorsun? Artık verecek bir şeyim yok. Bir lokma bir hırkayla kaldım. Beni tek başıma bir odaya kapadınız. Bir Arap'la bir kakavan Çerkes'ten başka insan yüzü gördüğüm yok. Yıkıl oradan musibet. Defol zebella! Haydi mezarlığına git... Ölü eti ye. Ben daha ölmedim... Dev hortlağı... Seni bana musallat edenler Mevla'dan bulsunlar... Leş yiyici... Çekil diyorum sana! Boğazına kor düşsün, kemiklerini emmek için kaç delikanlıya, kaç taze kıza kıydın! Benim de iki tane gül gibi hizmetçimi götürdün. Köylüler bir gün seni inşallah kurşunlar, sopalarla gebertecekler. Yiyeceksen Şevki ile Salim'i ye. Onlar sana layık gıdadır. Bakma öyle hain... Hain! İçeri gelemezsin. Yanımda Enam-ı Şerif[1] var. Dedemden kalma iki ağızlı Zülfikar yavrusu kılıç var. Gelme diyorum. Perilerin şahını çağırır, seni iki parça ettiririm. Gelme diyorum Gulyabani... Ay geliyor... Üstüme yürüyor. Eşim dostum koşun, beni bu zebaninin elinden kurtarın... Yetişin ölüyorum... Paralıyor... Bittim..."

Tüylerim diken diken oldu. Acaba yine bunlar deli saçması mıydı? Yoksa ciddi ciddi kadının üstüne yürü-

1. Çeşitli ayet ve sureleri içeren dua kitabı. (Y.N.)

yorlar mıydı? Zavallı hatun, gül gibi iki hizmetçisinin kaybına hâlâ üzülüyor. Şimdi demek nöbet bana geldi... Nerelere kaçayım? Kimden yardım isteyeyim? Ev sahibesinin feryatlarına, ricalarına bile kulak veren yok. Beni kurtarmaya kim koşacak?

Yalnız imtihana çalışmakla ben bu evden pek kolay canımı kurtaramayacağım. Cinlerin, perilerin hayırlı ve şer türlerinden başka bir de Gulyabani yahut diğer ismiyle Ahubaba ne olacak? İşte bu pek fena, pek amansız bir musibet... Hanımefendinin haykırdığı şu cümleler kulağımdan çıkmıyor: "Defol zebella... Haydi mezarlığına git. Ölü eti ye... Hortlak, leş yiyici... Kemiklerini emmek için kaç delikanlıya kıydın. Benim gül gibi iki hizmetçimi göçtürdün."

O anda zihnime pek korkunç bir şey geldi. Bazı cin tutmuş hanlar, hamamlar olur da oralara koyun, inek, manda gibi canlı hayvanlar kurban ederler. Seneden seneye bu adaklar verilir. Sakın bu Gulyabani'nin adağı da her sene bir insan olmasın... Hizmetçi kadınları buna adak olarak yedirmesinler? Acaba ben buraya böyle bir adağa kurban edilmek için mi getirildim? İlahî Ayşe Hanım... Artık aleyhinde edecek beddua bulamıyorum.

Dışarıda gün ışığı zannolunacak kadar berrak, kuvvetli bir mehtap vardı. Aydınlık, dışarıdan bulunduğum odanın kapalı perdelerine yansıyarak içerisini bayağı ışıklandırmıştı. Birdenbire perdelerin üzerinde korkunç, kocaman ve cidden minare benzetmesine yaraşır boyda bir gölge gezindi. Ardından kalpleri titretecek, gümbürtüye benzeyen bir homurdanma oldu. Korkumdan sıtma tutmuş gibi iki çenem takır takır birbirine vurmaya başladı.

Zavallı kadının yardım çığlıkları bu dev boyunun dehşeti nispetinde yükseldi. Rüyada mı hakikat âleminde miydim? Bilemiyorum. Her tarafımı bir kâbus sardı. Ne orada durmak ne de kaçmak cesaretini gösterebiliyordum.

Bütün kuvvetimle kendimi sarsmaya, adımımı atmaya uğraşırken gölge bir daha göründü. Son gücüm ve olanca sesimle başımı duvarlara, kapılara vurarak dışarıya koşacağım esnada "üzerime basma" diye hemen ayaklarımın altından bir ses işittim. O kadar fenalaştım ki düşmemek için duvara dayandım. Yine o ses, "Yaslanma şimdi, seni çarparım!" diye tekrarlandı. Aman Allahım, bu ne hal? Ne dehşet... Evvela ayaklarıma, sonra yukarı tavana, duvarlara baktım, meydanda bir şey yok... Gaipten çeşitli sedalar gelmekteyken çıldırmış gibi kendimi dışarı atabildim. Hiç şüphe yok, artık bu defa kötü cinsten olanlarına uğramıştım... Merdivenlerden tekerlene yuvarlana indim. En alt kattaki odaya bir kızıl deli hücumuyla atıldım. Abla ile kalfa karşı karşıya oturuyorlardı. Benim bu korku ve telaşıma karşı ikisinin de hoşnutsuzlukla kaşları çatıldı. Hiç soğukkanlılıklarını bozmadan sordular:

"Ne var?"

"Bu uğursuz, perili köşkte ne olmaz?"

"Canım ne var?"

"Gündüz orta katta unutmuş olduğum hırkamı almak için yukarı çıktım. Acı acı bir ses işittim. 'Beni öldürüyorlar, boğuyorlar!' diye biri bağırıyor. Ödüm koptu gitti."

İki kadın bakıştılar. Kalfa aynı soğukkanlılıkla dedi ki:

"Biz sana bu evin içinde gürültüler, sesler işitirsen telaş etme diye tembih etmedik mi?"

Ruşen Abla azarlayan bir sedayla:

"Öyle ya! Periler bunlar... İstedikleri zaman bağırırlar. Bu evin iyi saatte olsunlarla dolu olduğunu bilmiyor musun?"

"Hakikaten dolu. Nereye adımımı atsam, 'Üstüme basma!' azarıyla bağırıyorlar. Fakat uzaktan işittiğim o ses, peri sesi değildi. Sizin benim gibi bir kadın feryadıydı."

Ruşen Abla hiddetinden birkaç defa kalkıp oturarak:

"Ayol perilerin kadını yok mu? Sen onların sesi insan bağırmasına benzemez mi zannediyorsun cahil!"

"Hayır diyorum size; bu peri, cin sesi değil. O da cinlerden şikâyet ediyor. 'Yetişin, beni kurtarın, hiç eşim dostum yok mu?' diye bağırıyor. Sizin zerre kadar merhametiniz yok mu? Bu kadın kimse imdadına koşalım. Biz baş edemezsek dışarıdaki heriflere haber verelim. Yüreğim parça parça oldu."

Beyaz ile Arap yine bakıştılar. Nihayet Çeşmifelek Kalfa yufka yürekliliğinin derecesini gösterir dalgın bir simayla:

"Gidip bakayım bari."

Abla, yanımda ağzından kaçırdığı sözün ne kadar önemli olduğunu anlamasına engel olan bir hiddetle:

"Nereye gideceksin canım! Ay mehtabında bağırdığı vakit yanına gitmeyin diye bize tembih etmediler mi? Bu gece babanın gecesi. İşte o geldi, zavallıcık, öteki de korkusundan bağırıyor."

Kalfa: "İki-üç ayda bir defa doktor getirirlerdi. Hayli zaman oluyor ki onu da getirmediler. Merhametim bırakmıyor. Haydi Ruşen, gidelim. Zavallı kadın ne halde bir görelim."

Ruşen: "Ya sonra duyarlarsa bize ne yaparlar?"

Kalfa: "Kimden duyacaklar?"

Ruşen beni işaretle:

"İşte bundan korkuyorum..."

İkisi de şüpheli birer nazarla gözlerini bana diktiler. Ağlayarak hemen eteklerine kapanıp dedim ki:

"İki gözüm kalfalarım, benden hiç korkmayınız. Benim sizden başka insan yüzü gördüğüm var mı ki bu eve ait sırları ifşa edebileyim? Galiba benim bu evden dirim değil ölüm çıkacak... Nihayet Ahubaba'yı gördüm... Aslını değil, gölgesini. Hay Yaradan'a sığındım... O ne boy!

O ne bos... O ne kavuk! O ne sakal! Meredin gölgesi böyle ya, kendisi nasıl olacak! Mezarlıkları dolaşmış galiba... Dişine, midesine layık bir şey bulamamış. Açlıktan kükreyip duruyor. Hanımefendinin tarifine göre melunun âdeti körpe vücutlarla karnını doldurmak olacak amma bugün nasılsa aç kalmış da kartlığına bakmayarak zavallı kadını yemek için üzerine saldırıyor."

Ruşen: "İşte iyi bildin. Biz sana söylemedik amma sen sezginle anladın. Bu eve gelenin dirisi çıkmaz. Fakat boşboğazlık etmezsen bir şey olmaz. Bu tehlike yalnız senin için değil. Aynen bizim başımızda... Dilimizi tutmazsak bizi de boğarlar. Kurtulmak bizim için de mümkün değil... Ölünceye kadar perilerin dertlerini çekip hizmet edeceğiz. Ne yapalım? Kaderimiz böyleymiş. Biz dilimizi yuttuk. İşte bak, kaç senedir bize bir şey yapmıyorlar. Dilimizi yine tutarsak inşallah ecelimize kadar yaşarız. Buradaki cinlerin en korkuncu Gulyabani'dir. Bunun geldiğini, göründüğünü kimseye söylememeli. Bize öyle tembih ettiler. Sonra kendin bilirsin!"

"Kim tembih etti abla?"

"Orası lazım değil. Üstüne vazife olmayan şeyleri sorma."

Uzun bir görüşmeden sonra iki hizmetçi bağıran kadının yanına gitmeye karar verdiler. Odadan çıkacakları esnada ayaklarına kapanıp dedim ki:

"Beni burada yalnız bırakmayınız. Ben kendi kendime korkudan ölürüm. Ne olacaksam sizinle beraber olayım."

Bu ricama karşı Arap gözlerini açtı. Şiddetli bir itiraz sesiyle:

"Olmaz... olmaz... Allah esirgesin! Hanımefendinin yanına seni götürmek olmaz."

Gözyaşlarımla ortalığı ıslatarak:

"Mademki ölümü dirimi bu haneye adak adamış

ben de sizin gibi bir fedaiyim, sadakatimden niye şüphe ediyorsunuz? Hayatımın ancak ağzı sıkılığımla kaim olduğunu bilirken hiç verdiğiniz emre aykırı bir harekette bulunabilir miyim? Ben de geleyim. Size yardım ederim. Böyle tehlikeli zamanlarda çokluk, kalbe kuvvet verir."

Ruşen sorarcasına Çeşmifelek'in yüzüne bakarak:

"Yeni hizmetçiyi yanına çıkardığımızı hanımefendi kendi söyleyiverirse?"

Kalfa düşünceli bir yüzle:

"Deli desinler, ne derlerse desinler, benim hanımım çok düşünceli, terbiyeli, ağır bir kadındır. Eminim o kimseye bir şey söylemez. Bizden başka bir insan yüzü daha gördüğüne memnun olur."

Ruşen biraz yumuşuyordu. Omuzlarını silkerek:

"Ben karışmam, sen bilirsin. Sonra bir belaya uğrayıp da pişman olmayalım..."

Kalfa: "Zaten yeni hizmetçinin kesinlikle hanımefendinin yanına çıkarılmaması için bize bir emir yok. Haline, şanına dikkat edilecek, emniyet edilebilir, terbiyeli bir kadınsa o da bizim gibi her işe bakacak. Gulyabani çıktığı zaman hanımefendinin yanına gitmememiz hepimiz için yasak. Tembih böyle. Sebebini bilemiyorum amma bize verilen kesin emir bu. Muhsine'nin bizimle beraber çıkması, bu ikinci derecede bir kabahat gibidir."

Ruşen şaşkınlığından iki tarafına sallanarak:

"Rabbim hayırlar versin. Alnımıza iyi yazılar yazılsın. Ben artık bilmem... bilmem..."

Kalfa: "Bu kadının böyle feryadına nasıl can dayanır? Onu öldüreceklerse bizi de beraber öldürsünler. Ekmeğini yiyoruz. Haydi çıkalım... Vakit geçirmeyelim."

Ruşen bana dönerek:

"Hanımımızı görsen çok seversin. Ne güzel konuşan bir kadındır. Her şeyi bilir. Âlimdir. Perilerin dillerinden bile anlar. Onlarla cin lisanıyla görüşür."

Kalfa şamdanı aldı, önümüze düştü. Biz de arkasından yürüdük. Gulyabani'den tiril tiril korkmakla beraber hanımefendiyi, o zavallı kadını göreceğim için seviniyordum. Arkamıza Şah ile Şeytan da takıldı. Biz evde kaç cansak hep beraber o bedbahtı kurtarmaya gidiyorduk.

10
Hanımefendiyi ziyaret

İlk merdiveni çıktık. Sofayı yürüdükten sonra dar geçide girdik. Bunun bitimine gelince Çeşmifelek cebinden bir anahtar çıkardı. Kapıyı açtı. Yine bir sofaya girdik. Bir merdiven daha çıktık. Bir camlı kapıdan geçtik. Yine bir sofaya geldik.

Şeytan birdenbire durdu. Elimizdeki şamdanın pek iyi aydınlatamadığı duvarlara, esrarengiz birer karaltı içinde görünen kapılara göz gezdirerek hırlamaya başladı. Ruşen usulca kulağıma, "Bu akşam sessiz geziniyorlar. Onları Şeytan hepimizden evvel duyar," dedi.

Bizim de beyaz entarilerimiz, kabarık saçlarımız, korkarak, desturlarla attığımız uygun adımlarımızla perilerden kalır yerimiz yoktu. Onlara karışmış gibiydik.

Şeytanın hırıltıyla ihtar ettiği tehlike üzerine pesten hepimiz "Turukuşiye" duasına başladık. Bir kilitli kapı daha açıldı. Gölgelerimizden ürkerek yürüye yürüye hanımefendinin dairesine geldik. Kadının yardım çığlıkları kesilmişti. Hiç ses yoktu.

Kalfa buradaki üç odadan birini açtı. İçeri girdik. İki mum yanıyordu. Odadaki eşya birbirine karışmış, alt üst hep alan talan olmuş. Orta yerde bir yatak... Yastıklar-

dan biri çiçekliğin yanına, diğeri pencerenin önüne fırlatılmış. Çarşaf tortop döşeğin ortasında duruyor. Yorgan yükün önüne sürüklenmiş. Testi devrilmiş, akan sular yatağın etrafını ıslatmış. Pencerelerden birinin iki kanadı birden açılmış, perdesi koparılmış, sarkıyor. Fakat her tarafa bakındık. Meydanda hanımefendi yok.

Çeşmifelek büyük bir telaşla mumu önüne doğru tutarak dışarı çıktı. Diğer odaları, helayı aradı, kimseyi bulamadı. "Eyvah, kadınım yok!" dedi. Dizlerini döverek çırpınmaya başladı. Kadının nasıl kaybolduğuna dair bir iz keşfedebilmek için etrafımıza bakınıyorduk. Yere atılmış bir hırka, yastık üzerinde bir mendil gördük.

Kalfa bir matem sedasıyla:

"Bakınız, arkasından hırkasını da çıkarmışlar. Mendilciği de orada duruyor."

Üçümüzü de büyük bir korku ve dehşet aldı. Kadın nereye kaybolmuş? Demek periler bu evden istediklerini alıp götürüyorlar! Dairenin içini üçümüz birden bir daha dolaştık. Zavallı yok. Görünmez olmuş. Yarı can korkusu yarı da hanıma acımak tesiriyle hepimiz ağlamaya başladık.

Çeşmifelek çırpına çırpına:

"Oldu mu bize olanlar! Hanımımı götürmüşler."

Gözyaşlarımı entarimin yenlerine silerek dedim ki:

"Zavallı hatunun yüzünü görmedim amma bu felaketine sizden çok acıyorum. Aklını bozmuş bir kadın bu perili konakta seksen kilit altında hiç böyle günlerle, saatlerle bir başına bakılır mı? İnsanın çıldırmayacağı varsa da çıldırır. Artık olan olmuş. Bin ağlasan para etmez. Bu günahın yarısı da sizindir."

"Ne yapalım? Biz de emir kuluyuz..."

Ben: "Hanımefendinin ara sıra böyle kaybolup da yine geri döndüğü hiç olmuş muydu?"

Kalfa: "Hayır... Kaybolmaya ne lüzum var? Zaten

daima perilerle beraber oturuyor. Onu buradan başka bir yere niçin götürsünler?"

Ruşen: "A, olur ya... olur ya... belki gezmeye götürdüler. Kafdağı'nın arkasına seyrana çıkardılar. Kadının burada içi sıkılıp duruyordu."

Ben: "Yok yok... Ahubaba'yla aralarında geçen konuşmaya bakılırsa 'Yabani' zavallı hanımı gezmeye değil adeta yemeye götürdü zannederim."

Ruşen: "Öyle de olabilir... Biz onlar için daima kafeste keklik... Yiyecek başka bir şey bulamazlarsa aç duracak değiller ya... Elbette bizimle karınlarını doyuracaklar."

Ben: "Bunlar götürdükleri insanların cesetlerinden hiçbir tarafta bir iz bırakmazlar mı?"

Ruşen: "Öldürdükleri hizmetçilerden birinin kemikleri bulundu. Allah rahmet eylesin, pek semiz, yağlı bir kadındı. Testi kebabı yapmışlar."

Ben: "Pişirip de mi yiyorlar?"

Ruşen: "Aman, her şeyi sorma öyle!"

Abla yavaşça açık pencerenin önüne yaklaşıp dışarı bakarak:

"Bahçede Gulyabani yok, gitmiş."

Kalfa: "İnşallah son gidişi olsun. Hanımı işte o götürmüştür. Hiç şüphe yok."

Ruşen: "Sus kalfa sus. Onlara her söz malum olur. Kızarsa şimdi gelir bizi de götürür."

Odanın ötesine berisine göz gezdirirken o aralık yük kapısının önünde bir çift terlik gördüm. Hemen bağırarak:

"Şurada terlikler var, kimin onlar?"

Kalfa telaşla:

"Bizim hanımefendinin..."

Çeşmifelek koştu, yükü açtı:

"İşte burada... burada baygın yatıyor. Zavallının betine benzine bakınız; limon sarısı kesilmiş. Vah zavallı

kadıncığım, kim bilir ne büyük korkular geçirerek buracığa sığınmış."

Biz de yükün önüne koştuk. Katlanmış iki-üç şiltenin üzerinde beli bükük, başı sarkık bir vaziyette, evin etiketi şekliyle beyaz entarili, çözük saçları yarı yarıya ağarmış, tombalakça, kırk beş-elli yaşlarında bir kadın yatıyordu.

Vücudunda hareketten eser yoktu. Benzi o kadar uçmuş, sararmıştı ki diri yahut ölü olduğunu ilk anda anlayamadık. Dişleri birbirine kenetlenmişti. Çeşmifelek, zavallının sımsıkı yumulmuş ellerini kendi elleri içine alarak açmaya uğraştı. O zaman baygının vücudunda hafif bir ürperme göründü. Gözkapakları aralandı. Sağ olduğunu anlayarak hepimiz birden bir sevinç çığlığı kopardık.

Döşeği düzelttik. Bu yarı ölü vücudu kaldırarak yatağına taşıdık. Sirke getirdik. Şakaklarına sürdük. Ağır ağır bütün vücudunu ovmaya başladık.

Yavaş yavaş kendine geldi. Uzun bir ıstırabın can dayanmaz yorgunluğuyla zor kıpırdayan gözlerini aheste aheste açtı. Hepimizi ayrı ayrı süzdü. Sonra bir şeyler mırıldandı. Anlayamadık.

Şeytan, birdenbire kapıya doğru bakarak hırıldamaya, Şah'ın gözleri ateş gibi parıldamaya başladı. Çok sürmedi. Dış sofada bir curcunadır koptu. Hepimizin çehresi hanımefendinin benziyle aynı renk oldu.

Ruşen dedi ki:

"Yine ötekileri hiddetlendirdik. Bu vakit gezindiğimizi hiç istemezler. Hanımefendinin yardımına geldiğimize de pek kızarlar. Bu kadının eti kemiği, bütün vücudu onlarındır. Zavallıyı iyice zapt etmişler. Bu vücuda başka bir el dokunursa kıskanırlar. Besbelli görüşmek istiyorlar. Bizim burada bulunduğumuza öfkeleri işte bundan dolayı..."

Ben: "Peri olsunlar, Gulyabani olsunlar, ne olurlarsa olsunlar, hanımefendi onların hepsinin velinimeti demektir. Çünkü cümlesi bu çiftliğe sığınmışlar. Uşak, hizmetçi, işte ne bulurlarsa burada onunla karın doyuruyorlar. Nankörlük lazım değil. Kadıncağıza bu kadar eziyet günahtır. Bu cinler, Ahubabalar için yarın ahrette sorgu sual yok mudur? Bunlar cennete, cehenneme gitmez mi? Cenabıhak, iki gözüm, mademki bunları yaratmış, elbette eylemleri için de bir sınır, mükâfat, ceza tayin eylemiştir."

Dışarıda sanki azgın boğalar böğürüyor, kudurmuş develer homurduyor, filler, aslanlar boğuşuyordu. Korkudan hemen sustum.

Şimdi biz baygını bıraktık. Kendi canımızın kaygusuna düştük. Çeşmifelek acele kapıları sürmeledi. Ruşen Abla cinlerin hiddetlerini sakinleştirmek için bildiği duaları okuyup etrafa üflüyordu. Bu dualar sanki onları bütün bütün kudurttu. Tos vurur gibi kapıları gümletmeye başladılar.

Kalfa da bir müddet duaya katıldıktan sonra:

"Bu gece dışarıya nasıl çıkacağız?"

Ruşen: "Rabbim bize acısın. Yardımcımız olsun."

11
Samsam

Şamatanın evi sarsmakta olduğu bir anda hanımefendi gözlerini bütün bütün açtı, halsiz halsiz kalkmaya uğraşarak kuvvetli bir sesle:

"Odamda Enam-ı Şerif, üzerimde muskam var. Buraya kadar nasıl geliyorsunuz? Haydi, dışarı def olun. Şimdi deryalar padişahını bütün askerleriyle çağırırım."

Üçümüz de döşeğin etrafına dizildik. Kadıncağız son kuvvetini hançeresine toplayarak:

"Yaklaşmayınız diyorum size. Dün gece beni boğdunuz. İşte yine dirildim. Kaç defa boğsanız öldüremezsiniz. Hazreti pirin izniyle yine dirilirim. Nafile uğraşmayınız. Ders verirsiniz ezberlerim. Saçma talim edersiniz öğrenirim... Mal istersiniz veririm. Her talebinize elimden geldiği kadar razı geliyorum. Hepsine eyvallah diyorum. Perilerle, cinlerle kardeş oldum. Her şeye razıyım. Fakat şu Gulyabani'yi üzerime saldırmayınız. İşte bu görüntüye tahammül edemiyorum. Karnı açsa ona koyun verelim. Öküz, manda takdim edelim... İnsan yemek caniliğinden vazgeçsin. Her sene ona fıstık gibi semiz, piliç gibi körpe bir hizmetçi nerede bulacağım? Kakavan Çeşmifelek'le aşçımız Ruşen'i kart diye beğenip yemiyor. Selamlıkta kâhya var. Delikanlı uşaklar, rençperler var. Onları ye diyorum... Hayır, kör olasının merakı dişi yemek. İnsanın dişisi tatlı olurmuş..."

Çeşmifelek Kalfa dokunaklı bir dille rahatlatarak:

"Hanımefendiciğim. Korkmayınız. Üzülmeyiniz. Biziz efendim."

"Siz kimsiniz?"

"Çeşmifelek cariyeniz. Ruşen bendeniz..."

"Ha ha hay... Ne hadlerine Gulyabani çıktığı gece onlar benim yanıma gelebilirler? Siz her kıyafete girersiniz. Çeşmifelek'in, Ruşen'in kılığına büründünüz. Karşıma çıktınız. Beni aldatıyorsunuz."

"Vallah değil hanımefendiciğim..."

"Parmağını uzat bakayım. Sana verdiğim mühr-i Süleymanlı[1] yüzük duruyor mu? O yüzüğü onlar takamazlar."

1. Hazreti Süleyman'ın insan, cin, hayvan vb. varlıklara hükmetmesini sağlayan yüzüğü. (Y.N.)

Çeşmifelek parmağını uzattı. Kırmızı Yemen taşı üzerine karmaşık yazılır kazılmış koca bir yüzük gösterdi.

"Şimdi inandım. Sen Çeşmifelek'sin. Öteki de Ruşen. Fakat bu üçüncüyü tanımıyorum. O kim?"

Çeşmifelek'e vakit bırakmadan hemen cevap verdim:

"Çiftliğin adağı için bu sene kurbanlık getirilen yeni hizmetçiniz efendim."

Hanımefendi: "A zavallı, sahi mi?"

Ben: "Sahi ya, hanımefendiciğim."

Hanımefendi: "Ruşen seni semirtmek için çok besliyor mu? Çok çok pilav, börek yediriyor mu? Çünkü Ruşen, Gulyabani'nin mama dadısıdır."

Ruşen hemen söze atılarak:

"A kadınım, niçin iftira ediyorsunuz? Ben efendimden, bir de dışarıdaki uşaklardan başka kime yemek pişiriyorum?"

Hanımefendi: "Uzun etme Arap. Öteki hizmetçilerimi sen besledin. 'Bunlara bu kadar pilav, hamurişi yedirme; butları, kıçları büyüyor. Sonra ötekilerin ağızlarının sularını akıtırsın,' diye ben sana seksen defa tembih etmedim mi?"

Sonra hanımefendi gözlerini bana dikip dikkatli dikkatli süzerek:

"Vallah bu kadın periye benziyor. Ne güzel hizmetçi. İnsanoğluyum diye sizi aldatıp içinize karışmış."

Döşeğe biraz daha yaklaşarak dedim ki:

"İki gözüm hanımefendiciğim. Ben de sizin gibi insanım."

"Bak duvarda yeşil kese içinde Enam-ı Şerif var. Onu bulunduğu çividen al. Öteki çiviye as. O zaman insanoğlu olduğunu anlayayım."

Uzandım. Enam-ı Şerif'i alarak diğer çiviye astım. O anda hanımın gözlerine inancın eseri gelerek:

"Anladım. İnsanmışsın. Çünkü periler ona el süremezler. A zavallı, bu cinli haneye seni kim gönderdi?"

"Kaderimmiş. Nasılsa düştüm kadıncığım..."

"Vah biçare. Bir iyi kadın olmasan seni buraya kabul etmezler. Ne hoş mahluk... seni çiğ çiğ yerler alimallah!"

"Alnımın yazısı neyse başıma o gelecek efendim."

"Yanıma daha yaklaş. Yüzünü uzat bakayım."

Bu emre uyarak bir tehlike olup olmadığını yoklayarak arkadaşlarımın yüzlerine baktım. Delidir, belki boğazıma sarılıverir diye korktum.

Uzat anlamına gelir baş işareti ettiler. Uzattım. Yumuşak, beyaz elleriyle çenemi okşayarak, "Ne güzel kadın. Ne sevimli bakışı var. Boğulan hizmetçilerim bu kadar sevimli değildi. Rabbim kazadan saklasın. Bunu pek sevdim," dedi. Hanımefendinin bu sözlerinde zerre kadar cinnet eseri göremedim. Döşeği içinde belini düzeltip oturdu. Gözünü benden ayırmıyordu. Yavaş yavaş yüzüne daha ziyade sakinlik ve yumuşaklık geldi. Hep o tatlı bakışla devam etti:

"Sana verecek birkaç nasihatim var. Ağzını mühürlü bir torba gibi sıkı tut..."

"Hanımefendiciğim, kalfa ile abladan başka insan yüzü gördüğüm yok ki. Kime ne söyleyeceğim?"

Güldü. Bana daha da şefkatle bakarak:

"Onlar insan şekline girerek lakırdı almak için adamın yanına gelirler. Birtakım şeyler sorarlar. Cinlerden, perilerden şikâyet ettin mi işin bitti. Hele Gulyabani'den bahis hiç caiz değildir."

"Bu evde işte şu gördüğüm çehrelerden başka insan yok. Tanımadığım biri ortaya çıkarsa bunun peri olduğunu anlayarak tedbirli davranırım."

"Dışarıda çiftlik kâhyasıyla bekçi, bağcı, arabacı, rençper ve daha bir hayli erkek var. İşte onların şekillerine girerler. Katiyen aldanmamalı. Seni yedirmemeye uğ-

raşırız. Şimdilik vücudun pek semiz değil. Onları imrendirecek kadar tombullanmamaya gayret et. Bu evde insan yalnız börekle, pilavla şişmez. Periler yel gibi, kulunç gibi adamın vücudunu kaplarlar. Damarlarına yayılırlar. Romatizma gibi, sara gibi bazı hastalıklar dahil oldukları vücutları üfürüp şişirmezler mi? İyi saatte olsunlar, işte onlar da tıpkı öyledir."

Ben: "Ah hanımefendiciğim, insan kendisi hiç hastalığa uğramak ister mi? Bu elde mi? Allah saklasın, bu köşkün perileri benim vücuduma yayılmaya kalkarlarsa ben onları nasıl men edebilirim?"

Hanımefendi: "Bu cihet bir dereceye kadar insanın elindedir. Bak senelerden beri Çeşmifelek'i semirtemediler. Çünkü üzerlerine uğramamak için son gayreti hiçbir vakit elden bırakmadı. Onlar vücuda yayılmazdan evvel insana ilanıaşk ederler."

Ben: "Hay Rabbim saklasın..."

Hanımefendi: "Hem de kendilerini sevdirecek bir delikanlı kıyafetine girerek sevda arzına kalkarlar."

Sonra ablaya dönerek:

"Ruşen, pencereden, perde kenarından usulca dışarı baksana. O boyu devrilesi Gulyabani gitmiş mi?"

Arap yavaşça bakarak:

"Oh... Çok şükür gitmiş."

Hanımefendi dehşetinden iki elini yüzüne kapayarak:

"Aman Allahım, bu gece beni ne kadar korkuttu. Az kaldı helak oluyordum."

Kalfa: "O kadar niye korktunuz iki gözüm..."

Hanımefendi: "A, o insan yiyici hortlaktan korkulmaz mı hiç?"

Kalfa: "O minare boyuyla bir yerlere sığamaz, evin içine giremez ki insana bir fenalık yapsın."

Hanımefendi: "Evin içine giremez mi? Hay alık

Çerkes hay! Pencereden elini uzatsa insanı kümesten tavuk kapar gibi çeker alır."

Hanımefendi ne haklı söylüyordu. Bunun deli olduğuna bin şahit lazımdı. O işittiğim saçmaları söyleyen bu kadın mıydı? Yoksa onlar da peri sesleri miydi? Yahut bu zavallı da aklı üzerine kâh gelip kâh giden delilerden midir? Tereddüde düştüm. Fakat bu zavallıyı o kadar sevdim, ona karşı o derece bir şefkat duydum ki kendi kendime, "Ona ne olursa bana da olsun. Onu öldürürlerse beraber beni de öldürsünler," dedim. Ayşe Hanım gelse de geri dönmemeye, bütün sadakatimle bu kadına vücudumu adamaya karar verdim ve bu kararım neticesi olarak dedim ki:

"Hanımefendiciğim, nezaketinize, asil tavırlarınıza tutuldum, hayran oldum. Artık sizden hiç ayrılmayacağım. Fakat büyük bir ricam var. Kabulünü istirham ederim."

Kaşlarını çattı. Sordu:

"Nedir?"

"Bu tehlikeli evde sizi tek başınıza bir odada bırakamam. Müsaade ediniz, yanınızda yatıp kalkayım."

Hazin bir tebessümle cevap verdi:

"İşte o olamaz."

"Niçin?"

"Çünkü müsaade etmezler."

"Kimler?"

"Malum ya, işte onlar... Cenabıhak öyle takdir etmiş. Ölünceye kadar benim çilem böyle dolacak."

"Müsaade etmiyorlarsa periler bu yasağı kendiliklerinden bana söylesinler."

"Olmaz kızım olmaz... Sonra hayatın tehlikede kalır."

"Kalsın. Sizin için her tehlikeyi göze aldırırım."

Ben henüz iki günlük bir hizmetçiydim. Fedakârlık ve sadakat göstermede bu kadar ileri varışım ötekilerin

adeta hayret, biraz da hasetlerini çekti. Kalfa ile abla evvela bana, sonra da birbirine bakıştılar.

Dış sofada gürültü azdı, azdı, nihayet köy düğünü varmış gibi bir davul zurnadır başladı.

Ruşen dedi ki:

"Bu gece köşkü başımıza yıkacaklar. Acaba ne kabahat işledik? Davul zurna çalmaları iyiye alamet değildir."

Ben: "Neden ablacığım?"

Ruşen: "Canları düğün yapmak istiyor da işte ondan."

Ben: "Aman bize sataşmasınlar da istedikleri kadar düğün dernek yapsınlar."

Ruşen: "Yine evlenecek peri delikanlıları var galiba?"

Ben: "Nemize lazım, evlensinler."

Ruşen: "Nasıl nemize lazım? Onlar evlenirlerse insan kızı alırlar. Yine kim bilir içimizden hangimizi nikâhla isteyecekler?"

Ben: "Sus ablacığım sus."

Hanımefendi: "Bu davul zurna sana çalınıyor. Sen Arap'ın övünmesine bakma... Ruşen'le Çeşmifelek bu evin eski metaları, periler artık onlara ilanıaşk ede ede usandı."

Ben: "Hanımefendiciğim, beni korkutuyorsunuz. Ben erkeğin insanından bile hoşlanıp kocamla geçinemedim. Şimdi periye nasıl varacağım."

Ruşen: "Aman aman susunuz, köşk yıkılıyor."

Sonra bana dönerek:

"Kız yoksa bu akşam onların tütsülerini yakıp şerbetlerini vermedin mi?"

Evet, ben bu kabahati işlemiş, bu akşam tütsüyü, şerbeti unutmuştum. Hemen kusurumu itirafla:

"Ben günahımı saklamam. Bu akşam nasılsa bu mühim hizmeti görmeyi unutmuşum."

Arap gözlerini açtı:

"Bak onlar şakaya gelmezler. Sonra yalnız kendini

değil, hepimizi birden boğdurtursun. Hanımefendiye acıyorsan onların hizmetlerinde zerre kadar kusur etmemelisin ki biraz rahat edelim."

O aralık odanın açık penceresinde bir çıtırtı oldu. Başımı çevirdim. Bir de ne göreyim? Koyun pöstekisi gibi tüylü, korkunç bir baş, cam gibi parlayan bir çift müthiş göz bize bakıyor. Ben hemen şiddetli korkumdan secde eder gibi yere kapandım.

Ruşen Abla, "Sallihelaliküm... gaynü'l-anani... turetü'l-mebal... mafiş selame fi'l-indü'l-harame... Def'ülkazaya ve'l-belaya... Uhruç ya samsam," diye şimdiye kadar hiç işitmediğim türden bir dua okumaya başladı. Hanımefendinin arkası pencereye dönüktü. Sordu:

"Ne var?"

Kalfa yavaşça, "Samsam geldi," dedi.

Aman Rabbim, bu pösteki çehreli korkunç mahluk, bu Samsam kimdi? İzdivacıma talip olacak peri delikanlılarından biri mi? Bana ilanıaşka mı geldi? Ya içeri girerse? O saate kadar gürültülerini patırtılarını işittim fakat onlarla böyle yüz yüze, göz göze gelmemiştim.

Dışarıdaki davul zurnaya öyle bir hora eklendi etti ki, güm güm, çatır çatır ev yıkılıyordu.

Hanımefendi pencereye doğru biraz başını döndürerek bunlarla daimi tanışıklığını gösterir ve hemen korkusuz denecek cana yakın bir lisanla:

"Ne var Samsam? Haydi çekil, korkuyoruz."

Borunun son kaba perdesine benzeyen, insanın bütün zerrelerinde akisler, titreşimler peyda eden bir ses cevap verdi:

"Bora! Bora! Bom! Bom!"

Hanımefendi bir şeyler okuyup başını birkaç defa göğsüne doğru üfleye üfleye çevirerek besbelli aynı lisandan olacak:

"Lara! Lara! Lon! Lon!"

Ecinni hoplayarak birkaç hareketten sonra boru gibi şöyle öttü:

"Ro! Goro! Gara! Goro!"

Sonra ses kesildi. Başımı azıcık kaldırarak gözucuyla pencereye doğru baktım. Oh Yarabbi, şükür ecinni gitmiş. Bütün sinirlerim par par boşanmıştı. Korkudan ölecektim.

Ruşen sordu:

"Hanımefendiciğim Samsam ne diyor?"

Hanımefendi etrafa bir-iki üflemeden sonra:

"Herkes yerli yerine çekilsin, diyor. Ben bilirim canım. Onlar benim yanımda insan bulunduğunu istemezler."

Ruşen: "Bir şeyler daha konuştunuz?"

Hanımefendi: "Meclis ne vakit dedim? Yarın akşam havuz başında cevabını verdi."

Kadının böyle perilerle boru gibi konuştuğunu işitince artık kendisinin iyiden iyiye karışık olduğunu anladım. Bunun aklına da tamamıyla güvenmek caiz değildi.

Artık kendimi tutamayarak:

"Hanımefendimiz bu Samsam kimdir?"

"Perilerin elçisi. Onlardan bize haber getirip götürür. Yüzü korkunçtur amma zararsız bir cindir."

"Yarın akşam havuz başında kurulacak meclise kimler gidecek?"

"Hepimiz..."

"Aman efendiciğim, beni götürmeyiniz, korkarım. Öteki hizmetçilerinizi havuz başında mı boğdular?"

"Haniya deminden bana sadakat vaadiyle büyük fedakârlıklar gösteriyordun? Haydi haydi, gidiniz. Bunların emirlerine o anda uymak lazımdır. Şimdi Samsam'la beraber Gamgam gelirse o beladır. Söz anlatamayız."

Biz üç hizmetçi kalktık. El şamdanını yaktık. Dışarıda hora kıyamet kopuyordu. Sofaya nasıl çıkacaktık?

Ruşen, Samsam'ın gitmiş bulunduğuna emin olmak için pencereye yaklaştı. Ben de korkunun şiddetlendirdiği büyük bir merakla Arap'ın arkasından gittim. Perde kenarından bahçeye baktım. Saf bir mehtap her tarafı gümüşten bir ışığa boğmuştu. Samsam gibi insanla hayvan arasında birkaç tüylü mahluk ağaçların içinden upuzun bir şey götürüyorlardı. Heyecandan oraya yığılakaldım. Kalfa arkamdan bağırdı:

"Kız bakma! Kendini boğdurtacak mısın? Sana kaç defa tembih edelim? Böyle şeyleri görmek, anlamak merakından vazgeç."

Baygın bir sedayla sordum:

"Ah kalfacığım... Üçü-dördü bir araya gelmiş, ağaçların arasından uzun bir şey götürüyorlar. Acaba nedir?"

Kalfa hiddetle:

"Bak hâlâ acaba nedir diyor? Bu merakı bırak diyoruz sana!"

"Ben bunların ellerinden ölmesem bile meraktan öleceğim. Bu kadar garipliğin içinde bir şey merak etmeksizin nasıl yaşanır? Merak etmemeye uğraşıyorum. Mümkün olmuyor."

"Eh, kendin bilirsin. Sen de sonra öteki hizmetçilerin yanlarına gidersin."

Hanımefendi telaşla:

"Haydi lakırdıyı kesiniz. Gidiniz. Bana acımıyor musunuz?"

Bu acı ihtar üzerine üçümüz birbirimize bakıştık, içimizde en cesaretlimiz Ruşen Kadın'mış. O mumu aldı, önümüze düştü.

Yine tek başına ecinnilerin ellerine bıraktığımız felaketzede hanımefendiye, "Geceniz hayrolsun. Allah 'rahatlık' versin" temennilerinde bulunmak istiyor fakat söylemeye bir türlü dilim varmıyordu. Böyle geceden hayır, rahat ummak zavallıya karşı bir nevi istihzaya kalkmak

gibi geliyordu. Yavaşça, "Cenabıhak size sabır ve dayanma gücü versin. Bu belalardan yakında kurtarsın..." dedim.

Yürüdük. Sofadaki cümbüş bir düğün gecesinde kafaların tam hararetini bulduğu son gürültülü devrini andırır bir dereceye gelmişti. Ruşen kendinden hiç beklenmeyecek bir cüretle, çıkacağımız kapıya güm güm vurarak, "Haydi artık çekilin. Samsam geldi. Emir getirdi. Herkes odasına gidecek... Bu patırtı nedir?" diye bağırdı. Şamata birdenbire kesildi. Demek ki periler bu ev sakinlerinin emirler verdikleri gibi kendileri de icabında insanlardan işittikleri tembihlere alçakgönüllülükle itaat göstermek nezaketinde bulunuyorlar.

Dışarı çıktık. Kimse yok. Ne ses var ne seda. Yalnız aşağıki sofadan geçerken şeytanın hırlaması üzerine etrafıma bakındım. O, tüylülerden bir-ikisinin yan kapılardan kaçıştıklarını gördüm.

12
Âşık bir peri

Kalfa orta katta kaldı. Biz Ruşen'le taşlığa indik. Odalarımıza çekildik. Bütün gariplikleri arasında bu perilerin bir âdetlerini pek ziyade yadırgıyordum. Dört candan ibaret bulunan harem halkının topluca bir odada yatmamıza acaba neden razı gelmiyorlar? Kendileri toplanıyorlar da her nedense insanların bir araya gelmesinden hoşlanmıyorlar. Bizi birer birer boğmak daha kolay olacağı için mi bu ihtiyata riayet ediyorlar?

Kapımı sürmeledim, döşeğimi serdim, kandilimi yakıp yattım. Fakat uyumak ne mümkün! Samsam'ın o tüylü çehresi, cam gibi parlayan korkunç bakışı gözü-

mün önüne geliyor, hanımefendiyle ettikleri o "Garo! Ron! Ron! Bom! Bom!" müthiş söyleşisi hâlâ kulaklarımda çınlıyordu. Kadın bu korkunç dili hangi gaip okulunda ve hangi sihirli kitaptan tahsil etmişti? Zavallının bu kadar acı gariplik ve tam bir esaret içinde yaşadığı halde nasıl olup da bütün bütün çıldırmayarak o yarım aklını hâlâ muhafaza edebildiğine şaşıyordum.

Bir gün gelip de bu uğursuz yerden benim için kurtulmak mümkün olursa bu gördüklerimi kimseye söylemememi sıkı sıkıya tembih ediyorlardı. Ne boş nasihat! Bu şeyler kime söylenir? Söylersem zırdeli diye beni hemen tımarhaneye kaparlar.

Merdivenlerde bir koşuşma oldu. "Aman yine başlıyorlar!" dedim. Ben de titremeye başladım. O akşama kadar perilerle olan ilişkim hemen hemen uzaktandı. Fakat bu gece yüz yüze gelecek bir devreye girdi. Onları bu gözlerimle, Ruşen'i, Çeşmifelek'i görür gibi şüphe götürmez hakiki bir berraklıkla görmüştüm. Diğer gecelere oranla korkum kat kat katlandı. Şimdi o tüylüler pencerelerin önüne, odamın etrafına dolarlarsa ne yaparım? Hanımefendi gibi lisanlarını bilmiyorum ki yalvararak şerlerinden kurtulayım. Gürültü yine azdı.

Güzel bir erkek sesiyle bir mani başladı. Güftesi açık Türkçeydi. Şöyle bağırıyordu:

Ah Samsam seni
Bu gece sarsam seni
Deraguşla doyamam
Hap gibi yutsam seni

Zampara ağızlı bir mani. Fakat o nihayetteki yutmak pisboğazlığı, sevgilisini çiğ çiğ yemek oburluğu, böyle tabiatüstü hallere kadar bir cin ağzından çıkarsa hiçbir sevgili için hoşa gider şey değildi.

Cin hazretleri acaba bu zamparalığı kime ediyor?

Herhalde bana olmamalı! Çünkü benimle evlenmeye onlardan bir talip çıkaydı hanımefendinin odasındayken cinlerin sefiri Samsam geldiği vakit elbette; buna dair bir haber getirirdi.

Galiba bir delikanlı peri, kendi cinsinden bir hanıma cin usulünce ilanıaşk ediyor, dedim. O, benim kalbimden geçen bu gizli soruyu keşfetmiş gibi yine mani makamıyla şöyle cevap verdi:

Yandı sana yüreğim
Muhsine ah meleğim
Tahammülüm kalmadı
Aç yorganı gireyim

Bu aşk ilanının kendime olduğunu anlayınca bütün damarlarım korkudan şahlandı. Her tarafım birden trampete gibi atmaya başladı. Bu cüretkâr âşığın acele teklifine karşı yatağın içinde döndüm, döndüm, sırığına sarılan kapı perdesi gibi yorganın ortasında adeta sımsıkı bir tomar oldum. Sevdası taşkın bu azgın cine karşı kullanacak yorgandan başka bir savunma silahım yoktu. Bu belalı sevdalım maninin üçüncü beytine girişti:

Korkma benden güzelim
Çık bahçeye gezelim
Dünya gamını unut
Gel hemen sevişelim

Benden evvelki hizmetçilerin niçin boğulduklarını şimdi anladım. Her korkuya, her kaza belaya göğüs germek mümkündü amma perilerin böyle mani makamıyla sevda felaketlerine uğramak, ırza, namusa sarkıntılık etmelerine karşı çaresiz razı olmak, bu hayal edilebilecek her türlü musibetlerin üstünde bir dehşetti.

Küstah âşığım ateşli bir sesle Âşık Ömer'vari[1] inil-tiyle yalvarmaya girişti:

Garibinim şahsenem
Kara gözlü Muhsine'm
Sade öpüp dişlerim
Billahi seni yemem

İlk oburluğuna şimdi pişmanlıkla beni yemeyeceğine yemin ediyordu. Amma kim inanır! Korkumdan yalnız yorgana değil, kabil olsa altımdaki şilteye, döşeğe de sarılıp dürülecek, kaplumbağa gibi bir tarafımı dışarıda bırakmayacaktım.

Birdenbire gürültü kesildi. Harap köşkün bütün boşluğu derin bir sessizliğe daldı. İçimden yana yana, "Oh Yarabbi şükür!" duasıyla bin defa şükre başladım. Ter buram buram her tarafımdan sızıyor, yorganın içinde nefes alamıyor, boğuluyorum. Azıcık açılsam âşık perinin "Aç yorganı gireyim" yakarmasına boyun eğmiş olacağım, cin hemen koynuma giriverecek zannediyorum. Nefes alamaz ve tahammül edilmez bir haldeki bu döşek esaretim bir saat mi ne kadar sürdü bilemiyorum. Bayılacak bir derecede bunaldım. Ağzımı biraz dışarı çıkardım. Kıpırdadığımı sanki derhal hissettiler. Yükün içinden ince bir tambura sedası başladı:

Zım zım da zım zım
Zım zım da zım zım

Bu saz nağmesi başlangıcından sonra yine o deminki ses:

1. 17. yüzyıl saz şairi. (Y.N.)

Ben periyim sen insan
Muhabbetime inan
Gel boyun eğ inat etme
Olursun sonra pişman

Zım zım da zım zım
Zım zım da zım zım

Aman Allahım, yer yarılsa da ta bulunmaz derinlerine kadar geçsem. Peri yaklaştı, yakarma sıklaştı. Derhal yine başımı çekip büzüldüm. Zımbırtı devam ediyor fakat ben yorganın altında koşma mıdır, mani midir nedir, bu beyitlerin manalarını anlayamıyordum. Eyvah, pek zor bir vaziyette kalmıştım. Perinin sevdalı tehditlerini işitmemek de benin için pek tehlikeliydi. Bu tehlikeye karşı imkân derecesinde tedbir alabilmek, beyitlerin anlamını tamamen işitmekle mümkündü. Çaresiz, titreye titreye başımı yorgandan yine çıkardım. Şair peri söylüyordu:

Sen bize hoş bakmadın
Tütsümüzü yakmadın
Haniya şerbetimiz?
Bizden neye korkmadın?

Zım zım da zım zım
Zım zım da zım zım

Bu kabahatimi yüz bin kere itiraf ederim. Ne dedim de tütsülerini, şerbetlerini bu akşam vermedim! Geldim geleli hakkımda ihmalli davranıyorlar, böyle şiddet göstermiyorlardı. Bir kabahatle işin bu kadar sıkıntı doğuracağını nereden bileyim? Bu kusurumu nasıl affettirmeli?

En çok beni dehşete düşüren şey sesin yükten gelmesiydi. Demek ben hanımefendinin odasındayken peri

gelip yüke gizlenmiş! Fakat nasıl olur? Döşeğimi almak için yükü açtığım vakit içinde kimsecikler yoktu. Böyle eli tamburalı bir mahluk bulunsaydı göremez miydim? Cin, peri pazarı bu. Onlara kilit, kürek olmazmış. Canları nereyi isterse girip çıkarlarmış. Dehşet mi dehşet!

Birdenbire perinin sazında bir şiddet peyda oldu. Nağmenin perdesi yükseldi:

Aşkından inliyorum
Çık döşekten diyorum
Kollarım açık kaldı
Çabuk ol bekliyorum

Zımmm zımmm da zımmm zımmm
Zımmm zımmm da zımmm zımmm

Bu perinin elinden nerelere sığınayım Yarabbim? Vücudum baştan ayağa titreme kesildi. Artık nezaket haddini aşan bu âşıkane davete ne kuvvetle karşılık vereceğim? Perinin hiddeti gittikçe artıyordu:

Naza yoktur yüzümüz
Dinlenmeli sözümüz
Biz ne canlara kıydık
Seni de öldürürüz!

Zımmm zımmm da zımmm zımmm
Zımmm zımmm da zımmm zımmm

Odanın hafif bir kandil ışığıyla gölgeler oynatan loşluğu, nazarımda cisimleşmiş bir dehşet kesildi. Yine yorgan istihkâmı altına çekildim. Yükte gürültü azdıkça azdı. Artık bu tehditkâr beyitleri bir müddet dinlemedim. Üzerime peri ağırlıkları çöküyor, yorganımın içinde

beni oradan buradan didikliyorlar, çimdikliyorlar zannediyordum.

Bu kadar korkuya bir insanın tahammül derecesini tecrübe ederek hayrette kalıyordum. Ben şimdiye kadar niçin bayılmadım? Niçin ölmedim.

Tambura zım zımı duvarları inletiyor. Öfkeli peri, bir boğa gibi bağırıyordu. Bu besteli, güfteli tehditlerin neticelerini dinlemek bir bela, dinlememek daha fena... Öleceksem bari etrafımda neler olduğunu görerek, bilerek öleyim dedim. Başımı yine çıkardım. Azgın âşık bu insan yiyici muhabbetinin son şiddetli mısralarına gelmişti:

Gamgam'a söyleyelim
Haydi hücum edelim
Bizden hiç korkmuyor
Şu kahpeyi yiyelim

Vücudumdaki terler şimdi soğudu. Kendimi yorganın içinde buz cenderesinde zannediyordum. Perilerin işkenceleri üzerimde artık başlamış gibi inleyerek döşeğin içinde dönmeye başladım. O esnada pat diye yükün iki kapısı birden açılmaz mı! Baygın baygın bakakaldım. Ölümü ânında bir insanın ecelini karşısında boylu boyuna görmesi kabilinden nazarım o tüylülerden birine ilişti. Müthiş, iri bir baş bana karşı korkunç bir serzenişle sallanıyordu. Gözlerinin cehennem gibi ateşinde ta havadaki kuşları zehir saçan ağzına düşüren yılanların sihirli kuvveti vardı. O korkunç boru sesiyle, "Laro... gara... goron..." dedi.

Bu manasız heceler, bunları ilk defa işittiğimden belki bin defa daha dehşet verici bir tesirle beynimde öttü. Dimağımı zedelcdi. Bcn derece derece uyuşuyor, kendimden geçiyor, hiçliğe gömülüyordum. Adeta bütün atomlarım havaya dağılıyor, parçalanıyor, bitiyordu.

Bütün sinirlerimin, hayatımın üzerine boşluk sisleri çökmeye başladığı bu anda bir takırtı daha oldu. Baktım. Yük kapısı kapanmış. Zebani çekilmiş.

Bir-iki geniş nefes almaya uğraşarak, "Oh," dedim, "galiba bu kadar tehdidi kâfi gördüler."

13
Periyle görüşme

Bir canavarın ağzına düşerek nasılsa baygın kurtulan bir av gibi, korkudan her tarafım felçli zannolunacak, bitkin bir haldeydim. Kendimin dünyada mı yoklukta mı, nerede olduğumu pek iyi seçemiyordum. Ölmediğimi cidden anlamak için biraz davranmaya, kımıldamaya, kendimi yoklamaya, tecrübeye ihtiyacım vardı. Dirseklerimin üzerinde sürüklenerek doğrulmaya uğraştım. Düştüğüm acayip hali anlamak için dalgın dalgın, bitkin bir halde, korkarak etrafıma bakınırken "küt" etti. Yükün kapısı bir daha açıldı. Evvelki dehşette bir korku nöbeti daha geçirmeye vücudumda takat, sinirlerimde dayanma gücü kalmamıştı. Görmemek için iki avucumla hemen yüzümü kapadım.

Bu defa o anlaşılmaz, "laro, gara, goron" lisanına karşılık gevrek, genç bir erkek sesi işitildi:

"Elmasım, hiç korkma. O uğursuz perileri hep savdım. Seni kurtarmaya geldim..." diyordu.

Beklenilmeyen bu teminat üzerine parmaklarımı aralayarak baktım. Yükün içinde poturlu, mintanlı, köylü kıyafetli, gürbüz, yakışıklı, sevimli bir delikanlı duruyor. Yine tekrar etti:

"Benden sana bir fenalık gelmeyeceğine emin ol."

Bu ifadede öyle bir tatlılık ve sevimlilik vardı ki o köşkteki cinlerin hunharlıklarına şüphesiz ikna olduğum halde yine bu seda zavallı, yorgun, tahammülsüz, uyuşuk dimağıma iksir gibi iyi bir tesir gösteriyordu. Fakat teminatına kesinlikle inanmıyordum. Şimdi cevap vereyim mi? Vermeyeyim mi? Ne yapayım? Sözüne karşılık versem daha büyük bir derde girmiş mi olurum? Büsbütün sessiz kalsam kızdırmış mı bulunurum? O andaki akli durumumun çözmeye güç yetiremeyeceği mühim bir muamma!

Delikanlı tatlı bir tebessümle:

"Korkma güzelim. Üzülme şekerim. Hasan sana kurban olsun. Ben canımı feda ederim. Senin bir kılına zarar geldiğini istemem."

Tuhaf şey! Bunun adı Samsam, Gamgam, Yamyam değilmiş de Hasan'mış. A, tövbeler olsun inanmam. Beni kandıracak. O peri, onun aklı var da sanki benim yok öyle mi? Besbelli beni söyletip bir tuzağa düşürecek. Azıcık daha dişimi sıkıp lakırdı etmeyeyim dedim. O sesini daha tatlılaştırarak:

"İnat etme ah canım. Bu geçen dakikaların her biri senin için ne kadar tehlikeli olduğunu bilsen... bir saniye sessiz kalmazsın."

Acaba doğru mu söylüyordu? Perilerle sohbete girişmekte bir tehlike yok muydu? Sözlerine cevap versem de vermesem de ben bir kere bunların ellerine düşmüştüm. Bana istediklerini yapmalarına ne mâni vardı?

Yine o ses bütün tatlılığıyla devam etti:

"Ben sana düşman değil büyük bir dostum. Seni kurtarmak için kendimi ne dehşetli bir tehlikeye koyduğumu bilsen cevap vermekte hiç tereddüt etmezsin."

Sözlerinde tesirinden kurtulunamaz bir ikna kuvveti vardı. Kendi kendime dedim ki:

"Kesinlikle inat da fena... Şimdi bu peri hiddetlenip

de yine birdenbire o tüylü korkunç şekline dönüşürse beni bütün bütün dehşet alır. Bu anda insan görünen şu mahluku cine dönüştürmeyeyim..."

Ricasında devamla:

"Ben de senin gibi insanım. Niye korkuyorsun?"

Artık dayanamadım. Korkudan boğulurcasına titrek bir sesle dedim ki:

"Her sözüne inanırım. Yalnız insan olduğuna beni inandıramazsın."

"Neden? Şeklimde insandan başka şeye benzer bir hal var mı?"

"Şimdilik yok. Fakat canın isterse yine birkaç dakika evvelki tüylü, korkunç, o insan biçimi şekline geçebilirsin."

"O deminki tüylü, tehlikeli bir cindi. Ben o değilim."

"Ya sen kimsin?"

"Hasan!"

"Hasan kim?"

"Hasan'ı bilmiyor musun?"

"Ben ne Hasan'ı biliyorum ne Hüseyin'i."

"Çiftlik uşaklarından Hasan. Her gün sizin işinizi gören sadık Hasan."

"Benim çiftlik uşaklarıyla bir münasebetim yok. Hiçbirinin yüzünü tanımam."

"İnanmazsan yarın araştır. Gel bahçe kapısının aralığından dışarıya bak. Beni şimdi gördüğün gibi yine aynen böyle görürsün."

"Affedersin. Bu sözlerine inanamam..."

"Rica ederim inan. Seni ne suretle istersen temin edeyim."

"Nafile inanmam."

"Hasan'ın varlığı yarın nazarında kesinleşirse inanır mısın?"

"Yine inanmam."

"Niçin?"

"Çünkü belki çiftlikte senin bu şekline tamamıyla denk düşen bir Hasan vardır. Fakat onun kıyafetine girmek senin için güç bir iş midir?"

"İnan Muhsineciğim inan... Ben cin değilim."

"Cin değilsin de böyle kapılar, bacalar kilitli, sürmeli olan bir evde birdenbire yükün içinden nasıl ortaya çıktın?"

"İlk görüşmemizde her sırrımı sana söylersem olmaz. Benim cin olmadığıma itimat et. Ben senin fedakâr bir dostunum, seni kurtarmaya geldim."

"Ya deminden, 'Kahpe seni yiyeceğim!' güftesiyle mani söyleyen sen değil misin?"

"Ben değilim."

"Ya onlar kim?"

"Bu evin perileri."

"Bu evin perileri benden ne istiyorlar?"

"İstedikleri pek dehşetli."

"Aman beni korkutma."

"Korkutmamak istiyorum amma hakikati bilmen lazım geliyor da onun için söylüyorum."

"Benden ne istiyorlar? Çabuk söyle."

"Bu köşkün erkek perileri hepten irili ufaklı sana âşık olmuşlar, aralarında şiddetli bir rekabet başlamış. O diyor Muhsine benim olacak... Öteki diyor benim olacak... Seni bir türlü aralarında paylaşamıyorlar. Ben de bu cin rakiplerimin topuna birden meydan okuyarak diyorum ki, hayır hiçbirinizin olmayacak. Benim olacak... Çünkü ben de onun gibi bir insanım. O ancak bana layıktır. Şimdi tehlikenin büyüklüğünü anladın mı?"

"Anladım. Ben sizin hiçbirinizi sevmiyorum. Beni böyle üzüntüler, korkular, işkencelerle öldüreceğinize birdenbire gebertiverin de kurtulayım. Çünkü şu uğursuz köşke adım attım atalı geçirdiğim vartaları, çektiğim üzüntüleri bir ben bilirim bir de Mevla..."

"Benim sana olan muhabbetim yerden göğe kadar büyüktür. Dünyalara sığmaz bir derecede aşırıdır. Seni kurtarmak için hiçbir tehlikeyi göze aldırmaktan çekinmedim. Benim de senin gibi bir insan evladı insan olduğuma tamamıyla ikna olduktan sonra benim olmaz mısın? Bak, beğenilmeyecek, sevilmeyecek bir delikanlı değilim."

"Sen insansın da böyle büyük bir aşk meselesinde perilerle nasıl rekabete girişebiliyorsun?"

"Ben konağın perilerini pek iyi tanırım. Onların da puntları, zayıf tarafları vardır. Ben de onlara pek büyük zorluklar çıkarır, pek mühim oyunlar oynayabilirim."

"Perilerle olsun, insanlarla olsun Cenabıhak bana haram muhabbeti nasip etmesin. Ölümüme razıyım."

"Ben sana haram muhabbet teklif etmiyorum. Nikâhımız kıyıldıktan sonra sen benim olacaksın."

"Nikâhımız nerede kıyılacak? Havuz başında perilerin imam muhtarıyla mı?"

"Hayır köyde. Halkın huzurunda. Kuran hafızı bir imam aracılığıyla. Dinî usuller üzere."

Hakikaten karşımda bu sözleri söyleyen sevilmeyecek bir delikanlı değildi. Dünyada pek az kadın onun tatlı sedasına, tatlı bakışlarına, cazip davranışlarına karşı koyabilirdi. Peri olmadığı hakkındaki şüphem tamamıyla yok olmuş bulunaydı benim ona yüreğim çoktan ısınmıştı. Ben müthiş bir tehlike içindeydim. Beni kurtarmak için canını fedaya söz veriyordu. Denize düşen yılana sarılır derler. Böyle tehlikeli anlarda kötünün iyisini seçmek zaruridir. Benim de kimsem yok. Durumu belirsiz, ahlaklı, ahlaksız evlerde hizmetçiliklerde geziyor, türlü korkular geçiriyordum. Peri şüphesi olmayıp da alelade bir zamanda böyle bir delikanlı izdivacıma talip olsaydı derhal kabul ederdim. Ne yalan söyleyeyim, düşünmeye başladım. Bir müddet sessizlikle geçti. Benim

biraz yumuşadığını o anladı. İkna kuvvetini artırmak için sesini daha tatlılaştırarak:

"Düşünme gülüm... İki gözüm... Ömrün boyunca Hasan sana bir köle olacaktır. Bu kulluğumu kabul et."

Bu güzel delikanlı, bu mert bakışlı çocuk peri midir insan mıdır! Bunu tam olarak nasıl anlayayım? Bu hakikati kestirmek benim için pek mühim, pek elzemdi. Çünkü ona göre konuşacaktım. Evlenme teklifine rıza göstersem bir periyle nişanlanmak kim bilir sonraları ne büyük felaketlere yol açar. Kesinlikle reddetsem şüphesiz bundan da birtakım belalar doğacak. Köşkün bütün erkek perileri bana âşık olmuş... Ben bu kadar güzel miyim? İnsanlardan kapalı olan bahtım perilerden açıldı. Hayırdır inşallah. Başıma neler gelecek? Hep birden beni neden beğenmişler? Hay beğenmez olaydılar! Cinlerin benim için böyle şiddetli bir aşk rekabetine düşmeleri pek hayır umulacak bir şey değil. Bu ne garip alın yazısı! Bu ne uğursuz talih! Bu bir tanesi beni ötekilerin sevda gazaplarından kurtaracak. Peri de olsa canım kendisini pek sevdi. Bütün cesaretimi toplayarak dedim ki:

"Sen periysen size her şey malumdur. Gönlümden geçenleri keşifte güçlük çekmezsin. Senden hoşlandım. Allah'ın emri, peygamberin kavliyle varmaya da belki razı olurum."

Delikanlı iki kolunu bir aşk sarhoşluğuyla açarak:

"Bana dünyalar bahşettin. Ne söylesem, ne yapsam bu lütfunun şükrünü ifa etmiş olamam."

Sonra iki kolunu omuzlarına doğru çapraz kavuşturdu. Mevhum bir sevgiliye sımsıkı sarılır gibi yaparak sanki evlendikten sonra beni öyle saracağını anlattı.

Bu garip sözleşmenin ardından bir müddet konuşmaksızın birbirimize bakıştık. Âşığımın bana fırlattığı hayran hayran bakışlarında derin bir sevgi görüyordum. Dedim ki:

"İşte söz kestik. Benden daha ne istiyorsun?"

"Senden büyük bir ricam var."

"Nedir?"

"Biraz yanına geleyim. Yakından görüşelim."

Âşığım yüz buldu astarını da istiyor. Bu teklife karşı ben yine pirelendim. Böyle karşıdan görüşmek daha hoş değil mi? Niçin yanıma gelmek istiyor? Fakat bu müsaade talebi büyük bir nezaket eseriydi. Vahşi bir cinin müsaadesiz yanıma gelmesine ne mâni vardır? Ben de terbiyeli davranmaya uğraşarak:

"Henüz birbirimize karşı namahrem sayılırız. Evlilik kararımız verilmiş olmakla beraber yine yabancı bir erkekle o kadar yakından görüşmek istemem. Beni mazur gör. Bu talebinde ısrar etme. Yanıma gelebilmekte senin için hiçbir mâni yokken böyle müsaade istemek nezaketinde bulunuşuna teşekkür ederim."

"Ben sana her şeyi doğru söylemek isterim. Gece yanına gelmek arzusuyla çıldırırsam da yine sana yaklaşamam. Bu senin elindedir."

"Neden?"

"Yanına gelebilmemi istiyorsan boynundaki o muskayı çıkar. Bahçeye at... O duvardaki levhayı oradan kaldır."

Yine korkudan gözlerim faltaşı gibi açıldı. Karşımdaki delikanlının o şekle girmiş, beni baştan çıkarmaya çalışan azgın bir cin olduğundan artık şüphem kalmadı. Ah deli kahpe, ne dedim de düşünmeksizin buna evlilik vaadinde bulundum. Habis o kadar benim hoşlanacağım bir delikanlı şekline girmiş ki nihayet fiilen değilse de sözlü olarak beni baştan çıkarmayı başardı. Pişmanlık dolu büyük bir üzüntüyle dedim ki:

"Cenabıhak bana acıdı da karşımda aslını tamamıyla gizleyebilmene müsaade eylemedi. Artık nazarımda mahiyetin kesinlikle anlaşıldı. Çekil oradan, geldiğin yere git. İnşallah melekler sizi Kafdağı'nın arkasına sürerler."

"Sen bana varmaya bir kere söz verdin. Artık elimden kurtulamazsın."

"Ben seni insan zannıyla söz verdim. Peri olduğun sabit olduktan sonra vermiş olduğum sözün ne hükmü olabilir?"

"Bu arzumdan vazgeçmem. Sen benim karım olacaksın. Artık elimin altındasın."

"Bir peri ile bir insanın izdivacı nerede görülmüş?"

"Çooook..."

"Ben bilmiyorum."

"Bilmiyorsan ben öğreteyim. Cin tutmuş birçok kadınlar vardır. Hekimlere gösterirler. Hocalara okuturlar. Bir türlü dertlerinin devası bulunmaz. İşte onlar hep bir periye zevce olmuş zavallılardır. Bizim hanımefendi neye çıldırdı? Bir cine vardı da ondan. Geceleri yanında kimseyi istemez. Odada peri kocasıyla yatar da onun için. Çeşmifelek Kalfa'nın da Ruşen Abla'nın da birer peri âşıkları vardır. Buradaki kadınlar hep birer cinin himayesi altında muhafaza olunabilirler. Bu cinler karargâhında başka türlü yaşayabilmek mümkün değildir. Ben de senin erkeğin olayım. Haydi nazlanma. Boynundan muskayı çıkar. Bak ortalık ağarıyor. Artık burada duramam."

"Ben kendi cinsim olan insanlarla bile gayrimeşru münasebette bulunmadım da seninle mi bulunacağım? Kırk yıl yalvarsan boynumdan muskayı çıkarmam."

"Kendin bilirsin. Seni de bir gece bu evde kurban giden iki hizmetçi kadın gibi boğuverirler."

"Çok şükür benim boynumda muskam var."

"Muskaya o kadar güvenme. O boğulanların da muskaları vardı. Muskaların da tesirsiz olduğu anlar, saatler gelir."

"Boğulmayı, böyle bir teklifi kabule tercih ederim."

"Anladım. Sen yola geleceksin fakat biraz geç, biraz güç olacak."

Muskamın manevi kuvvetine sığınarak:

"Haydi oradan hoşt! Köpek!"

"Biz öyle bir-iki hoşt kıştla darılıp fikrimizden dönmeyiz. Bu gece razı olmazsan Allah'ın gecesi çok," dedi. Tırank diye yük kapısı kapandı. Karşımda kimse kalmadı. Etrafıma bakındım. Odanın perdeleri şafağın ışıklarıyla ağarmış. Hafif bir ziya gecenin karanlığını mağlup ederek yayılıyor. Bu geçirdiğim hal neydi? Rüya mı kâbus mu hakikat mi?

Korkudan, heyecandan o kadar yorgun düştüm ki gündüzün emniyet nuru derece derece odayı kaplarken döşeğimin içinde kendimden geçer gibi bir uykuya dalıp gitmişim.

14
Muhsine'ye olan aynen Hasan'a da olmuş

Gözlerimi açtığım zaman perdeleri güneşin ışıklarıyla büsbütün şen, aydınlık buldum. Vücudum o gece yüz sopa yemiş kadar kırgındı. Zahmetle döşeğimin içinde doğrularak bana azap mekânı olan odanın köşe bucağına bir göz gezdirdim. Her şey yerli yerindeydi. Merakım yükte kaldı. Yük kapısını açtım. İçerisini dikkatle inceledim. Yükün tavanı, duvarları gayet sağlam, bir çivi, bir kıymık parçası bile yerinden oynamamış. Hiç delik deşik yok. Her tarafını yokladım. Taş gibi sağlam... Oda kapısına baktım, içeriden sürmeli duruyor.

O uğursuz peri yüke nereden geldi? Bunlara karşı kapının, bacanın, kilidin, sürmenin hiç para etmediğini

artık anladım. Beni gece koruyan muskamı boynumdan çıkarıp öptüm. Duvardaki levhaya kutsayan bakışlarla baktım.

Bunların kutsal tesirleriyle o gece perinin âşıkane saldırısından kurtuldum. Fakat o cüretli perinin dediğine bakılırsa muska ile levhanın koruyucu tesirlerinin hükümsüz kalan anlar, saatler de varmış, o zaman ne yaparım?

Herkes kalktı. Günlük işlerimizle uğraşmaya başladık. Bu gece uğradığım müthiş hali kalfa ile ablaya hikâye edeyim mi? Onların da birer peri âşıkları varmış. Çeşmifelek neyse ne... Fakat ablanın sevdalısı olan peri, acaba o da iyi saatte olsunların zenci cinsinden midir? Köşkün erkek cinleri sevda hususunda pek seçici görünmüyor. Hak yardımcım olsun. Bunların muhabbetleri hoşa gider bir şey değil. Sevdiklerini çarparak zavallı hanımefendi gibi deli edip bırakıyorlarmış. Yarabbim aklım, ırzım sana emanet. Sen beni bu belalı köşkten hayırlısıyla kurtar. Ev sahibi o zavallı kadını da kurtar.

Burada itirafından sıkıldığım bir zaafımdan bahsedeceğim. Allah'ın bildiğini kuldan ne saklayayım... Akşamki o delikanlı perinin o büyüleyici bakışları kalbimde ona karşı bir meyil uyandırdı. Ne olurdu Rabbim bu bir insan oğlu insan bulunup da bana eş kısmet olaydı. Beni büyüledi mi ne yaptı! Kollarını açıp da baygın nazarlarıyla beni kucağına davet ettiği o âşıkane tavrını bir türlü aklımdan çıkaramıyorum. Bir periyle sevişmek pek tehlikeli bir macera olmakla beraber kim bilir insana ne büyük bir haz ve neşe bahşedecek. Bu saadet dünyada pek az kadına nasip olur. Bir peri insana nasıl diller döker? Kendini sevdirmek için ne türlü âşıkane hallere girer, girişimlerde bulunur?

Zihnimden bu düşünceler geçerken, "Hay deli kahpe, hiç ecinni sevilir mi!" ayıplamasıyla başımı yumruklamaya başladım. Ben çıldırıyor muydum? Böyle düşündüğüm

için yoksa çıldırmış mıydım? Ah, o bana söyledi. "Benim büyüleyici kuvvetime, âşıkane zaptıma bir kere düştün. Artık kurtulamazsın," dedi. Bir peri sevdazedesi olup da artık ömrümün sonu tımarhanelerde mi geçecekti?

Okudum, okudum etrafıma üfledim. Tanrı'nın koruyuculuğuna sığındım. Bu peri için yüreğimde derece derece şiddetlenen sevgiye rağmen dedim ki:

"Peri ne kadar yalvarsa tılsımı benim elimde... Boynumdan muskayı çıkarmam ki."

Böyle bir zayıf ânın imkânını düşünerek Allahımdan yardım diledim. "Sen beni şaşırtma" duasıyla çok yalvardım.

Aklıma bir şey geldi. Acaba çiftlikte Hasan isminde, gece bana görünen kılığında bir delikanlı var mıydı? O günkü garip bir tesadüf bu şüphemi açık açık halletti.

Mutfak bacasının birçok yerlerinden sıvaları düşmüş, tencerelerin üzerine topraklar dökülüyordu. Biraz tamire lüzum görülmüştü. Biz mutfakta ablayla beraber çalışırken bahçe tarafından kapı vuruldu. Ruşen'in ihtarı üzerine kapıyı açtım. Ellerinde birer küfe harç, iki erkek içeri girmek istiyorlar.

Ruşen, "Biz başlarımızı örtelim de gelsinler," dedi.

Örtündük. Erkekler girdiler. Bir de ne bakayım! İçeri girenler bir duvarcıyla beraber gece bana gelen peri Hasan değil mi! Heyecandan dizlerimin bağı çözülmeye, gözlerim kararmaya başladı. Duvara tutunmasaydım düşecektim. Evet Hasan! Yükün içinden yana yakıla bana ilanıaşk eden o güzel delikanlı... Dizlerinde sarı aba potur, arkasında kırmızılı basma mintan, aynı aynına geceki şekil ve kıyafette... O tatlı bakış, o cazip tebessüm, o yiğit tavırlar hep o... Peri olsun insan olsun, ne olursa olsun, ayrı ayrı batınlardan doğmuş iki insan birbirine bu kadar bir aynılıkla benzeyemez. Kendi kendime, "Bunda bir iş var. Ya bu akşam bana görünen peri insandır. Yahut

ki bu Hasan peridir. Bunun ikisi kabil değil ayrı ayrı birer şahıs olamaz. İnsansa her tarafı korunaklı, çivili, sağlam bir yükten gece nasıl ortaya çıktı? Periyse insanlar arasında insani bir yaşayışla nasıl yaşıyor?" dedim.

Bu muammanın tamamıyla çözümüne kadar ben meraktan ölecektim. Geceki âşıkane yalvarışına karşı kendimde uyanan meyil hissi, Hasan'ı böyle poturuyla mintanıyla, o sihirli bakışıyla gözlerimin önünde hakiki bir şekil ve maddilikte bulunca büsbütün kuvvetlendi. Şimdi şiddetle merak ettiğim bir ikinci taraf vardı. Bana âşık olan peri Hasan'ın bu insani şeklinde benim için bir sevgi var mıydı? Farksız benzeri olan perinin hakkımdaki aşkını bu delikanlı, bu insan Hasan da hissediyor muydu? Bunu anlamak için çıldırıyordum.

Ruşen Abla'nın zerzevat soymakla, duvarcının ocağın sıvalarını muayene etmekle meşgul olduğu bir sırada Hasan bana gözünü dikti. Dikkatle baktı. Bu bakış yine o geceki büyüleyici bakıştı. Tatlı bir heyecanla yüreğimde sıcak bir şeyin fıkırdadığını hissettim. Elimde olmadan gözlerim süzüldü. Hasan'ın bu âşıkane bakışına hafif bir tebessümle karşılık vermekten kendimi alamadım. O da baygın baygın gülümsedi. Şüphem kalmadı. Bu delikanlıyla aramızda kalpten kalbe bir aşk cereyanı vardı.

Duvarcı ustası elindeki malayla sıvaların çürük kısımlarına vurup vurup düşürüyordu. Hasan'a döndü, "Haydi bahçeden merdiveni al da getir," dedi.

Hasan bu fırsatı ganimet sayarak bana hitaben, "Merdiven büyüktür. Yalnız zor gelir. Hemşire, beraber gel de getirelim," teklifinde bulundu.

Ben biraz şaşalayıp kaldım. Ruşen bu tereddüdümü görünce, "Haydi kız, beraber git. Hasan'dan ne sıkılıyorsun? O senin kardeşin," azarıyla beni yardıma sevk etti. Bu delikanlının adının Hasan olduğunu bir başka ağızdan da işitince büsbütün tuhaf bir hale uğradım. Arka-

sından yürüdüm. Bahçeye çıktık. Bir kısmı kocaman ağaçların gölgelerine gömülmüş koca ıssız bahçe. Merdiven hayli uzaktaymış. Yan yana giderken gözucuyla Hasan'a bakıyordum. Çehresi gecenin loşluğuyla seçemediğim pembe bir tazelikle gülümsüyor, koyu kumral bıyıkları gür bir çift kaş kadar dudak üstünü süslemiş, ağzı burnu orantılı, mert bakışlı, aslan gibi bir delikanlı. Yüreğim içimde hop hop oynuyordu.

O da beni geceki haline benzer hayran hayran bir nazarla gizli gizli süzüyordu. Birdenbire durarak sanki her kelimesinden muhabbetler dalgalanan bir sesle dedi ki:

"Muhsine Hanım, senden bir şey rica edeceğim, doğru söyler misin?"

Titrek bir sesle cevap verdim:

"Söylerim. Ben zaten yalandan hoşlanmam."

"Sen eskiden peri miydin? Yoksa bu köşke geldikten sonra mı karıştın?"

"Ben ne eskidendim ne de elhamdülillah buraya geldikten sonra onlara karıştım."

"Ya nasıl oluyor da dün gece odamın kapısı sürmeli olduğu halde yükün içinden ortaya çıktın?"

Bu acayip suale karşı kendimi tutamayarak bağırdım:

"A, ben mi?"

"Evet sen..."

"Aman, hayırdır inşallah, rüya görmüş olmayasın?"

"Hayır rüya değil... Evvela bana gözükmeden yükün içinde saz çaldın. Birçok beyitler okudun."

"Hayretimden boğulacağım. Ben ömrümde elime saz almış bir kadın değilim. Hem kadın kısmı tambura çalar mı?"

"Ne güzel çalıyordun! Hâlâ yankıları kulaklarımda duruyor."

Hay bütün belalardan sen sakla Rabbim... Ne garip bir hal...

"Evvela saçları burma burma yılanlara benzeyen, çirkin, korkunç bir cadı şeklinde güründün. Beni dehşetten titrettin. Sonra şimdiki gibi güzel bir kadın simasına girdin. İşte arkanda da yine bu beyaz entari vardı. Birtakım diller dökerek beni kandırmaya uğraştın. Ayıp değil ya, serde delikanlılık var. Ben de dayanamadım. Seni döşeğime davet ettim. Sonra boynumdan muskamı çıkarmamı, duvardaki levhayı kaldırmamı teklif ettin. O zaman senin güzel bir kadın kıyafetinde kuduz bir cin olduğuna şüphem kalmadı. Seni kovdum. Sonra, 'Yarın akşam yine gelirim. Sana alaka ettim. Artık elimden kurtulamazsın,' tehditleriyle ortalık ağarmakta olduğu için çekilip gittin."

"Vallahi utancımdan şimdi öleceğim. Kardeşim, Hasan, sözlerime emin ol. Ben öyle sevdamı sunmak için gece uşakların odasına gidecek namussuz bir kadın değilim. Dur daha tuhafı var. Sen de biraz beni dinle. Söylemeye pek sıkılıyorum amma ne belalara uğramakta olduğumuzu bilmek lazım. Çaresiz kaldım da işte onun için anlatıyorum. Dün gece sen de benim odama geldin."

Hasan derin bir hayretle gözlerini açıp:

"Ben mi?"

"Evet sen. İşte aynen bu potur, bu mintanınla."

"Pek yanılıyorsun."

"Hiç yanılmıyorum. Rica ederim dinle."

"Beni gece haremde kadınların odasına girip sarkıntılık edecek kadar adi, namert bir adam mı zannediyorsun?"

"Benim zannım para etmez. Ben sana hakikati anlatıyorum. Eğer dün geceye kadar selamlıkta senin kılığında, Hasan isminde bir delikanlı bulunduğundan haberim vardıysa iki gözüm su gibi önüme aksın. Allah'ın gazabına uğrayayım."

"Beni çıldırtacaksın."

"Beynim içinde pireleniyor. Benim de çıldırmama bir şey kalmadı. Yahut ikimiz de çıldırmışız da haberimiz

yok. Dün gece seni o kadar ayan beyan gördüm ki eğer ressam olaydım bütün asli çizgilerinle resmini çizerdim."

"Of, meraktan biteceğim."

"Dinle kardeşim dinle... Sen de evvela bana insanla canavar arasında pek korkunç bir şekilde göründün. Tambura çaldın. Yarısı âşıkane yarısı yamyamca, kafiyeleri bozuk maniler söyledin. Korkudan ölüyordum. Sonra muskamla levhayı odadan çıkarmamı teklif ettin. O zaman bütün bütün dehşete düştüm. Senin cin olduğundan şüphem kalmadı. Ortalık ağarıyordu. 'Allah'ın gecesi çok, yine gelirim,' dedin, çekilip gittin. Kuzum Hasancığım, bir daha gelirsen o kadar korkutma. Dehşetten bayılıp belki bir daha ayılmam."

"Söylediğin lakırdıya bak. O benim elimde mi? Sana gelen ben değilim diyorum. İnanmıyor musun?"

"Bu evin perileri de insanları da pek acayip. Hepsi birbirine karışmış. O gelen sen değilsen mutlaka senin perin olacak."

"Besbelli..."

"Perinle münasebette bulunuyorsan ona söyle, bana o kadar işkence etmesin. Hem bir daha gözükmesin."

"Bunda benim hiç alakam yok. Ben o habise nerede rastlayacağım? Bana gözükmüyor ki."

"Sana ne kadar benziyor. Görsen şaşırır, sen o musun yoksa o sen midir, katiyen fark edemezsin. Kendini kaybedersin."

"Vay melun vay! Benim ağzımdan sana âşıktaşlık ediyor ha?"

"Aman melun deme. Belki kızdırırsın. Sonra bana etmediğini bırakmaz."

"Ben de senden rica ederim. Geceleri odamda yükümün içinde ortaya çıktığın vakit vücudunun en güzel yerlerini açıp bana gösterme. Erkeklik halidir bu. Belki dayanamam da bir günaha girerim."

"Sus, ağzına biber doldururum. O nasıl lakırdı? Beni başı açık fahişe yerine mi koyuyorsun?"

"Estağfurullah Muhsineciğim. Senin ne kadar namusuna düşkün bir kadın olduğunu halinden anlıyorum. Sen buraya geleli hayli vakit oldu. Eteğinin ucunu bile bir erkeğe göstermedin. Beni affet. Benim bu sözlerim senin perin olan o kaltağadır. Yosma o kadar sana benziyor ki şaşırıp aldanmamak elde değil. Ben de ressam olaydım senin en gizli yerlerinin tıpkı tıpkısına şurada haritasını çizerdim."

"Yerin dibine girsin utanmaz kahpe."

"Sen de perin için fena söyleme. Kızarsa sonra beni kim bilir ne belalara sokar!"

"Böyle arlanmaz bir perim olduğu için karşında utancımdan billahi yerlere geçiyorum. Ne hayâsız karıymış o... Yanına ilk çıkışında soyunup her tarafını sana göstermiş. İlahi, yaşı yerlerde sayılsın. Namusumu bir paralık etti. Ona bakıp da beni de sakın açık meşrep bir kadın zannetme."

"Böyle bir zanda bulunamayacağıma dair seni deminden temin etmedim mi?"

"Şakaya gelmez, namustur bu. Belki görünürde öyle söylersin de içinden yine şüphe edersin."

"Korkma, etmem."

"Senin perin de az sırnaşık utanmazlardan değil ha! Sözüme gücenme, perine söylüyorum. O edepsizler şeklen bize tıpkı benziyorlar amma elhamdülillah ahlakça bizim onlara zerre kadar andırır bir yerimiz yok. İşte ben de görüyorum. Sen de gayet mert bir çocuksun. Onlar ne rezalet ederlerse etsinler. Bundan bize bir ar gelmez. Biz ikimiz dünya ve ahret kardeş olalım."

Hasan bu son teklifime karşı derin bir sükût gösterdi.

İçimden, "Acaba beni hemşireliğe kabule arlanıyor

mu?" dedim. Bir ağacın önüne yan uzatılmış merdivene yaklaştık.

Hasan merdivene elini uzatmazdan evvel biraz utangaççа, dalgın bir tavır alarak:

"Sana söyleyecek son bir sözüm var. Bunu kalbimden kopan bir hakikat olarak kabul et."

Yüreğimi bir gümbürtü aldı. Kıpkırmızı kesildim. Dinliyordum.

Hasan devam etti:

"Senin perinin bana karşı gösterdiği şuhluğa ben fena halde kapıldım. Gönlümde sönmez bir ateş alevlendi. O hayalet gözümün önünden gitti. Fakat bu yanma baki. Seni çıldırasıya seviyorum."

Hasan'ın bu itirafından o kadar memnun oldum ki sanki o anda göğsümün bütün azası bu büyük mutluluğun verdiği genişlikle şişti. Sevincimden nefes alamaz bir hale geldim. Lakin kadın olduğum için bu itirafa karşı hemen sırıtıvermeyerek ciddi bir vaziyetle nazlı davranmak lüzumunu hissettim. İffetlice bir vakar takınarak dedim ki:

"Hasan, ağzından çıkanı kulağın işitsin. İffetinden şüphe edilir bir kadın olmadığımı sana kaç defa tekrar ettim. Perimin hayâsızlığından cesaret alarak bana karşı bu ağızlara kalkışma rica ederim."

"Affedersin, sana fena bir ağız kullanmadım. İffetini ben senden ziyade takdir ettiğim için sana olan muhabbetim daha ziyade büyüdü. Allah'ın emri peygamberin kavliyle izdivacına talibim. Reddetme, beni öldürürsün. Köy delikanlıları mert oğlu mert ve sözlerinin eri olurlar."

Bu cümleleri o kadar temiz yüreklilikle söyledi ki mutluluktan ağlamaklı oldum. Fakat sözü yine şakaya bozarak:

"Aman Yarabbi, sen de tıpkı perine benziyorsun. O da akşam bana işte böyle yeminle evlilik teklifinde bulundu."

Hasan birden parlayarak:

"Sakın benden başkasına evlilik vaadinde bulunma. Peri olsun, her kim olursa olsun yalnız onu değil, bütün dünyayı yakarım."

Artık dayanamadım:

"Mert çocuk, bir kadın için itirafı güç olmakla beraber söyleyeyim ki akşam senin perine karşı şiddetli bir meyil de bende uyandı. Aynı macera, aynı görünüş, aynı garip hal ikimizin birden başına gelmiş."

O hemen ağzımı tutmak için elini uzatarak:

"Söyleme... Söyleme... Perim değil ya kim olursa olsun bir diğeri hakkında ağzından meyil sözünü işitmek istemem. Ben seni perimden değil gözümden bile kıskanıyorum. O habisin benim şeklime girerek seni iğfal edebilmesi ihtimalini tasavvur ettikçe beynim yanıyor."

"Siz erkekler ne kadar bencil oluyorsunuz. Ya ben seni kendi perim olan o kahpe karıdan kıskanmaz mıyım? Kaltak ne kadar da oynak, ne kadar da hoppaymış. Ya bu gece yine karşına gelir de soyunup dökünerek arzulu bakışlarını kazanmaya uğraşırsa sonra belki beni bırakıp onu seversin."

"Elmasım, bunu hiç merak etme. Sen tıpkı osun. Aynen birbirine benzeyen iki kadından namuslusu, iffetlisi dururken niçin hayâsızını tercih edeyim!"

"Onun sana o kadar açık saçık göründüğünü istemem."

"Öyleyse emret. Gece karşıma çıktığı vakit o yellozun göğsüne bir tabanca sıkayım."

"Yok yok... Olmaz. Sonra o dişi perinin erkeğini kızdırırsın belki. O da gelip beni vurur. Hem bu erkek kadın iki periyi biz birbirimizden kıskandığımız gibi onların da aynen diğerinden bizi kıskanmadıkları ne malum? Hasan, bu bizimki pek belalı bir muhabbet. Biz yalnız kendi kendimize kalsak âlâ... Fakat aşkımızın arasında böyle dolambaçlı, erkekli dişili iki peri var oldukça bir

şaşırmaya uğramak tehlikesi bizim için daima söz konusudur. Rabbim saklasın."

"Zannederim ki ben seni alınca sana gelen erkek peri de bana görünen kadın periyi alır. Bu suretle tehlike kalmaz."

"Bu belalı köşkten kurtulup da birbirimizi nasıl alacağız?"

"Orası bana ait bir mesele. Sen yalnız bana varmaya söz ver. Ötesi kolay. Söz veriyor musun?"

"Veriyorum."

"Amma benim sözüm şaka değildir. Her ne güçlüğe rastlarsak yılmayacağız. Ölüm var ayrılık yok."

Ben de tekrar ettim:

"Ölüm var ayrılık yok."

Dönüşümüzün uzamasından meraka düşmemeleri için başından ucundan merdiveni tutup mutfağa girdik.

15
Tuhaf bir imtihan

Hay yezit karı hay! O perim olacak kaltağa o kadar kızıyordum ki bir elime geçirsem cinliğine, periliğine bakmayarak hemen üstüne hücumla pas gibi ayıracaktım. Benim kıyafetime girip de kendini heriflere peşkeş çekiyormuş.

Ruşen'le işimizi bitirdik. Mutfaktan çıktık. O hiddetle ablaya dedim ki:

"Burada bir peri karısı varmış. Benim şeklime girerek gece heriflere açık saçık görünüyor, koynuna davet ediyormuş. Her şeye tahammül olunur amma buna dayanılır mı? Irzdır bu..."

"Kim söyledi ayol? Hasan mı? Edepsize bak. Dışarıdan içeriye lakırdı mı getiriyor? Ben ona terbiyesini veririm. Öyle şeylere aldırma. Benim için de neler söylediler. Güya ben geceleri süslenir de köyün muhtarına müşteriye gidermişim. Kaç defa bana gece allı pullu rast gelmişler. Çeşmifelek'i de kâhyayla söylerler. İyi saatte olsunlar bize yapmadıkları şakayı bırakırlar mı? Ne yaparsın, hoş geçinmeli. Hem sen o Hasan'ın sözüne inanma. O tekin değildir. Ben ona kaç defa gece merdiven başında rast geldim."

"Ay o Hasan peri midir?"

"Ne olduğu bellisiz. Şüphelidir. Hiç o kadar güzel delikanlıyı periler zapt etmeden bırakırlar mı? Peri kızları hep ona âşıktır. İnsanlardan ona gönül veren kadını boğarlar. Haydi şimdi lakırdıyı bırak. Şerbetleri ez. Bu akşam havuz başında meclis var. Hep çıkacağız."

Hazırlığa başladım. Fakat zihnim tamamıyla Hasan'la meşguldü. Bütün ruhumla, vazgeçmesi mümkün olmayan amansız bir aşkla seviyordum. Rekabetime bin peri kızı çıksa Hasan'dan vazgeçemeyecektim. Boğulmayı, ölümün her nevini göze aldırdım. Ölüm var ayrılık yok! İşte bu kararda sebatla ölecektim.

Akşam oldu. Temiz beyaz entariler giydik. Saçlarımızı döktük. Ellerimizde buhurdanlar, hanımefendi önde, biz boy sırasına göre bir çizgi üzerine arkada, benim o zamana kadar girmemiş olduğum o gizli iç bahçeye çıktık. Ay, asırlık ağaçlara ışıklarını bol bol dökmüş, içinde birkaç kurbağa vakvakası işitilen büyük bir havuzun yeşil suları mehtaba karşı bir ayna yansımasıyla parlıyor, duvar kenarlarını tamamıyla gözlerden gizleyen ağaçların heybetli, esrarlı gölgeleri kalplere korku veriyordu.

Sözcümüz Ruşen Abla'ydı. Türkçeye, Arapçaya, kısacası dünya dillerinden birine uydurulması güç, anla-

şılmaz garip sözlerden oluşan mavalımsı bir makam tutturdu. Biz bu tekkede oturanların zikirle meşgul seslerine "hu"larla dem tutarak, beste usulüne ayak uydurarak havuzun etrafını devre başladık. Döndük, döndük, belki bir saat oldu. Arap'ın boğazında söyleme kudreti, bizim bacaklarımızda yürüyecek hal kalmadı. Etrafta kurbağalardan başka bu dönüp durmamızın dinleyicisi, bir seyircisi yoktu. Bu acayip ayinin pek acemisi olduğum için olup bitecekleri bekleyerek halsizlikten, meraktan bitiyordum. Ablanın yorgunluktan sesi çatal çutal oldu. Biz yine dönüyorduk. Nihayet yüksek ağacın birinden yaslı "hu hu hu" sesiyle bir baykuş öttü. Dehşetten içim titredi. Biz bu kumandaya karşı dönüşe ara vererek yan yana bir sıraya dizildik. Yerlere kadar boyun kestik. Arkasından, "Garara... Gorara... Garara... Rara... Ra..." suretinde insanla boru sesi arasında bir şey öttü. Biz bu ikinci kumandaya da derin birer boyun daha kestik.

Derhal çifte nağra eşliğiyle çığırtmaya benzer bir düdük sesi işitildi. Pek garip bir curcuna havası başladı. Etrafta bir şey görünmüyor, bu ahenk ağaçların altından, karanlıklardan geliyordu. Peri zikircileri söylemeye başladı. Besbelli benim şerefime olacak, güfteler Türkçeydi. Bu curcuna usulüne ayak uydurarak biz de sıçramaya başladık. Çifte nağra ile düdüğün ahengine uydurarak söylenen garip sözler şunlardı:

Haseki, dereseki, pösteki,
Nalınteki, sendeki, bendeki
Dümtek dümtek dümtek
Haydi yavrum bir tek... Bir tek...
Mertek, köstek, ördek
Gerçek, gevşek, gerdek

Haydi babam bom
Mum kum rum
Gözlerini yum
Ağzını aç... Geliyorum kaç...
On beş kırbaç
Kulaç kulaç

Çabuk laçka
Maçka plaçka

Haydi babam kertenkele
Nerden gele? Sana gele. Bana gele
Hergele küt pat
Kıpırdama yat
Dayağımı tat

Mana bütünlüğünden uzak bu güfteyle bu mızıka belki bir saat kadar sürdü. Yorgunluktan bitti zanneylediğim Ruşen Abla'ya bu havanın ferahlığıyla öyle bir şevk ve gayret geldi ki dümteklere uydurarak attığı göbeklere hayrette kalıyordum.

Hanımefendi, Çeşmifelek, ben; biz artık sıçrayamıyorduk, düşecek birer hale geldik.

Çok şükür yine bir, "Garara!" kumandasıyla curcunaya son verildi. Havuzun kenarındaki sandalyelere dizilip oturduk. Acaba şimdi ne başlayacak?

Pek yorgunluklu bir oyun olmasa diye endişeye düştüm. Yanımda oturan Çeşmifelek'in kulağına eğilerek usulca sordum:

"Şimdi ne olacak?"

"İmtihan var."

"Ay bana da soracaklar mı?"

"Hepimize."

"Bana hiçbir şey öğretmediniz. Nasıl cevap vereceğim şimdi?"

"Ne soracakları belli olmaz ki öğretelim. Aklın erdiği kadar cevap verirsin."

"Ben ömrümde hiçbir mektepte imtihana girmedim. Okuyup yazmam bile yok. Şimdi başıma gelenleri gördünüz mü!"

"Onlar senin bilgi dereceni bilirler. Ona göre sorarlar. Yalnız sorgularına zıt cevaplar vermemeye gayret et."

Gümbürtüye benzer, kalın bir erkek sesi duyuldu:

"Hanımefendi..."

Hanımefendi: "Hazırım efendim."

"Vakitsiz şeytanminaresine çıkan bodur müezzin ne okur?"

"Senanızı efendim..."

"İnsanın dişlerini ağzından söküp başka bir yerine koymak lazım gelse neresine koymalıdır?"

"Gözlerine efendim..."

"Neden?"

"Çünkü bazı kötü kalpliler, kendi cinslerini gözleriyle de yerler."

"Kuyu kovaya girer mi?"

"Başta girmez görünür. Fakat himmetinizle bu da kabildir."

"Nasıl?"

"Bu dünyada bütün şekiller birbirine göre anlam kazanır. İçi dışına dönerse mazruf zarf olur efendim."

"Çuvaldızı kendine, iğneyi başkasına batırmalıdır atalar sözünün söyleyeni hakkındaki fikriniz nedir?"

"Söyleyen pek kurnazmış efendim."

"Neden?"

"Çünkü bu nasihatiyle kendini 'gayri' makamında bulundurup çuvaldızı âleme batırarak iğneyi kendine yöneltmek istiyor."

"Bir hünsanın erkekliği, kadınlığı yani iki cinsiyeti birden yerleşmiş olsa; hem bir erkek hem de bir kadınla

evlense hünsanın aynı zamanda kocası ve karısı olan bu iki zat yine o iki karakterli şahsa ikinci derecede akraba olarak ne düşerler?"

"Bunlar yine o şahsa yenge ve enişte olurlar efendim..."

"Ne itibarıyla?"

"Erkeklik, kadınlığı kendinde birleştirerek doğan iki karakterli şahsın iki yarısı bir rahimden çıkışları itibarıyla birbirine erkek ve kız kardeş sayılacaklarından bunların koca ve karıları da yine o hünsaya yenge ve enişte düşerler efendim."

Birçok kalın sedalar:

"Kırk bir buçuk maşallah, bin aferin, yüz yıldız, doksan dağ, yedi derya bahşettik."

Ne âlim şeymiş bu periler. Hanımefendiye de hakikaten kırk bir buçuk maşallah. Bülbül gibi cevap verdi. Okumuş kadın, her şeyi biliyor. Zavallıya yine deli diyorlar. Şeyhülislamlıktan kırk sarıklı gelse bu sualleri zor reddederler. Hepsi zor... Hele son sualleri iyi anlayamadım. Hünsanın biri hem kocaya varmış hem de bir karı mı almış ne yapmış? Fesuphanallah, bunlar birbirine yenge enişte düşerlermiş. Acaba bana neler soracaklar? Ben bodur müezzinin şeytanminaresinde ne okuduğunu ne bileyim? Ömrümde böyle şeye rastlamadım ki... Benim bildiğim şeytanminaresi deniz kenarlarında bulunur. Küçücük bir şeydir. Onun üstüne çıkılır mı? Sıkıntımdan, utancımdan yerlere geçecek kadar küçülüyordum.

İmtihan heyetinin reisi o gudubet sedasıyla yine bağırdı:

"Ruşen Abla!"

Arap bir derlendi toplandı. Cevap verdi:

"Hazırım şahım!"

"Çorba pişirmek için bir havuza pirinç atsak ateşi nereye yakmalı?"

Abla meselenin zorluğundan iskemlesinin üzerinde birkaç defa kalkıp oturarak birçok yutkundu. Nihayet şu cevabı buldu:

"Efendim, testi kebabı gibi koru havuzun etrafına dizerim."

Derhal çifte nağra, çığırtma bu opera heyetinin inceli kalınlı sesleriyle başladı:

Bilemedi Ruşen hah hah hah!
Bilemedi Ruşen hah hah hah!

Hanımefendinin işareti üzerine hepimiz kalktık. Bu havayla göbek atmaya başladık. Çalgı sustu. Yine oturduk. Arap sıkıntısından terliyordu, dedi ki:

"Efendim pek zor sual sordunuz. Havuzun altına ne odun yakılır ne sacayak konur. Kırk yıllık aşçıyım, hiç havuzda çorba pişirmedim."

"Böyle bir zor durumda kalırsan ne yaparsın?"

"Siz efendilerimden birini imdadıma çağırırım. Havuzun altına üflersiniz ateş olur."

Bu cevap besbelli hoşa gitti. İkinci suale giriştiler:

"Halatı dikiş iğnesine geçirebilir misin?"

"Geçiririm efendim."

"Tarif et..."

"Destelerle dikiş iğnesini alırım. Her biri bir iğneden geçecek incelikte halatı ince ince bölerim. İşte böyle hepsini geçiririm."

"Bir gazevide kaç pirinç olduğunu saymadan anlayabilir misin?"

Abla derin derin bir düşündü. İki elini havaya kaldırıp, "Yardım ya şahım!" nidasıyla birkaç defa haykırdı. Bu periler insanı zorla çıldırtacaklar. Bir gazevi pirincin kaç tane olduğu saymadan bilinir mi? İnsan saysa da çıldırır, saymadan düşünse de... Zavallı abla gaipten bir müddet

yardım bekler bir halde kaldıktan sonra güya kulağına bir şey fıslamışlar gibi, "Bilirim!" dedi.

"Söyle nasıl?"

"Sayarak avucuma yüz tane pirinç alırım. Bunun kaç dirhem veya tane olduğunu bir küçük terazide tartarım. Bu kaç dirhem geliyorsa sonra ona bir o kadar daha ilave ederim, bunu misli misliyle büyütürüm... Otuz-kırk okka yaparım. Daha sonra gazeviyi büyük bir terazide kendi okkalarımla tartarım. Aşağı yukarı gazevide kaç pirinç olduğu anlaşılır."

"Keçi kuluçka olduğu vakit altına kaç yumurta koyarlar?"

Arap yine şahından istimdat için semaya doğru haykırarak bir dinlendi. Besbelli bu defa kulağına bir şey fısıldayan olmadı. Düşündü, düşündü. Artık cahilliğini itiraf ve tam bir teslimiyetle iki elini göğsüne koyarak:

"Pes ya pirim! Keçinin kuluçkaya oturduğunu bilmiyorum."

Yine opera başladı. Biz hep birden dansa katılarak:

Bilemedi Ruşen hah hah hah
Bilemedi Ruşen hah hah hah

İçimizde en iyi göbek kıvıran yine zavallı ablaydı... İmtihan heyetinden "ablaya yedi maşallah, on aferin, beş köy, iki göl, dört tepe" bahşolundu. Zavallı abla ortalamayı tutturarak sınıfı geçti galiba.

Seda:

"Kalfa!"

"Hazırım efendim."

"Bir peder birer batın hariç olarak hangi akrabasının ortasında bulunur?"

"Dedesiyle torununun efendim."

"Kuyunun dibi ağzına çevrilirse suyu nerede kalır?"

Kalfa bu imtihanlara alışkın olmakla beraber fena halde şaşaladı. Ben şimdi zihnen bir kuyu zihnimde canlandırıp onu şöyle hayalimde altüst çevirmeye uğraşarak suyun nereye gideceğini bulayım diyorum. Üstünüze iyilik sağlık, aklıma fenalık gelir gibi bir şey oluyor. Biraz daha aşağı yukarı oynatsam ona bir karar kıldırıncaya kadar zihnim de beraber oynayacak. Bu köşkte ben aklımı tastamam muhafazayla Hasan'a varamayacağımı anlıyordum.

Çeşmifelek hayli düşündükten sonra:

"Su yine aşağıda kalır. Kuyunun dibiyle yukarı taraftan örtülmüş bulunur."

Curcuna ara nağmesi:

Bilemedi kalfa hah hah hah
Bilemedi kalfa hah hah hah

"Eski Alipaşa'yı Yenikapı'ya, Çukurbostan'ı Düzce'ye nakletseler Galata Kulesi nerede kalır?"

Kalfa zihninden bu muğlak meseleyi uzun uzun düşünerek bir hesaba vurduktan sonra:

"Galata Kulesi, Samatya'ya gelir galiba?"

Ben göbek atmaya hazırlandım. Çünkü Çukurbostan da Düzce'ye kadar gittikten sonra Samatya'nın nerede kalacağını hesaplamaya ben mühendis isterim. Dediğim oldu, ahenk başladı:

Bilemedi kalfa hoppala hoppa
Bilemedi kalfa hoppala hoppa

"Kalfa sana bir lira vereceğiz. Bu parayla bize bir koyun alacaksın. Bu hayvanın etinden külbastı, tüyünden bir seccade; hem de sonra koyunu diri, parayı geri isteriz. Nasıl yaparsın?"

Kalfayı sıktılar. Bu olmaz bir teklifti. Fikrimce artık periler halt ediyorlardı. Böyle birbiri ardınca birkaç meseleye cevap verememek ne gibi cezaya sebep olacağını bilemediğim için zavallı Çeşmifelek'e acıyordum. Kalfa sıkıntısından birkaç defa pufladı, kalktı, oturdu. Nihayet yakaran iki elini perisine kaldırarak, "İmdadıma yetiş!" diye mırıldandı. İskemlelerimizin arkasında o tüylülerden biri peyda oldu. Kalfaya bir şeyler fısladı, çekildi. Bu yardım o kadar hızlı oldu ki hemen benden başka kimse farkına varmadı zannederim. O zaman Çeşmifelek bülbül gibi cevaba girişti:

"Efendim, verdiğiniz liranın yarısıyla bir koyun alırım. Hayvanı hadım eder çıkacak lahminden haddim olmayarak size külbastı pişiririm. Tüyünü kırpar bir seccade dokurum. Sonra kalan yarım lirayla beraber koyunu diri olarak iade ederim."

O anda imtihan heyeti içinde, "Bu kalfanın bilişi değil. Bunu fısladılar," diye bir gürültü koptu. Raks havası başladı:

Bilemedi kalfa hoppala hoppa
Bilemedi kalfa hoppala hoppa

Periler Çeşmifelek hakkında pek şiddetli davranmadılar. Hak ediş derecesine nazaran şunlar bahşolundu: bir Çingene köyü, üç ayı postu, yedi şebek, irat olarak Kasımpaşa Deresi'nde bir değirmen, Tahtakale'de bir aşçı dükkânı, bir han...

Bu hediyelerin verilmesinden sonra sıra bana geldi:

"Muhsine Kadın!"

"Hazırım şahım!"

"Eşekanırtan, Deveoğlu Yokuşu'ndan kaç parmak yüksektir?"

Derhal anladım ki acemiliğime hürmeten bana pek

enayice sualler soruyorlar. Fakat bu iki koca yokuş parmak hesabına gelmez. Ben de ağzıma geleni atar, birkaç Çingene mahallesi geliri ele geçirip ferih fahur geçinirim kararıyla cevap vermeye hazırlanırken ben çağırmadan sandalyemin arkasında bir tüylü peyda oldu. Korktum. Söyleyeceğimi bütün bütün şaşırdım. Meğer beni de koruyan periler varmış. O kulağıma fısılıyor. Ben söylüyordum:

"Efendim, Eşekanırtan, Deveoğlu Yokuşu'ndan tam sekiz parmak altı buçuk nokta yüksektir."

"Hah hah hah!" diye bir kahkahadan sonra sordular: "Nereden biliyorsun?"

"Pederim merhum Eşekanırtan'dan merkeple çıkmış. Birçok uzun feryatlar, tamam uzatmalardan sonra hayvanın sekiz ve altı buçuk kesirle anırdığını söylemişti."

Çifte nağra başladı.

Hoş söyledi Muhsine peh peh peh
Hoş söyledi Muhsine peh peh peh

Kendi hesabıma birkaç göbek kıvırdım. Ahenk durdu. Yerime oturdum. Fakat derhal davullar çalınır, borular öter, canavarlar böğürür gibi bir gürültü koptu. Fıslayan var itirazları işitildi. Usulca arkama baktım ki yardımıma koşan peri kaybolmuş. Şimdi sıfırı tükettim.

Gürültü durdu, imtihan başladı:

"Karadeniz Akdeniz'e niçin karışmaz?"

Bakındım yardım yok. Bu suale en derin coğrafya hocaları acaba ne cevap verirler? Düşündüm taşındım. Ancak şu cevabı bulabildim:

"Karadeniz Boğaziçi'ndeki şeytan akıntısını[1] geçemez de onun için."

1. Kandilli açıklarında, Boğaz'ın darlaştığı noktada görülen akıntı. (Y.N.)

Çifte nağra raks:

Bilmedi Muhsine kah kah kah
Bilmedi Muhsine kah kah kah

"Merkebin kulaklarını fareye taksalar neye döner?"
"Palası enli Çingene maşasına..."
Ahenk:

Bilmedi Muhsine bak şuna hele
Bilmedi Muhsine bak şuna hele

"Torununun memesini emerek büyüyen büyük valide kimdir?"
"Bilemem. Bilmek için de düşünmeye akıl kudretim müsait değil. Aklım çok karıştı."
Mızıka raks:

Muhsine kaltak
At bize taklak
Lak lak lak lak
Vak vak vak vak

Sağlam imtihanda sıfırı aldım. Ödüller açıklanmaya başlandı:
İrat olarak: Davutpaşa Çöplüğü, Gedikpaşa Külhanı.
Yiyecek: bir küfe salyangoz, birçok kurbağa, kaplumbağa, çorbalık tespihböcekleri.
Ferahlık için: bir kafes bokluca bülbülü, şebekler, köstebekler.

Dağılma borusu öttü. Odalarımıza çekildik.

16
Kanlı bir dövüşme

Döşeğime girdim. Fakat uyumak mümkün olmuyordu. İster istemez zihnim hep halatı dikiş iğnesinden geçirmekle, suyunu dökmeden kuyuyu baş aşağı etmekle, saymadan bir gazevi pirincin kaç tane olduğunu keşfe uğraşmakla, torununun memesini emerek büyüyen büyük validenin yaradılışına bir çare düşünmekle meşguldü. Bir doktor muayene etse o gece aklımda mutlak yüzde otuz beş-kırk bir noksan, beni aklı başında insanlardan çok delilere yaklaştıran fevkalade bir düşüş bulurdu.

Şimdi perilere alışmış, onlara karışmış gibiydim. Hele bu akşamki imtihanda adeta yüz göz olduk. Bana yardıma gelen peri kimdi? Demek onların içinde beni de düşünen, koruyan var, bu sakın Hasan'ın perisi olmasın!

İmtihan meselelerinin zihnimdeki çatallığı çutallığı, aklı altüst ediciliği içinde Hasan'ın hayali bir ümit ve emel ışığı gibi dolaşıyordu. Fakat ben bir daha onu nerede görebilecektim? Mutfak tamiri gibi bir fırsat her zaman ele geçer mi? Demir kapılarla kapalı bir hisar içinde gibi yaşıyorduk.

Bu akşam bizimle beraber periler de yorulmuş olmalı ki ortalıkta çıt yoktu. Döşekte içim geçmekteyken hafif hafif oda kapıma vurulur gibi oldu. Hemen davranıp kulak verdim. Tıkırtı gayet çekingence tekrar etti.

Of, yine periler mi? Bu akşam da mı rahat ve huzur yok? Fakat bu gelen, perilerin terbiyeli takımından olacak ki çekingen davranıyor. Kalktım, kulağımı kapıya verdim. Bir daha tıkırdadı. Sordum:

"Kimdir o?"

"Benim!"

"Sen kimsin?"

"Hasan!"

Hakikaten ses onunkine benziyordu. Yüreğim birkaç defa hopladı. Lakin böyle bir sesle Hasan'ın kimliğine itimat edemedim. Tekrar sordum:

"Sakın sen cin Hasan olmayasın?"

"Hayır, Hasan'ın kendisiyim."

"Korkuyorum Hasan. Senin hakikaten insan Hasan olduğuna neyle güveneyim?"

"Kapıyı açınca içeri gireceğimi göreceksin. Peri olsam levha, muska bulunan bir odaya girebilir miyim? Çabuk aç, tehlikedeyim."

İnsan olsun, cin olsun "Hasan" namında bir delikanlının tehlikede kalmasını gönlüm bir türlü uygun bulmadı. Hemen başımı örttüm. Her türlü tehlikeyi göze alarak kapıyı açtım. Hasan içeri girdi. Kapıyı tekrar sürmeledik.

Bu süratli girişiyle onun peri olduğu hakkında şüpheye mahal kalmadığını anlayarak birden ferahladım.

Minder üstüne karşı karşıya oturduk. Heyecanın şiddetinden ikimize de tutukluk gelmişti. Ben bu sessizliği dağıtmaya uğraşarak:

"Nasıl ve niçin geldin?"

"Seni merak ettim."

"Neden?"

"Bu akşam haremin iç bahçesinde düdükler, davullar çalındı. Horalar tepildi. Sizin oraya çıktığınızı biliyorum. Sağ salim odana dönüp dönmediğini anlamaya geldim."

"Ey, içeriye nasıl girebildin?"

"Bir ağaca çıkarak harem bahçesine atladım. Gündüz seninle mutfağa getirdiğimiz merdiveni buldum. Onu köşke dayayarak orta kattaki pencerelerin birinden içeri girdim."

"Yolda hiç periye falan tesadüf etmedin mi?"

"Hiç."

"Çok cesaretlisin. Maşallah Hasan."

Biz böyle ancak bir-iki lakırdı eder etmez dışarıda, merdivenlerde bir-iki pıtırtıdan sonra cin gürültüleri başladı. Hayvanatın türlüsü ötüyor, böğürüyor, kişniyordu. Onlarla hayli zamandır olan içli dışlılığıma rağmen yine betim benzim attı. Fark olunacak derecede titriyordum. Hem bu defaki korkum yalnız kendi canım için değil, en çok sevgili Hasan'ımı düşünüyordum. Onun benim yanımda olduğunu anlarlarsa kim bilir ne yaparlar? Ne türlü cezalandırmalara kalkarlar?

Hasan bu fevkalade korkumu gördü. Hemen belini açıp enli kuşağı içinden bir tabanca ile bir koca kama göstererek:

"Ben buradayım, ne korkuyorsun? Vallahi hepsinin canına okurum."

"Aman Hasancığım, hiç perilere karşı kama, tabanca para eder mi?"

"Pekâlâ eder. Fakat vurmasının yolunu bilmeli."

"Sen bir kişisin. Onlar kim bilir kaç ecinni?"

"Kaç olursa olsun... Muskalı bir insan yüz cinle baş eder."

"Ah cahil çocuk ah! Hayatımın artık sana bağlı olduğunu bilmiyor musun? Böyle asilikle olmaz. Sakın kendini tehlikeye koyma. Bize saldırırlarsa onları ricayla, tatlılıkla savalım."

"Duvarlarda levha, üzerlerimizde muskalarımız var. Bu odaya katiyen giremezler."

"Muskaların tesirlerinin de hükümsüz kaldığı saatler varmış. Bana senin perin öyle söyledi. Aman Hasancığım, aman lüzumsuz sertliğe, şiddete kalkışma."

"Sen kederlenme. Ben evvel Allah seni de kendimi de koruyabilirim."

Bir aralık gürültü kesildi. Çok sürmedi, yükün içinden doğru ince ince bir tambura sesi başladı. Biraz evvel gösterdiği yiğitliğe, cesarete rağmen bu tambura zımbır-

tısına karşı Hasan'ın da benzi attı. Dişlerinin arasından bir şeyler homurdanmaya başladı. Heyecandan boğula boğula Hasan'ın kulağına eğilip yavaşça dedim ki:

"Hasancığım, senin perin geliyor. Sana ne kadar benzediğini şimdi görerek hayrette kalacaksın."

O cevap vermedi. Parmaklarının ucunu alnına götürerek fevkalade bir düşünceyi gösterir şekilde ovaladıktan sonra o da benim kulağıma gayet yavaş:

"Beni bu odada bir yere saklayabilir misin?"

Etrafıma bakındım. Gözüme dolap ilişti.

"Evet."

Hasan'ın meydanda bulunmamasını ben ondan çok arzu ediyordum. Onu kurtarmak için her türlü tehlikenin kendime yönelmesine razıydım. Yavaşça yine kulağına:

"Sen dolaba gir. İçi büyüktür. Ben üzerine kilitleyip anahtarı bir yere saklayayım."

"Dolaba girerim amma sakın üzerime kilitleme."

Hemen Hasan'ı dolaba soktum. Kapısını kapayacağım esnada elimden tutarak:

"Ne hal olursa olsun sakın korkma ha! Ben burada tetikte hazırım. Saçının bir teli için canımı feda ederim."

Başörtümü çıkardım. Güya odamda tek başımaymışım gibi döşeğime girdim. Tamburayla beraber maniler başladı. Bunlar gayet âşıkane rica zeminindeydi.

Zavallı saf Hasan, perilere karşı lololo olur mu! Benim onu dolaba sakladığımı onlar keşfedemezler mi? Bakalım maceranın sonu nasıl gelişecekti? Galiba iş Hasan'la benim boğulmamızla son bulacaktı.

Tamburalı peri yükün arkasından tatlı yalvarışlarla beni kucağına davet ediyordu. Kabul etmediğimden dolayı birdenbire hiddetlendi. Yamyamca beyitlere başladı. Âdetini biliyorum zaten. Küttedek yük kapısı açıldı. Şaşırdım, dehşet dolu bakışlarımın önünde ortaya çıkıveren bu peri Hasan'ın perisi değildi.

Bu, kâtip kıyafetinde, zayıfça, soluk benizli, orta boylu, İstanbullu bir delikanlı perisiydi. Soğuk bir gençti. Hiç hazzetmedim.

Yalvaran bakışlarını süzerek gayet düzgün bir telaffuzla:

"Elmasım, üç kat göğü, yedi deryayı, dağları, sahraları aşarak buraya senin için geldim. Niçin yalvarışlarımı kabul etmiyorsun?"

Dolaptaki Hasan'ın bu çelimsiz periyi haklayacağına hiç şüphem kalmadı. Hemen bütün cesaretimle cevap verdim:

"Yedi deryanın arkasından seni buraya kim davet etti? Gelmeyeydin. Sanki bu evde perinin kıtlığı varmış!"

"Efendiciğim, beni ta oradan buraya getiren senin güzelliğinin cazibesidir. Bir Hint perisi güzelliğine övgüde bulundu. Aşkınla kararsız kaldım. Merhamet..."

"Ta Hint'ten buraya kadar benden başka bir güzel kadın bulamadın mı? Yazık senin periliğine!"

"Şekerim, gönül kimi severse güzel odur. Aşkla büyülenmiş olan kalpler kendi ruhlarının tanıdıklarından başkasıyla ateşini sakinleştiremezler."

"Ben bir hizmetçi kadınım. Bu kadar ince lakırdılardan anlamam. İrfanlıkça sen kendi kıratında bir peri bul da onu sev."

"Canımın içi... Benim artık senden başkasına aşk peyda edebilmeme ihtimal yoktur. Sevdiğim yalnız sensin. Ve sonsuza kadar sen olacaksın."

"Benden bu kadar hoşlandınsa sana bir kolaylık söyleyeyim."

"Ha şöyle, biraz yola gel Muhsineciğim."

"Ben yola ize gelemem beyefendi. Bunu katiyen aklından çıkar. Ben manasının bütün kuvvetiyle namus ehli bir kadınım. Bu noktaya iyice balmumu yapıştır."

"Söyleyeceğin kolaylık nedir."

"Mademki benden bu kadar hoşlanmışsın. Benim utanmaz, arlanmaz, hayâsız, kaltak bir perim var... Git onu bul. O senin aşkının hararetini söndürür de öte tarafa bile geçer. Sanki yarım elmanın yarısı o yarısı ben. O kadar bana benziyormuş."

"Sen perini nerede gördün?"

"O aşüfteyi cinler, şeytanlar görsün. Ben görmedim, söylüyorlar."

"Kim söylüyor?"

"Orası da senin üstüne vazife değil."

"Haber ver rica ederim, kim söyledi?"

"İnnallahemeassabirin! Canım peri değil misin? Anla! Sizce her şey malum ve bilinirmiş. Dur daha sözümü bitirmedim. Bu kahpe geceleri selamlıktaki heriflere gidip ben Muhsine'yim diye kendini takdim ettikten sonra evlere şenlik anadan doğma soyunarak kucağına davet ediyormuş."

"Vay, sen geceleri selamlıktaki heriflere mi gidiyorsun?"

"Na kafa! Ben değilim canım. O perim olacak süpürge karı gidiyormuş. Lakırdıyı anlasana. Sen de perilerin en kalın kafalı cinsindenmişsin ya!"

"Merak etme anlarım."

"Ne vakit? Yarın gece mi anlayacaksın? Bu da tuhaf..."

"Yarın gece, öbür gece, elbette anlarım."

"Eh, benim bu gece söylediğimi sen yarın gece anla da sonra konuşalım. Çekil git. Artık yetişir. Geceniz hayrolsun."

"Bu akşam sana kavuşmadıkça mümkün değil buradan gitmem."

"Demek ki benim ırz ehli bir kadın olduğum hakkındaki teminatıma inanmıyorsun."

"İnanıyorum. Fakat elbette etkili yakarışlarımla be-

nim sevdamın ateşinden kalbine bir kıvılcım sıçrar. Bana merhamet edersin."

"Cin beyefendi pek nafile yorulursun."

"Muhsine Hanım, ben sana açıkça bir şey söyleyeyim mi?"

"Nafile yüreğini tüketme."

"Dinle dinle, rica ederim. Bir insanın perisi temsil ettiği vücudun ahlak ve iffetçe her suretle tam bir örneği olur. Sen hafifmeşrep bir kadın olmasan perin de o kadar oynak olmaz."

"Halt etmişsin."

"Sen peri inadı ne olduğunu bilmiyorsun. Meramıma ermedikçe bu gece bu odadan çıkmam diyorum sana. Sen de bu sözüme balmumu yapıştır."

"İstediğin kadar bekle. Ben bu uğursuz köşkte ne ayı gibi periler gördüm. Eğer şu göründüğün nazik şekilden daha ziyade büyümezsen tek başıma Huda'ya minnet, ben sana haddini bildiririm."

"Ya bir Gulyabani kadar karşında büyürsem?"

"O zaman yüke sığmazsın ki."

"Yükleri parçalayamaz mıyım? Büyüyeyim mi?"

"Rica ederim büyüme. Bulunduğun şekilde kal. Çünkü Gulyabani şekli hiçbir kadın nazarında arzu ve sevgiyi üzerine çekemez."

"Demek şu anki şeklimle bir kadını kendime çekebilirim."

"Belki benden başkalarını. Rica ederim, sizden bir şey soracağım."

"Emret."

"Benim bu evde rastladığım periler hep ikiz. Sen Hint perisisin değil mi? Senin mutlaka bir insan tekin olacak. O kim? Yani sen kimin perisisin?"

"Bu köşkün efendisi Şevki Bey'in."

"Tanıştığıma vallahi memnun oldum. Ekmeğinizi

yiyorum. Velinimet ismini işitiyordum. Fakat henüz yüzünü görmemiştim. Şevki Bey'in perisi, asıl beyefendi nerede ikamet buyururlar?"

"İstanbul'da."

"Şevki Beyefendi İstanbul'da oturur da perisi Hindistan'da mı gezer?"

"Biz bir mekânda karardan sıkılırız. Bir anda dünyanın bir ucundan öbür ucuna gezmek bizim için gayet ehemmiyetsiz bir seyahattir."

"Benim perim olacak kaltak acaba şu anda neredededir?"

"Kim bilir... Okyanusta mı? Çin'de mi?"

"Hay kahrolası sürtük hay... Ben bu köşkün dört duvarından dışarı çıkamıyorum. Bak o nerelere gidiyor! Hep gittiği yerlerde namımı lekeliyor. Buna her nerede rastlarsan rica ederim terbiyesini ver."

"Sen bana adağını ver. Ben de senin emrini yerine getireyim."

"Benim adağım neymiş?"

"Bu gece bana teslim olmak. Bu perili köşkün kanunu böyledir. Hep yeni gelen kadın hizmetçiler birer defa adak olarak kendilerini cinlere bağışlarlar."

"Tuhaf şey. Köşk namını verdiğiniz bu peri kuyusuna düşen zavallı hizmetçiler her gece kendilerini bir periye peşkeş çekmek mecburiyetinde midirler?"

"Her gece mi?"

"Öyle ya, her gece bu yükten başka başka erkek periler çıkıyor. Âşık Garip gibi hepsi de sazlı, destanlı..."

"Acayip? Anlat bakayım kimler geliyor?"

"Bu köşkün beyinin perisisin de bu olan işlerden haberin yok mu?"

"İsimlerini biliyorsan söyle."

"İsimleri de yere batsın kendileri de... Samsam, Gamgam, Yamyam gibi işte böyle karın ağrısı isimler."

"Haydi haydi, vaktim yok."

"Vaktin yok mu? Acelen ne? Hindistan'a mı gideceksin? Nereye gideceksen defol. Ben senin anladığın hizmetçilerden değilim."

"İstediğimi elde etmedikçe bir yere gitmem."

"Şevki Bey'in perisi, sen hizmetkârlarından daha sırnaşıkmışsın ya! Defol diyorum sana."

"Şimdi büyürüm ha!"

"Büyü... büyü de o uğursuz yük paralansın, uğursuzluğundan ben de kurtulayım."

"Büyür, büyür bir gulyabani kesilirim. O zaman müthiş manzaramdan bayılırsın. Ben de yanına girerim. İyilikle razı ol. Beni ifrit etme."

"Aman yavaş gel. Yanıma giremezsin."

"Neden?"

"Boynumda muskam var. Duvardaki levhayı görmüyor musun?"

Şevki Bey'in perisi bir kahkaha salıvererek:

"Aman ne saf kadınmışsın!"

"Niçin?"

"Ben perilerin öyle muskadan, levhadan ürken türünden değilim. İstediğim anda yanına girebilirim."

"Ne haddine! Ne haddine!"

"İşte sözünü çürütmek, iddiamı ispat için geliyorum."

Bu sözü akabinde Şevki Bey'in perisi yükten atladı, yanıma geldi.

Zangır zangır titreyerek bütün cüretimi toplayıp:

"Muskadan korkmuyor musun? Öyleyse sen perilerin en yezidi, en kâfirisin!"

"Anladın mı şimdi? Sözüm doğru muymuş? İstesem şu anda seni bir ineğe, bir devanasına, bir dişi gulyabaniye dönüştürebilirim."

Çenem tutuldu. Artık cevap veremiyordum. Peri devam etti:

"İnat etme de ikimiz de insan şeklinde kalarak kucaklaşalım. Aşkın lezzeti böyle çıkar."

İçimden, "İki gözüm Rabbim, sen beni koru. Şimdi bu azgın peri beni ineğe dönüştürürse bütün köyün boğaları üzerime saldırır. Erkek perilerden korkarken bir de kırlardaki azgın tosunların zamparaca saldırılarına mı uğrayacağım?" diye duaya başladım. Dudaklarımı zor kıpırdatarak, "İnek olmak istemem. Boğalardan pek korkarım," mırıltısıyla yalvarmaya başladım.

Şevki Bey'in perisi pek neşelenerek:

"İneğe dönüştükten sonra seni kıra salıveririm. Dölünü alırım. Bu sene sütünle hem buzağını hem de çiftlik ahalisini beslersin. İnek ahırında geviş getirdiğini görenler senin zavallı o güzel Muhsine olduğunu anlayamazlar."

"Sen sakla Rabbim. Sen sakla Rabbim."

"Boğadan hoşlanmıyorsan insana razı ol," dedi. Cin üzerime saldırdı. Alt alta, üst üste boğuşmaya başladık. O anda şiddetli bir gürültüyle dolabın kapısı açıldı. Hasan dışarıya fırladı. Şevki Bey'in perisi Hasan'ı görünce beni bıraktı. Evvela fena halde şaşırdı, bozuldu. Sonra fevkalade hiddetli, emredici bir tavır alarak:

"Vay edepsiz! Sen burada tek başına harem dairesinde bir kadının dolabında ne arıyorsun!"

Hasan aynı hiddetli tavırla:

"Vay edepli bey, sen burada tek başına namuslu bir hizmetçi kadının odasında ne geziyorsun?"

"Ben evimin içindeki hareketlerimden hizmetçilerime hesap vermeye mecbur değilim."

"Efendilik, uşaklık, ev işlerine dair namusluca vazifeler arasında aranır. Böyle karanlık işlerde, mert bir hizmetkâr, namussuz bir efendiye haddini bildirmek yetkisine sahiptir."

"Vay, sen mi bana haddimi bildireceksin!"

"Kudretimce."

"Haydi defol terbiyesiz. Beni günaha sokma. Yarın terbiyeni verir, hesabını görürüm."

"Seni burada masum, namuslu bir kadınla yalnız bırakıp bir yere gitmem."

"Hah hah hay! Dolabına bir delikanlı gizleyen kadının bana iffetinden bahsediyor."

"Şevki Bey'in perisi! Ağzından çıkanı kulağın işitsin."

"Vay!"

"Kurt kudurunca kaplanı paralayabilir. Bu kadının iffeti hakkında karşımda tek söz ağza alınmaya tahammül edemem. Çünkü nişanlımdır."

Peri istihzalı bir kahkaha salıvererek:

"Ne yapalım ki Muhsine Hanım sana nişanlanmazdan evvel benim cariyem olmuş bulundu!"

"Yalan söylüyorsun habis. Dolaptan ben hepsini duydum."

"Sen dolapta bu gece bulundun. Ben her akşam buraya Şevki Bey'in perisi suretinde gelmem ya! Sana nişanlanan bu hanım senden evvel birçok cinlerle gerdeğe girdi. Geç kalmışsın ahmak!"

Hasan hakikaten kudurmuş bir kurt şiddetiyle Şevki Bey'in perisi üzerine saldırdı. Yakasından tutarak dut ağacı silker gibi bir-iki sarstı. Perinin çenesini omuzlarına çarptı. Hasan'da gittikçe gözler dönerek:

"Bu lanetli çiftlikte birkaç kadının kanına girdiniz. Fakat bunun kılına dokundurmayacağım. Alimallah bu batakhaneyi bütün cin takımıyla birlikte yakarım, bir kişi kurtulmaz. Senin ne Allah'ın huzuruna ne de bir mahkeme heyeti karşısına çıkacak yüzün yoktur. Şevki Bey'in perisi, haydi, önüme düş de edebinle buradan çık. Bir daha da bu kadının odasında görünme."

"Hasan, o kadar çocukça söylüyorsun ki sana karşı bir düşman mevkisinde bulunduğum halde bile bu ah-

maklığına acıyorum. Bu evden ne senin ne de bu kadının dirisi çıkmaz."

"Öyleyse ben seni şuracıkta becerivereyim de senin uğursuz ellerinde ölmedense cellat elinde can vereyim."

Bu sözü akabinde Hasan kükremiş aslan gibi perinin üzerine saldırdı. Altına aldı. Hırpalamaya başladı. Fakat o aralık peri bir ıslık öttürdü. Yükten dört tane tüylü peri canavarı çıktı. Hasan'ın üzerine atıldılar. Odanın ortasında bu altı can arasında müthiş bir boğuşmadır başladı. Bu azap yerinde geçirdiğim üzücü gecelerin bu en korkunç, en yürek dayanmaz, vahşice bir sahnesiydi.

Hasan kuvvetli yumruk ve tekmeyle hepsine erip yetişiyor, kiminin karnına, kiminin kafasına, kiminin beline, kiminin göğsüne indirdiği darbelerle her birini bir tarafa fırlatarak kendine yapılan hücumları def ediyordu. Yazık ki Hasan tek, onlar beşti. Bu kanlı dövüşme hayli sürdü. Nihayet Hasan mağlup düştü.

Zavallı çocuk, "Benim iki tane aslan gibi biraderim var. İntikamımı sizde bırakmazlar. Her nevi tedbiri aldım. Ben sizin elinizde değilim. Siz benim elimdesiniz. Sonra görürsünüz!" feryatlarında bulunuyordu. Beşi birden üzerine çullandılar. Hasancağızın sesi kesildi. Kargatulumba ederek yükün içine çektiler. Yük kapısı kapandı. Artık bir ses işitilmez oldu.

17
Hanımefendinin nefesi

O gece geçirdiğim azaptan arta kalanı belki cehennemin en can dayanmaz, en şiddetli işkencelerine düşmüş olacaklar çekmeyeceklerdir. Hasan'ın bir tabuta bedel beş

kan emici cinin intikamcı kolları üzerinde ölüm çukuruna götürülmesinin feci manzarası, ömrümün bu en siyah matem levhası gözlerimin önünden gitmiyordu.

Döşeğime giremedim. Kendimi yerden yere, duvardan duvara çarparak kalbimin, durmayıp kanayan bu ebedî yarasını, bu can dayanmaz acısını, maddi ıstıraplarla bastırmaya uğraşıyordum. Boğazı yarı kesilerek henüz ölmemiş bir koyunun son debelenmelerini andırır çırpınmalarla oradan oraya kendimi vurdum, yerlerde süründüm.

Şafak attı. En kara günüm doğuyordu. Yarın akşam ölüm nöbetinin bana geleceğini biliyordum. Evet, beni de öldüreceklerdi. Öldürsünler. Hakkımda büyük bir iyilik etmiş olurlar. Fakat Hasan'ınım o acıklı ayrılışıyla ta can evimden parlayan ateşin şiddetine koca bir gün nasıl dayanacaktım? Öldüreceklerse bu sevabı o anda işlesinler.

Cinlerin hayalleri ateş dişli zebaniler gibi gözlerimin önünde dolaşmaya başladı. Bunlar peri oldukları halde Hasan'la bir müddet niye baş edemediler? Mazlum Hasancığım ile Şevki Bey'in perisi arasında geçen konuşma cin kavgasından ziyade adeta insan çekişmesine benziyor. Hasan, rakibini ilahî cezayla, mahkemeyle tehdide uğraşıyor, iki aslan kardeşinin bu intikamı onlarda bırakmayacağını, her türlü tedbire başvurmuş olduğunu söylüyordu. Bu sözler pek önemli sırları içerebilir. Bu lakırdıların ben burada bir canlı şahidi oldum. Şevki Bey'in perisi elbette beni sağ bırakmaz.

Kalbimde uyanan bu şüphe üzerine yükü açtım. İçinde ne varsa boşalttım. Var kuvvetimle her tarafını tekmelemeye başladım. Hiçbir yerinden bir kıymık bile oynamadı. Bu altı kişinin rüzgâra dönüştükleri farz edilse bile buradan dışarıya geçmelerinin imkânı düşünülemezdi.

Yarabbi, Yarabbi, ben ne büyük bir bela evine düş-

müşüm! Bunlar cin mi, ifrit mi, şeytan mı? Yarattıklarının hangi şer türlerindendir?

Odamdan çıktım. Doğru Ruşen'in yanına gittim. Zavallı Arapçağız hem hazin hazin ağlıyor hem dudaklarının arasından bir şeyler okuyordu. Şeytan'la Şah'ı da birer tarafına oturmuşlar, yüzüne bakıyorlardı.

Hemen, "Ne var abla?" dedim.

Şahadetparmağını ağzına götürerek bana sessizlik işareti verdi. Sustum. Beş-on dakika kadar duasında devamdan sonra etrafına üfleyip püfledi. Matemli bir çehreyle bana bakarak ağır bir telaffuzla:

"Duymadın mı?"

"Neyi?"

"Bu sabah kavak ağacında üç defa baykuş öttü."

"Bu neye alamettir?"

"Bu gece yine birisini boğdular. Bizden mi? Erkeklerden mi? Elhamdülillah seni sağ gördüm. Acaba Çeşmifelek ile hanımefendi de hayattalar mı?"

Ben olanca yas çığlıklarımı salıvererek kendimi odanın ortasına attım. Ruşen şaşırdı:

"Kız ne oluyorsun? Çıldırdın mı?"

"Çıldırdım ablacığım. Çıldırmıştan da fenayım. Beni niçin boğmadılar da onu boğdular?"

Ruşen bütün bütün alıklaştı. Beni çeyrekleyerek okumak için üzerime geldi. Ben sesimin bütün kuvvetiyle bağırıyordum:

"Bırak beni okuma... Ben boğulmak isterim... Hepiniz bir araya toplanıp boğazımı sıkınız. Sevaptır, beni çabuk öldürünüz. Merhametiniz yok mu, gebertiniz."

Bu acı feryatlarımı duyarak kalfa da aşağıya koştu. Ruşen, Çeşmifelek'i görünce sevinçle göğsünü sıvayarak:

"Oh Rabbim, memnun oldum. Sen de sağmışsın kardeşim."

Kalfa: "Bu feryatlar ne?"

Ruşen: "Kavakta öten kahkahakuşunu duymadın mı?"

Kalfa: "Duydum. Yine evin içinde ne uğursuzluk oldu diye korkudan odamdan dışarı çıkamıyordum."

Ruşen: "Hanımefendi sağ mı?"

Kalfa: "Sağ amma besbelli o da baykuşu duymuş olmalı ki üzüntüsünden haykırıyor, yeri göğü koparıyor. 'Yine kime kıydılar!' ahlarıyla çırpınıyor. Matem ediyor."

Ben olanca sesimle:

"O baykuşa söyleyiniz ötsün. Bu evde sağ bir fert kalmayıncaya kadar ötsün. Bu köşkün bir aile yurdu değil, cinlerin ellerinde bir mezarlık olduğunu âlem görsün. Durmayalım ölelim. Onlar bizi boğmaya üşeniyorlarsa biz birbirimizi boğalım."

Çeşmifelek afallayarak Ruşen'e sordu:

"Bu kadına ne oldu?"

"Bu gece o zavallının üzerine uğramışlar. Kendilerine karıştırmışlar. İyice bozmuş. Abuk sabuk söylüyor."

Ben yine haykırarak:

"Abuk sabuk söylemiyorum. Bozmadım. Ben de boğularak onun yanına gitmek isterim. Mezarı nerede? Söyleyiniz?"

Kalfa: "Kimin mezarı kızım?"

Ben: "Nişanlımın!"

Ruşen: "Ne dediğini bilmiyor. Pek fena çıldırmış."

Ben: "Siz çıldırmışsınız. Ben neye çıldırayım! Ölmeden evvel iki aslan kaynımı görmek isterim."

Ruşen: "Kız senin kocan var mıydı?"

Ben: "Yoktu."

Ruşen: "Hâzen kebira![1] Kocası olmayanın kaynı olur mu?"

Ben: "Pekâlâ olur."

1. Aşırı şaşkınlık bildiren bir ünlem. (Y.N.)

Kalfa: "Vah zavallı taze! Aklı zıvanasından büsbütün çıkmış."

Ruşen: "Sana bu gece hangi peri sataştı?"

Ben: "Şevki Bey'in perisi."

Ruşen: "Hay Allah'a sığındım. Cinlerin en azgınına, en sunturlusuna uğramış!"

Ben: "En domuzuna."

Ruşen: "Kız sus, seni şimdi boğarlar."

Ben: "Boğsunlar diyorum. Yalvarıyorum. İşitmiyor musunuz? Bu dünyada ne kadar lanetleme, sövme sayma, pislik, küfür varsa bu Şevki Bey'in ölüsüne dirisine okuyup üfleyip göndereceğim."

Kalfa: "Kız sus. Kendinle beraber bizi de mi boğdurtacaksın?"

Ben: "Boğulun diyorum karılar... Bu cinli kerhanede ne yaşıyorsunuz? Sizin hiç aklınız, izzetinefsiniz, namusunuz yok mu? Ben buraya hizmetçiliğe mi geldim perilere cariyeliğe mi? Bir tanesini gönlüm sevdi. O başka... Bir fenalığım varsa Cenabıhak cezamı versin. Yemin ederim eli elime değmedi. Nikâhtan sonra birbirimizin olacaktık. Benim orospu perimle yedi deryayı, bilmem kaç dağı, tepeyi aşıp da gelen o Hint perisi deyyusu işimi bozdular."

Kalfa: "Vah vah vah... Sözlerinden bir mana çıkmıyor ki. Set sepet diyor. Şimdi bu kadını ne yapalım Ruşen?"

Ruşen: "A ben bilmem. Şaşırdım. Bu evin delilikleri adamdan adama bulaşır. Bilmez misin dışarıda bir uşak çıldırdıydı. Delilik iki adama daha bulaştıydı. Şimdi bundan bize de geçerse ne yapalım? Zaten korka korka bir parçacık aklımız kaldı."

Kalfa: "Korkma Ruşen, ben kaç senedir hanımefendiyle beraber gibiyim, bana geçti mi?"

Ruşen: "Hanımefendi bunun yanında kazasker efendi gibi uslu akıllı kalır. Bu zırdeli olmuş."

Kalfa elimden tutup beni muayene etmek isteyerek:

"Bak bana kızım... Muhsineciğim, ne oldu sana?"

Ruşen telaşla:

"Yanına yaklaşma ayol. Sözüme inanmıyor musun? Bu evin deliliği kolera gibidir. Birbirine geçer. Biz de çıldırırsak o yukarıdaki kadına kim bakar?"

Kalfa: "Benim aklıma bir şey geliyor. Hanımefendinin nefesi vardır. Bunu yanına çıkarıp da bir nefes ettirirsek belki iyi gelir."

Ruşen: "Bilmem vallah... Delinin nefesi deliye iyi gelir mi? Haydi gidelim. Hep okunalım. Hafifliktir."

Kalfa: "Kızım, Muhsine, seni hanımefendinin yanına götürüp bir nefes ettirelim. Gider misin?"

Ben: "Giderim. Zaten ben o muhterem kadını ölmeden bir kere görmek istiyordum."

Kalfa bir koluma, Ruşen ötekine girdi. Hanımefendinin odasına çıktık.

Yanına girdiğimiz zaman kadını, "Kırk küp kulpu dibi kırık küp," diye dil dolaştırıcı çetrefil sözler ezberlemekle meşgul bulduk. Bizi görünce, "Akşama sabaha doktorlar gelirler. Yine beni kekeleme gibi söyletirler. Dersimi ezberliyorum," dedi.

Zavallı kadın daha dün gece perilerin en tam şuurlu olanları çıldırtacak imtihanlarından zeki bir talebe zaferiyle kurtulmuştu. Şimdi de doktorlara karşı bilmem hangi mecburiyetle vereceği manasız kemkümlerden ibaret saçma dersini ezberliyordu. Hepimizin yüzüne ayrı ayrı birer şefkat nazarı dolaştırdıktan sonra:

"Bu sabah üçünüzü bir arada hayatta gördüğüm için mutluyum." Eliyle kavak ağacı tarafını işaret ederek: "Sabaha karşı yine orada ölüm habercisi olan o uğursuz hayvan uğursuz kahkahalarını salıverdi. Yine hangi mazlumun ölümüne gülüyordu bilmem."

Ben hemen güllabilerimin ellerinden kurtulup kendimi yere atarak haykırdım:

"Nişanlımın ölümüne! O tellal bu akşam da benim idamım için gülecek. Sakın kederlenmeyiniz. Siz de beraber gülünüz."

Hanımefendi birdenbire şaşırarak üzüntüyle:

"Aaaa! Bu bedbahta ne olmuş? Ne söylüyor o?"

Kalfa: "Abuk sabuk efendim."

Ruşen: "Dün akşam perilerin en sunturlusuna uğramış... Maazallah bir hindiymiş."

Hanımefendi: "Kaz, ördek o kadar tehlikeli değil de hindi niçin bu kadar azgın oluyor?"

Ruşen: "Öyle hindi değil efendim... Bu bir Hint perisiymiş. Bilmem kaç denizaşırıdan gelmiş."

Hanımefendi: "Vah vah vah... Ecnebi perileri insanı böyle fena çarpar. Bu kadıncağızın kabahati neymiş?"

Ruşen: "Kabahati büyük... Şerbetlerini, tütsülerini unuttu. Dün akşam imtihanda da iyi cevap veremedi."

Hanımefendi: "Bunun acemiliğine insaf, merhamet etmek yok mu?"

Kalfa: "Kadınım, sizin böyle şeylere karşı pek tesirli nefesiniz vardır. Bu zavallıyı okusanız."

Hanımefendi: "Gel kızım, nefes edeyim."

Hanımefendinin karşısına diz çökerek oturdum. Güya benim pek şiddetli başım ağrıyormuş gibi yumuşak ellerinin başparmaklarıyla alnımın ortasından şakaklarıma doğru başımı sıvaya sıvaya okumaya, yüzüme püflemeye başladı. Sonra ellerini omuzlarımdan aşağıya indirerek boydan boya bütün vücuduma meshederken:

"Vah vah, zavallının en ince damarlarına varıncaya kadar tüm vücudunu kaplamışlar. Hint'ten kırbalarla su getirtip bu kıza üç defa gusül ettirmedikçe bunun vücudundan çıkmazlar."

Ruşen: "Hint'ten buraya kadar kırba kırba suyu kim taşıyacak efendim?"

Hanımefendi: "Cinlerin saka başısı Ebüddeveran."

Kalfa: "Onu nerede bulalım efendim?"

Hanımefendi: "Bu akşam davet ederiz. Güzellik dağından biraz üzerlik, geyik ovasından biraz kekik, nardıçtan ardıç, kovacıktan kabacık tohumu getirtmeli. Elifbanın üç ve iki noktalı harflerinden nokta çalarak noktasız harflere ilave etmeli, *lamelif*'leri ters çevirmeli, diğer harfleri ısırmasın diye *sin*'lerin dişlerini sökmeli, *ayın*'ların *gayın*'ların ağızlarını bağlamalı, *cim*'lerin *ha*'ların *hı*'ların karınlarını doyurmalı, *şın*'ların *nun*'ların teknelerine[1] bal koymalı, hepsini bir araya toplayarak bu kızı tütsülemeli."

Ruşen: "Ah, iki gözüm hanımcığım. Bakınız neler biliyor. Siz azılı harflerin ağızlarını bağlayınız. Karınları aç olanları ben doyururum."

Hanımefendi vücudumu ovuştururken yavaşça kulağıma eğilerek:

"Kızım bu saçmalarıma bakma. Ben ne kadar abuk sabuk söyler, deli tavırları gösterirsem bu evin perileri o kadar memnun olurlar. Burada uslu akıllı durmaya gelmez. Onların maksatları bizim hepimizi çıldırtmak, kızıl deli yapmaktır. Elimden geleni yapmaktan geri durmayarak seni kurtaracağım. Onların ellerine bırakmayacağım."

Ben: "Hanımefendiciğim, nafile uğraşmayınız. Hint'ten seksen kırba su getirtseniz beni kurtaramazsınız. Bana göstermeye çabaladığınız o büyük iyilikten dolayı size çok büyük fenalıklar gelmesi kesindir. Bırakınız beni boğsunlar. İntikamlarını alsınlar."

Hasan'la olan âşıkane maceramı, geçirdiğim son müthiş geceyi bütün ayrıntılarıyla hikâye ettim. Vaziyetin son derece vahim olduğunu anlayarak hepsi dehşet içinde kaldı.

1. Yazar, Arap alfabesindeki bu harflerin şekillerinden yola çıkarak kelime oyunu yapıyor. (Y.N.)

18
Hepimiz hakkında idam hükmü

Gelecek bu korkunç gecede bu üç kadın beni perilerin şiddetli intikamlarına karşı yalnız bırakmaya razı olamadılar. Hasan'la olan âşıkane maceramdan dolayı kalfa ile Ruşen uzun uzadıya bana sövüp saydılar. Fakat hanımefendinin ısrarı üzerine cinlerin, hepimizin ayrı ayrı odalarda yatmamız hususundaki koydukları teklik kanunlarının ilk defa aksine hareketle o gece dördümüz bir odada yatmaya karar verdik. Bizi boğacaklarsa hepimizi bir arada telef etsinler. Birbirimizin ne olduğunu görelim, diyerek hep boyun eğdik.

Akşam oldu. Perilerin şerbetlerini, tütsülerini verdik. Alışılagelmiş hizmetlerinde kusur etmedik. Yemeğimizi hanımefendinin odasında birlikte yedik. Sular kararmıştı. O akşam bizim için kim bilir nasıl esrar dolu facialar gizlenen gecenin karanlık perdeleri derece derece örtülüyor, bu gece yoğunluğuyla beraber korku ve heyecanımız da artıyordu. Cinlerin hüküm zamanları olan karanlığa giriyorduk.

Onların içeri girmelerine engel olamadığını bildiğimiz sürmeleri beyhude bir önlem olarak sürdük. Mumları yaktık. Perdeleri indirdik. Geceyle birlikte gelecek felaketimizi bekleyerek hepimiz bir köşeye büzüldük. Sofalarda kopacak korkutucu gürültüleri bekliyorduk. Her zamankinin aksine bu gece o koca boş köşkün hiçbir tarafında çıt olmuyordu. Bu derin sessizliği kopacak fırtınanın dehşet derecesine garip bir işaret sayarak bu sessizlikten de korkmaya başladık. Yoksa bu zavallıca bekleyişimizin aksine cinler hikmetine akıl ermez bir acayiplikle bizi bu gece rahatsız etmeyecekler miydi? Hayatımızın bağışlanmış tek bir dakikasından emin olamayarak

geçirdiğimiz acı tereddütlerden bezmişken birdenbire odanın içinde, "Hu hu hu u huuuu!" uğursuz sesiyle bir baykuş öttü. Ses hemen kerevetin sağ ucundan geliyordu. Oraya bu uğursuz gece kuşu saklanmış olsun, buna hiçbirimiz ihtimal vermiyorduk. Fakat orada öttü. Bu hakikatin reddi olacak şey değildi. Hepimiz titreşerek felaketin geri kalanını beklemeye başladık. Azıcık durdu. Baykuş bu defa kerevetin sol tarafında bir daha öttü. Biraz sonra kerevetin ortasında öttü. Nihayet yükün üstünde tavana yakın bir noktadan dördüncü defa olarak yine huhuladı, sustu. Hayli bekledik. Artık uğursuzluk saçan bu ses tekrarlanmadı. Hanımefendi yanıp yakılmayı gösterir dokunaklı bir sesle dedi ki:

"İşte tam dört kişiyiz. Dört defa öttü. Bu gece dördümüz de idama mahkûmuz."

Kalfa ağlayarak:

"Bu gece zıtlarına hareketle onları pek kızdırdık. Bari hepimiz ayrı ayrı odalarımıza çekilsek."

Hanımefendi: "Aleyhimizde idam hükmü bir kere verildi. Bundan sonra nereye kaçsak boşadır."

Dehşet nazarlarımız önünde böyle "huhuhu"larla açılan korkulu sahnenin görünmeyen oyuncuları dramın geri kalanına giriştiler. Odanın içinde hemen aramızdan gibi acayip bir kadın sesi:

"Kuşların havladığı, köpeklerin öttüğü vakit yerden göğe kar yağarken ben dondurma kutusunda buram buram terliyordum. Fili karıncaya yüklettiler. Akdeniz'i fındık kadar bir çekmeceye kilitlediler. Körlerin nakış işledikleri karanlık gecede kolsuz bacaksız cambazların ipte perende attıkları zaman sen neredeydin?"

Yine gaipten bir erkek sesi cevap verdi:

"Keşiş dağını tekneye koyup hamur gibi yoğurdular. Ayı karasineklere tutturarak bir kuyuya attılar. Yıldızların korkularından kahve değirmenine kaçıştıkları, koko-

naların hicaplarından donlarını başlarına giydikleri zaman, Arap atları kaplumbağalarla yarış ederken sen neredeydin?"

İnceli kalınlı iki ses birden makamla:

Aman pek komik
Uç baba torik
Ekeyim de kokma
Bol asitborik
Badi badi bedmento
Badi badi bedmento

Erkek sesi: "Kaltak, işte parolana cevap verdim. Buraya ta Hint'ten geldim."

Kadın sesi: "Yangın kulesini mum diye fiske şamdanına diktikleri vakit karn tarihinin yedinci babı aman acıdan ölüyorum şikâyetiyle feryat ederken, bir alabandayla Mahmudiye gemisini pirenin boğazından geçirdiler. O zaman Kadıçeşmesi'nde hâkimlik eden havaneli, seksen beş saati un gibi ufaladıktan sonra turp tohumu diye Vezirbostanı'na ekti. Mahkeme kararına itiraz edildi. Havuçları tepe aşağı diken bahçıvanlar cezaya çarpıldı. Kılburnu'ndaki kılı cımbız maharetiyle koparan berber Veli afyon kutusuna sürüldü. Hamam anası halvette külhancıyla sevişerek bir 'kurneteyn' doğurdu. Bu mühim olaylar sırasında neredeydin?"

Erkek sesi: "Mahalle kavgasındaydım. Kız Kulesi'ni dayısı Feyruz Ağa'nın rızasıyla Beyoğlu'na nikâhladılar. Büyük amcası Çakmakçılar Yokuşu fitili aldı. Damadı hovarda diye yermişler. Kılıçalipaşa yalın pala Cinci Meydanı'na atıldı. Salmatomruk, Şişli'yle birlikte düşmanlarına saldırdı. Nişancı'nın kuşkulanması üzerine Topkapı, Ayakapı'yla ittifak yaparak Akbıyık ortalarına girdi. Dava halledildi. Libadiye'de badeler içildi. Maşuk Paşa

düğünde saz çaldı. Şengül Hamamı'nda soğuk algınlığı geçiren Molla Aşki hararetin şiddetinden pek gevşeyen azasının tedavisi hususu, Kâtip Çelebi'nin haber vermesiyle Hekimoğlu'na havale edildi. *Ruzname-i Havadis*'te[1] böylece dizilmiştir.

Yine deminki *duetto*[2]:

Aman pek komik
Uç baba torik
Ekeyim de kokma
Bol asitborik
Badi badi bedmento
Badi badi bedmento

Trajedinin birinci meclisi akıl ve mantığa pek uymasa da neşeli gidiyordu. Hint'ten geldiğini söyleyen perinin Şevki Bey olduğunu sesinden anladım. Fakat öteki dişi peri kimdi?

Erkek cin komik bir besteyle şu mısraları okudu:

Muhsine'nin perisi
Fena olur gerisi
Şimdi seni çarparak
Yaparım pisi pisi

Muhsine'nin perisi mısrasını işitince o üzgünlük içinde garip bir sevinç hissettim. Çünkü ölmeden dünya gözüyle perimi görecektim. Bunların ilerleyen konuşmalarından Hasan'a dair bir haber almak da muhtemeldi. Kadın peri inatçı ve kibirli bir sesle cevap verdi:

1. Bir gazete adı. (Y.N.)
2. (İt.) Düet. (Y.N.)

İyi dinle sen bunu
Perilerin menfuru
Ben de seni çarparım
Olursun Hint maymunu

Keşke ikisinin iddiası da gerçekleşse de birbirini kedi, maymun yapsalar; belki biz de şerlerinden kurtuluruz ümidiyle bekliyorduk. Fakat ortada sesten başka göze görünür bir şey yoktu.

Erkek:
Haydi gel ram ol bana
Kollarım açık sana.

Kadın:
Maymunla pisi pisi
Olur mu eş ikisi?

Erkek:
Gönlümdeki muhabbet
Cezbeder seni elbet.

Kadın:
Ben seni sevmiyorum
Hasan'ı bekliyorum.

Erkek:
Biz Hasan'ı öldürdük
Mezarına götürdük.

Tuhaf şey! Tıpkı benim gibi perim de Şevki Bey'in perisinden nefret ediyor, o da şiddetle Hasan'ı seviyordu. Hasan'ı öldürdüklerini böyle açık açık duyunca sevda üzüntüsünün beynimde tutuşturduğu alevlerin ıstırap-

larına artık dayanamadım. Durumumuzun tehlike ve nezaketini unutup diğer üç kadının da hayatları pahasına olarak:

"Ah ifritler, öyle bir civana acımadan nasıl kıydınız! Ben Hasan'ın hayatının yarısı sayılırım. Beni de öldürmedikçe onu büsbütün mahvetmiş olamazsınız. Allah'ın ve bütün kullarının lanetleri üzerinize olsun."

Erkek:
Ver kulağını dinle
Ne diyor bak Muhsine?

Kadın:
Pek kötülük işliyor
Bize lanet ediyor
Haydi gel atılalım
Bir intikam alalım.

Erkek:
Etme hata hiddetle
Hele azıcık bekle
Gulyabani gelecek
Hepsini öldürecek.

Karşılıklı şiir okuma kesildi. Altımızdaki odadan tavan arasına, tavan arasından altımızdaki odaya bir koşuşma oldu. Dünyaları altüst edecek bir zelzele varmış gibi bulunduğumuz oda sarsılmaya, bütün camlar şangırdamaya başladı. Hanımefendiyle kalfa baygınlığa yakın birer haldeydiler. Yalnız Ruşen birkaç salatüselam getirdikten sonra bütün kin ve gazabını gözleriyle dudaklarına toplayarak:

"Behey yerin dibine giresi kahpe, sen Hasan'ın aşkından ölecekmişsin, var geber. Şu bizim ne kabahatimiz

var ki ettiğin lanetlerle iyi saatte olsunların gazaplarını hepimizin üzerine çektin!"

Zelzele o kadar şiddetlendi ki abla sözüne devam edemeyerek yere yuvarlandı.

19
Gulyabani

Bir çeyrek saat kadar sonra deprem durdu. Yine derin bir sakinlik ve sessizlik başladı. Katlimizin Gulyabani celladına havale edildiğini artık öğrenmiştik. Hepimiz kurbanlık koyun gibi bekliyorduk.

Bu sessizliği bölerek dedim ki:

"Başınıza bela davet ettiğim için hiddetleniyorsanız beni sofaya, bahçeye, nereye isterseniz atınız. Çünkü ben ölünceye kadar onların aleyhindeki lanet lisanımı değiştirmeyeceğim. Yanınızdan çıkarsam belki benim idamımla yetinerek size merhamet ederler."

Hanımefendi alışılagelen yumuşaklığını muhafazayla:

"O geçti kızım. Ömrümüz bu geceye kadarmış. Zaten onlar bizi telef etmek için bahane arıyorlardı. İşte bu vesileyi senin Hasan'la aşkında buldular."

"Mademki ölümlerine mahkûmuz. Niçin bu kan içici ifritlere hürmet gösterir gibi titreşiyoruz! Gulyabani melunu nereden ortaya çıkacak? Bana gösteriniz. Pencereleri açalım. Hep dizilelim. Onu lanetlerimizle karşılayalım..."

Hanımefendi kesesinden Enam-ı Şerif'i çıkararak mum tepsisinin yanına oturduktan sonra:

"Ben zikir ve tevhitle meşgul olacağım. Allah imanımı yoldaş etsin. Canın ne isterse onu yap."

Ruşen ile kalfa korkudan sertleşmiş, hemen yarı hissiz, yarı ölü birer hale gelmişlerdi. Hiç seslerini çıkaramadılar. Ben Hasan'ın aşkının üzüntüsüyle gittikçe çıldırıyor, ölümümün gecikmesine tahammül edemiyordum. Pencerelerden birinin perdesini kaldırdım, kanatlarını açtım. Epeyce yükselmiş olan ay, felaketimizi seyre çıkmış gibi biraz küçülmüş, aydınlık çehresi tam bir sessizlik içinde bir şahit sevimliliğiyle köşke bakıyordu. Işıklar sanki bu gecenin trajedilerini örtmeye uğraşan karaltıları derece derece dağıtmaya atılıyor, gittikçe aydınlık galip geliyor, gölgeler azalıyordu. Kalbime uhrevi, ölümcül bir hüzün çöktü. Çünkü gönlüm Hasan'ın ümitsiz aşkına bütün facialarıyla mezar olmuştu. Acaba bu mazlumun hakiki, kimsesiz mezarı neredeydi? Şimdi yüzüme yansıyan ışıklar o kayıp kabrin üzerinde de hüzünlerini titreştiriyorlar mıydı? Ayın aşka destek veren aracılığına bırakarak sevgilime öpücükler hediye ettim. Şimdilik ben diriydim, o ölü. Fakat az vakit sonra periler beni onun yanına göndermek lütfunda bulunacaklardı. Hani Gulyabani nerede? Ölümüm niçin bu kadar gecikiyordu? Onun dev boyunu görmeyi gözleyerek, sabırsız, korkusuz gözlerle ağaçlar arasından gelişini bekliyordum. Bahçenin kenarında bir sıradaki uzun servi ve kavak ağaçları, gözlerime onun güzergâhında saygı duruşundaki askerleri gibi göründü.

Ben böyle ümitsiz, üzgün hayale gömülmüşken birdenbire bir boru öttü. Ağaçların altından omuzlarında tüfekleriyle birtakım tüylüler ortaya çıktı. Bir hükümdarın gelişine hazırlanan askerler gibi bahçenin ortasındaki yolun iki tarafına dizildiler. Sayısız düdüklerle trampete başladı.

Kendi kendime, "Ahubaba geliyor. İdam sehpamız kuruluyor," dedim.

Çok sürmedi ta karşıdan, bahçenin derinliklerinden servi ve kavaklarla aynı boyda bir minare belirdi. Bu taş-

tan tek parça bir sütun değildi. Yürüyordu. Tüylüler hep bir ağızdan düdüklere, trampeteye uydurarak marş gibi bir makamla şu güfteyi tutturdular:

Safa geldin merhaba
Boyu tuba baba
Hele gördük bir daha
Yoluna canlar feda
Gulyabani babamız
Bizim ula atamız

Bu korkunç dev, söylenen övücü marşla köşke doğru ilerliyordu. Aman Yarabbi, bu bir hakikat mi? Yoksa periler bana rüya mı gösteriyorlardı? Gözlerimi ovuşturarak baktım. Ölümü bekleyiş hususundaki sabırsızlığıma ve korkusuz bulunmak için vermiş olduğum dayanıklılık kararına rağmen bütün damarlarıma büyük bir korku yayılmaya başladı. Pencerenin önünden çekilmek istedim. Fakat nereye kaçacaktım? Bu köşk, bu çiftlik bütün meralarıyla, korularıyla onun malikânesi değil miydi? Başımı çevirdim. Odadaki zavallılara, "Hanımefendi, kalfa, Ruşen bakınız... Alay kuruldu. Yamyam baba geliyor. Aman Allahım, karnı ne kadar büyük! Bizim hepimizi yuttuktan sonra yine bir hayli boşluk kalacak," dedim. Onlar bu davetime katılmadıktan başka korkularından hep yüzüstü yerlere kapandılar. Ben Hasan'ımın manevi desteğini bırakmaya davetle son gücümü ortaya koymaya uğraşarak yer değiştirmedim. Evet... evet, bu canavara ilk lokma olarak kendimi takdim etmek benim için ıstırapların en zararsızıydı.

O, dev boyuna uydurduğu acayip bir gidiş ve vakarla bahçenin ortasına geldi. Askerlerine selam olarak koca kafasını sağa sola deve gibi salladı. Tebaası yerlere kadar eğilerek hürmet karşılığı verdiler.

Şimdi artık mehtabın yardımıyla görünümündeki bütün ayrıntıları seçebiliyordum. Kazan büyüklüğünde bir baş... Üzerinde o korkunç büyüklüğe denk beyaz sarıklı bir kavuk... Birer lombar deliği zannolunacak bir çift müthiş göz... Ortası tümsek yarım endaze azman bir burun... Sekiz-on beyaz atın kuyruklarından yapılmışa benzer göğse kadar inmiş bir ak sakal... Bol yenli, topuklara kadar varan morumsu cüppe, bir elinde çektirme direği büyüklüğünde bir asa, diğerinde taneleri kaba soğan iriliğinde bir tespih... Asalı eliyle yardımcılarına bir işaret etti. Mızıkayı keserek hepsi ağaçların altına çekildiler. Görünmez oldular. Gulyabani, biraz daha köşke yaklaşarak kızgınlıkla bizim odaya doğru birkaç defa başını salladı. Ben irademe galip bir korkuyla pencerenin kenarına çekildim. En korkulu rüyalarda bile görülemeyen bu dev azmanını perde ucundan seyretmeye başladım. Artık hayatımızdan tamamıyla ümit kestim. Çünkü bu devin adımları önünden bir insan için kaçmak ihtimali yoktu. Biz dört değil, yüz kadın olsak buna karşı hiçbir silahla savaş ilan edemezdik.

Daha da yaklaştı, "Kahpeler, terbiyenizi vermeye geldim!" azarlamasıyla bir gürledi. Bu azarlamaya karşı ben kendimi kaybeder bir cinnet haline düştüm. Kendi kendini öldürmeye karar veren bir insan intihar ânında bir tabancayı beynine nasıl sıkar, kudurmuş dalgaların arasına kendini nasıl salıverirse işte aynen öyle ümitsizlik dolu son bir cesaretle haykırarak Gulyabani'ye cevap verdim:

"Azrail olsan bizden alabileceğin bir candan ibarettir. Başka ne yapabilirsin?"

Ahubaba bu cüretime son derece hiddetle yine gürledi:

"Vay mekkâre! Beni bostan korkuluğu mu zannettin! Seni tahtakurusu gibi ezer, ciğerlerini çıkarır köpeklere yediririm..."

İrademden kuvvetli, korkudan gelen bir içgüdü sanki beni iki koltuğumdan yakalayarak şiddetle odanın bir köşesine çekti. Evet, o başkaldırma ve savunma konumumdan titreye titreye kaçtım.

Gulyabani pencereye yanaştı. Boyu tamam köşkün üçüncü katına denk geliyordu. Homurdana homurdana elindeki müthiş asayı içeri soktu. Odanın içerisini bir karıştırdı. Çiçeklikteki ayna, bardaklar, tepsideki mumlar, daha birçok eşya şangır şungur döküldü. Ortalık altüst oldu. Yine mandalar gibi böğürerek:

"Hepinizi kuzu gibi bu sopaya geçirip ağır ateşte çevire çevire orman kebabı yapacağım. Perilerime ziyafet çekeceğim."

İşte o zaman ben çıldırdım, "Yamyamlar, boğazınıza kor düşsün!" avazıyla odayı çınlatarak ne yaptığımı bilmez bir saldırışla hemen atıldım o müthiş sopaya iki elimle sımsıkı sarıldım. Gulyabani beni fırın küreği üzerindeki okkalık ekmek gibi dışarıya çekerken şöyle feryat ediyordum:

"Hasan'ın ruhu, neredeysen kanatlarını aç yetiş... İşte sana geliyorum. Ruhum seninle göklere uçacak. Bu köpeklere yalnız leşimi bırakacağım."

Hayal edebileceğimin üstündeki bu cesaretimden öteki kadınlara da cüret geldi. İlk kurbanlık koyun dışarı mezbahaya çekildikten sonra ölüm nöbetinin kendilerine geleceğini bilen bu zavallılar etraftaki dağları inletecek birer yaygarayla yerlerinden fırlayarak var kuvvetleriyle sırığın ucuna yapıştılar. Ruşen ağlaya ağlaya diyordu ki:

"Affet şahım. Bu zavallı kadın mecnundur. Dün gece üzerlerine uğramış. Ne dediğini bilmiyor. Senin gibi zamanın bir âlimi böyle deli lakırdılarına bakar mı?"

Gulyabani bu yalvarışlara hiç kulak asmayarak o hepimizi çapariye tutulmuş irili ufaklı bir salkım balık gibi çekiyordu. Hanımefendi bu vahim duruma karşı diğer

bir çare düşündü. Sanki kadının damarlarında dolaşan asalet ve cesaret kanı birdenbire galeyana gelmiş gibi sopanın ucunu bıraktı. Bir eline duvardan Enam-ı Şerif'i, diğerine kınından çıkardığı ecdadından kalma Zülfikar isimli palayı aldıktan sonra:

"Bırak alçak... Bırak koca melun... İsm-i celal hakkı için şimdi seni Enam-ı Şerif'le çarpar, Zülfikar'la murdar vücudunu iki parça ederim."

Ahubaba bir kahkaha salıvererek:

"Deli karı sus! Doğrusu sen kart bir dişisin amma vücudun dolgundur. Etin güzelce kekiklenir, baharlanırsa yenilebilir."

Bu müthiş oburun, bedbaht hanımefendinin etinin çeşnisi hakkındaki açgözlü kararına karşı bizim için matem figanından başka bir çare kalmadı. Feryadımızı gökyüzüne ulaştırırcasına hep birden bağırıyorduk.

20
Gulyabani'nin yenilgisi ve örtüsünün kaldırılması

Kalfa ile abla korkudan gelen dermansızlık, baygınlık tesiriyle mi yoksa büryan sırığına geçirilmek nöbetlerini biraz uzatmak için vakit kazanmak kastıyla mı, günahları üzerlerinde kalsın, her nedense direğin ucunu gevşettiler. Ben kebaplık olarak şişte tek bir av gibi kaldım. Çekile çekile artık pencerenin kenarına gelmiştim. Yamyam baba tamam beni dışarıya alacağı anda şiddetli bir gümlemeyle bir silah patladı. Kurşun Gulyabani'nin koca kavuğuna yandan girdi çıktı. Köşkün kaplamasına saplandı. Sarıkta hafif bir duman peyda oldu. Gördüm. Ahubaba

şaşırdı. Başını sağa sola çevirdi. Kamerin ışığının yansımasıyla gözleri pencere camı gibi parıldadı. Akabinde uzaktan bir ses, "Melun, çekil pencerenin önünden, şimdi ikinci kurşunu beynine yiyeceksin!" tehdidinde bulundu. Bu beklenmeyen, kurtuluşu müjdeleyen ses bana o kadar tatlı geldi ki tıpkı Hasan'ın sesine benzettim. Acaba Hasan zalimce gömüldüğü kabrinden çıkarak bütün melekleri imdadına toplayıp bizi kurtarmak için ahretten dünyaya mı gelmişti?

Gulyabani hışımla yardımcılarına doğru döndü, "Etrafta düşman var. Uyuyor musunuz?" diye bağırarak azarladı.Tüylüler ağaçların altından meydana çıktılar.

Uzaktan gelen ses bu esnada yine tekrar etti:

"Habis, sana pencerenin önünden çekil diyorum."

Gulyabani kükreyerek:

"Devlerin padişahına emir vermeyi ben sana şimdi gösteririm."

Akabinde bir ikinci kurşun vızlayarak Ahubaba'nın sol omzuna saplandı. O koca heyula can acısıyla inleyerek, "Of, aman..." acısıyla feryatta bulundu. Ufak bir kurşun yarasından bu azman devin canının acımasına, şikâyetle bağırmasına şaşırdım.

Fakat yerini terk etmedi. İnatçı bir kumandan cesaretiyle yardımcılarına şu emri verdi:

"Kurşunlar soldan, kavakların arkasından geliyor. Evvela ateş, sonra hücum."

Tüylüler o tarafa doğru gırıl gırıl tüfek boşalttılar. Sonra hücum gösterdiler.

"Karşıdan karşılık olarak bir-iki yaylım ateş edildi. Tüylülerden birkaçının sapır sapır yere döküldüklerini gördüm.

Asıl hayretimi çeken husus bu çatışmanın adeta bir insan muharebesi şeklinde cereyan etmesiydi. Bu cinler neden bilinmeyen düşmanlarının maksadını, mahiyetini,

gizlendikleri yerleri, kendilerine has olan gaybı keşif kuvvetiyle anlayamayarak yön tayinine uğraşıyorlardı? Hususuyla her ne taraftansa kendilerine karşı bu gece böyle bir pusu tertip edilmiş olduğunu neden evvelce hissedememişler? Bunlara cayır cayır kurşun tesir ettiğini görmek de garipsemekten çok beni memnun etti.

Tüylülerden birkaçı yaralı, kim bilir belki de katledilince ötekilerde hücum cesareti kırıldı. Hep şaşaladılar.

Bu aralık çatır çatır bahçe kapıları kırıldı. Allah Allah naralarıyla dışarıdan bir hücum oldu. Ellerinde tüfekler, meşalelerle büyük bir kalabalık bahçeye doldu. Bunlar hep köylü kıyafetindeydiler. Aralarında zaptiyeler de vardı. Bir saldırışta tüylüleri birer birer tutarak ellerini arkalarından iplerle sıkı sıkı bağladılar.

Bu bağlı cin tutsaklarını ablukaya alarak meşalelerle etraflarında bir daire teşkil ettiler.

Gulyabani cenapları yaralı omzunu bir tarafa sarkıtarak heyecandan ayakta durmaya mecali kalmadığını gösterir dermansız, korkakça bir vaziyetle koca belini binaya yasladı. Ağa düşmüş bir canavar gibi kurtuluşundan ümidi kesilmiş nazarlarla yardımcılarının bu acıklı yenilgisini seyrediyordu. Dikkatle yüzüne bakmak için yarı belime kadar pencereden sarktım. O müthiş gözlerinde, aşağıda yanan meşalelerin parıl parıl yansımalarını görerek titremeden kendimi alamadım. Kalbime yine bir korku düştü. O muzaffer cemaat bu devle acaba nasıl baş edeceklerdi? İçimden, "Bu cani dev hangi hapishaneye kapatılır? Hangi idam yerine sürüklenebilir? Saldıranlardan mutlak beş-onunu paralamadıkça bu hunhar mağlup olmaz," diyordum. Bu zannım pek boş çıktı.

Ay ışığı ve meşalelerle aydınlanan dairenin ortasına bir delikanlı atıldı. Hasan'a benzettim. Bu hakikate inanamadım. Gözlerimi birkaç defa ovuşturarak dikkatle baktım.

Hasan! Evet, o şefkatli sevgilimdi.

Bu aldatıcı durum, bir rüya da olsa benim için gördüğüm her ânı dünyalar, cennetler değer eşsiz bir mutluluktu.

Hasan o aydınlık daire ortasında durarak hâlâ biriyle tüfeğini tutmakta olduğu iki elini havaya kaldırdı. O minare cüsseli müthiş hasmına hitap ederek dedi ki:

"Ey! Bu uzun şekle bürünmüş alçak adam. Ortaya çık! Artık örtünü kaldırmanın zamanı geldi. Birkaç masum zavallı kadını ölüm tehditleriyle bayılta bayılta geçimini sağlamaya yol arayan uzun alçak!"

Gulyabani bir-iki kere homurdandı. Hasan devamla:

"Hayatının komedisinin son feci dakikasına geldiğine hâlâ inanamıyor musun? Evin sakinlerini çıldırtmaya uğraşırken yoksa şimdi sen mi delirdin?"

Bu sözü akabinde Hasan ceylan gibi bir sıçradı. Yaradanına sığınarak elindeki tüfeğin dipçiğiyle Gulyabani'nin bacaklarına bir yerleştirdi. Koca heyula düşecek gibi iki yanına bir yalpa vurdu. Bu defa homurdanmayarak insan sesine benzer bir sesle:

"Sopamı yere düşürdüm. Onsuz yürüyemem."

"Eğil de al kerata."

"Eğilemem."

Hasan köylülere dönerek:

"Arkadaşlar! Vahşetinin şöhreti kaç senedir bütün civar köylerde duyulan Gulyabani babanın zavallılığını görüyor musunuz? Eğilip sopasını yerden almaya bile gücü yetmiyor."

Hasan sırığı yerden alıp uzatarak:

"Al bakalım. Haydi yürü. Ortaya çık yezit."

Ahubaba adımlarının ölçüsünü şaşırmaktan korkan bir cambaz ihtiyatıyla sırığa dayana dayana, ağır ağır ortaya yürüdü. Hasan bir kumanda daha verdi:

"Yüzünü köşke dön. Senelerden beri dehşetinden

titreyen velinimetin hanımefendi bu korkunç kılığa bürünen caninin kim olduğunu iyice görebilsin."

Gulyabani bu emre de derhal itaatle yüzünü köşke çevirdi. Hanımefendi, kalfa, Ruşen, hâlâ bu zavallı kadınlar Gulyabani'nin mağlubiyetine kanaat getiremeyerek pencereden serbest bakmaya korkuyorlardı.

Hasan, "Hayatınızı her an tehdit eden facianın ne kadar benzersiz bir komediye dönüştüğünü görmek için dikkatli bakınız!" ihtarıyla bizi çağırdı. Hepimiz birer pencerenin önüne sıralandık. Hasan yine dev düşmanına dönerek:

"Ey, Gulyabani baba cenapları! Bu müthiş vücudunu örten şu uzun cüppeyi sırtından at bakalım. Altından ne çıkacak?"

Gulyabani'nin omuzlarına yakın bir tarafından kürk cebi gibi iki yarıktan bir çift küçük insan eli çıktı. Aşağıdan yukarıdan birkaç düğme çözdü. Cüppe o uzun vücuttan sıyrılarak yere düştü. Altından kırmızı yollu bir mintan çıktı.

Hasan: "Lütfen mintanı da at bakalım."

Ahubaba hemen aynı hareketle mintanından da soyundu. Meydana pamuklar, kırpıntılar, sargılarla dolma koca bir vücut ile kolların dirseklerden yukarı kısımlarına iplerle bağlanmış tahtadan iki uzun bilek çıktı. Kalabalık arasında el şakırtıları, kahkahalar, yuhalar başladı.

Hasan: "Şimdi sıra mübarek çakşırına geldi. Onu da sıyırıp at bakalım. Altında iç donun vardır ya? Kadınlara karşı mahcup olmayalım."

Gulyabani: "Çakşırımı çözmeye elim yetişmez."

Hasan: "Acayip! Vah bebecik vah... Senin donunu dadın mı bağlar lalan mı? Hakikaten bu tuvalet senin kendi başına yapabileceğin kolay bir şey değil. Sana bir giyindirici, soyundurucu lazım. Çok masraflı hayat."

Kahkahalar ayyuka çıkıyordu. Bahçedeki merdiveni

getirdiler. Birkaç kişi tuttu. Hasan yedi-sekiz basamak çıkarak:

"Sıkılma... Bu akşam da çakşırını çözmek şerefi bana nasip olacakmış. Bu mühim hizmetimden dolayı ömrüm oldukça iftihar edeceğim."

Çakşır aşağı alındı. Aşırı bir uzunlukta, tahtadan iki leylek bacağı göründü. Kahkahadan, el vurmadan bahçe inliyordu. Hasan kalabalığa dönerek:

"Bu tahtadan bacakların adına Avrupalılar *échasse*[1] derlermiş. Bunu kırlarda uzakları görmek için bazı çobanlar kullanır. Cambazlar da bu yüksek ayaklarla hüner gösterirlermiş. Fakat zannetmem ki bunun bizim Gulyabani cenaplarının düşündüğü şu şeytanca kullanımı hiçbir Avrupalının aklına gelmiş olsun. Ahubabamız *échasse*'ların en uzunuyla yürümek maharetini kazanmış bulunduğundan dolayı Frenklerin de tebriklerine değer görülür fikrindeyim. Çünkü icadından beri bu ayaklıkların böyle bir fenalığa alet olacağına kimse ihtimal vermemiştir zannederim."

Hasan yine Gulyabani'ye hitapla:

"Aziz babamız, şimdi sıra o hürmetli başına geldi. Onu da çıkar da içinde saklı olan asıl şeytanı şu halk doya doya seyrederek ibret alsın."

Ahuhaba yaralı omzunu zor kımıldatarak iki elini kaldırdı. O korkunç kafayı başından ağır bir tabla indirir gibi aldı. Merdivende duran Hasan'a uzattı. Bu örtünün altından meydana otuz beş-kırk yaşlarında, kara sakallı bir insan başı çıktı. Her taraftan yükselen şaşkınlık nidalarının en kuvvetlisi penceredeki hanımefendiden geliyordu. Zavallı kadın olanca hayretiyle şöyle bağırıyordu:

"Bizim çiftlik kâhyası Zekeriya Efendi! İlahî, seni

1. (Fr.) Cambaz ayaklığı. (Y.N.)

efendiler götürsün! Tuh nankör! Yediğin ekmek gözüne dizine dursun."

Bu isim büyük bir nefret ve yadırgamayla o kalabalık içinde ağızdan ağza dolaştı. Bu garip ifşa karşısında yarım aklını bütün bütün kaybetmek derecesine gelen Ruşen Abla haykırıyordu:

"Durun ayol iyi bakayım... Bizim Zekeriya Efendi mi o? Aa, inanmam... Bu işte yine cinlerin bir numarası var. Rabbim şerlerinden saklasın."

Eski Gulyabani Zekeriya Efendi'nin o tahta, rahatsız eden bacakları söküldü. Bu da elleri arkasına bent edilerek diğer cin tutsakların arasına gönderildi.

Halk yerde duran o koca yapma kafanın etrafına toplanmış, fevkalade acayip bir hadise seyreder gibi bakıyordu. Kimi kavuğunu karıştırıyor, kimi sakalını çekiyor, kimi yerlere yuvarlanarak gülüyor, her biri bir suretle şaşkınlığını beyan ediyordu. Bu kocaman karnaval başlığını kafasına geçirerek diğerlerini korkutmak için Gulyabani vakarıyla etrafa saldırmak şakasında bulunanlar da oldu.

Herkesin şaşkınlık ve istihza nazarları önünde duran bu dev kafası, iri bir küfeden mamuldü. Küfenin üzerine iri burunlu bir yüzlük geçirilmiş, saç sakal takılmış, kavuk giydirilmiş. Hele gözler epey sanatlıydı. İri iri tekerlek camların üzerine gözbebekleri çizilmiş, çifte dürbün gibi içten iki üstüvaneyle, bunu başına geçirecek adamın görüş bağlantısı kolaylaştırılmış, asıl baş ile küfe arasında kalan boşluk pamuklarla beslenmiş, doldurulmuştu.

Bu kafayı başlarına geçirenler ağırlığından şikâyetle Zekeriya Efendi'nin bu sıkleti uzun müddet tepesinde nasıl taşıyabildiğine şaşıyorlardı.

Şimdi nöbet, tüylülerin cin kıyafetlerinden sıyrılmalarına geldi. Hasan bunlardan birini çekip ortaya getirerek ellerini çözdükten sonra, "Soyun bakalım beyefendi," dedi.

Cin tereddüt etti. Hasan yine teklifini tekrarla:

"Kürkünü çıkar canım. Hava o kadar soğuk değil. Korkma, üşümezsin."

Cin, camdan gözlerle donanmış koyun postundan başlığını çıkardı, içinden saçlar taralı, nahif, zarif bir beyefendi zuhur etti. Hasan eliyle oradakilere beyi göstererek:

"Efendim, cinlerin lideri, meşhur Hint perisi Şevki Beyefendi'yi takdim ederim. Güzel cura çalar. Ezberinde pek çok aşk şiiri vardır. Buraya gelen genç hizmetçi kadınları odalık almakta daima birinciliği kazanan başarılı ve bütün bu cirit alayının dâhi tertipçisidir. Cılızlığına ve nezaketine bakmayınız. Pek azılıdır. Dikkat ediniz kaçmasın."

Ellerini tekrar bağlayıp Şevki Bey'i bir kenara çektikten sonra Hasan diğer bir cini ortaya çekip başlığından kurtararak:

"Cinlerin başçavuşu Gamgam cenapları. İnsani ismi Bekir Ağa'dır. Yabandomuzu, manda, deve gibi hayvanatın seslerini taklide hakkıyla yektadır. Gece köşkün sofalarında domuzluğu tuttuğu vakit zavallı kadınları dehşetlerinden tiril tiril titretir.

Teşhir meydanına bir ikincisini getirilerek:

"Periler ile insanlar arasında elçilik hizmeti gören meşhur Samsam. Horoz gibi ötmekte, yumurtlayan tavukları taklit ederek gıtgıtlamada bir benzeri daha yoktur."

Hasan devamla:

"Alınız efendim, bu üçüncüsü Yamyam Ağa... Asıl ismi Bayram. Yenilmek işkencesiyle tehdit edilen insanlara bu musallat gönderilir. Şimdiye kadar kaç adam kıçı yemiş olduğunu bilemem, kendi rivayetince insanın kaba eti köftesi lezzet ve değerce hiçbir hayvanın etiyle karşılaştırılamazmış. Korkuttuğu insanlara öyle söylermiş. Şimdi bir kişnese yeni boşanmış bir aygır zannedersiniz. Hayvan mıdır insan mıdır fark olunmaz."

Dördüncüsünü çağırarak:

"Bu da Zenne Agâh. Peri ortaoyununun en işveli bir kadın taklitçisidir. Nazik ses ve cilvesine aldanarak geceleri rençperlerden kendine âşık olan çok olmuştur."

Beşincisini davetle:

"Cinlerin onbaşısı Havhav Ağa... Asıl adı Zeynel. O kadar mükemmel havlar ki uluduğu vakit yedi köyün köpeğini buraya toplar. Biraz ulu bakayım köpoğlu köpek. Ağalar maharetini görsünler."

Zeynel nazlanır. Hasan ayısını döven bir hayvan terbiyecisi şiddetiyle tüfeğin dipçiğini kaldırarak:

"Ulu diyorum sana!"

Havhav pesten başlayarak gittikçe tizleşen bir köpek sedasıyla, "Uvuvvvvvuvvv!" diye bir ulumaya girişir. Civardan birkaç köpek karşılık olarak "uvuv" karşılığı vermekte gecikmezler. Ortalığı bir kahkaha alır.

Hasan: "Demedim mi ben size! Uzaktakiler buradakini bakınız ne çabuk işittiler."

Ruşen Abla pencereden bağırır:

"Neye gülüyorsunuz kuzum? Yine köpek uluyor. Bir uğursuzluk olacak."

Hasan sırayla oradakilere Baykuş Ahmet'i, Ördek Mehmet'i, Kaz Ali'yi, Hindi Mustafa'yı öttürerek, gaklatarak, vaklatarak takdim etti. Ve hassaten Baykuş Ahmet'in üzerine dikkatleri çekerek:

"Bu melun, cinlerin ölüm zilidir. İdamla tehditlerini kavak ağacında bunu üç defa öttürerek ilan ederler.

Ey ahali, burada asıl görülecek yer köşkün içidir. Burası bir evden çok bir hokkabaz sandığına benzer. Geliniz sizi gezdireyim."

Halk meşalelerle hürredek Hasan'ın arkasına düşer. Hasan eski cinlerin muhafazasını babayiğit sekiz-on kişiye havale ettikten sonra bunların içinden yalnız Ördek Mehmet'i beraber alır. Köşkün arka tarafında birkaç ayak

merdivenle inilir tek kanatlı küçük bir kapının önünde durarak:

"Perilerin girişi işte burasıdır. Hane halkı burasını ebediyen kilitli, 'netameli' bir kapı zanneder. Halbuki buranın birçok anahtarları vardır. Her biri bir cinde durur. Hatta bir tanesi de işte benim cebimdedir."

Anahtarı çıkarır. Kapıyı açar. Dar yollardan, mermerliklerden yürüdükten sonra en evvel Muhsine'nin boş odasına girerler. Hasan, Ördek Mehmet'e bir işaret eder. Ördek odadan savuşurken halk kaçıyor zannıyla yakasına yapışır.

Hasan, "Bırakınız, kaçamaz. Ben gönderiyorum. O şimdi benim hokkabaz yardağımdır. Onsuz size bu evde hiçbir marifet gösteremem," der.

Ördek Mehmet kaybolduktan sonra Hasan yükün kapısını açıp bütün eşyayı boşaltarak:

"Geliniz, bu yükü yoklayınız. Bakalım ne keşfedebileceksiniz?"

Birkaç kişi yüke girer. Altını üstünü, yanlarını dikkatle yokladıktan sonra, "Her tarafı kapalı bir yük," cevabını verirler.

Hasan, "Ben yüke girdikten iki dakika sonra kapısını açınız," ihtarıyla yüke girer. Kanatları örter. İki dakika sonra açarlar, içeride kimseyi göremeyerek halk hayrete düşer. Yük kapılarını kaparlar. Cüzi bir müddet sonra açarlar. Hasan'ı yine içeride bulurlar, şaşkınlıkları artar. Hasan hokkabazın yuvarlağı gibi kâh gözlerden kaybolur kâh meydana çıkar.

Hasan, "Bu şaşkınlığınızı şimdi gideririm," sözüyle yükün kapıya karşılık duvarına yavaşça vurur. Duvar bir dükkân kepengi gibi olduğu şekilde arkaya iner. Öte tarafta bu açıp kapamanın makinisti Ördek Mehmet görünür. Hasan ahalinin bir kısmını bu büyük deliğin öbür tarafına davetle, bunun menteşeli, birçok sürgülü, kol

demirli adeta gizli bir kapı olduğunu gösterir. Gayet düzgün kapandığı için bir kere örtülüp bu sürgüler, kollar yerine konduktan sonra yükün içinden bu duvar ne kadar zorlansa açılmayacağını ve bir perinin yalnız başına gece kapağı açarak işini gördükten sonra tekrar kapayıp gidebileceğini anlatır. Bu gizli kapının öbür tarafı daima kilitli duran küçük bir oda olduğunu gösterir. Hanımefendinin yüküyle daha birkaç yük ve dolabın bu tertipte bulunduğunu söyler.

Oradan çıkarlar. Hasan yine bir işaret edince Ördek kaybolur. Üst katta büyük bir odaya girerler. Oraya buraya bakılırken, "Duvara yaslanma... Üzerime basma... Şimdi seni çarparım," nidasıyla gaipten bir ses gelir. Herkesi yeni bir hayret istila eder.

Tavandan, kerevetin önlerinden ördek vakvakaları işitilir.

Hasan açıklayıcı bir tavırla der ki:

"Bu odanın farklı noktalarında ufak ufak gizli delikler vardır. Bu delikler uzun marpuç borularla aşağıki odaya bağlıdır. Bu marpuçların uçları, anahtarları cinlerde bulunarak daima kilitli duran dolapların içindedir. Bu uçlardan her ne türlü ses verilirse bağlı odalarda tavanlardan, duvarlardan, kerevetlerden geliyor gibi yakından işitilir. Hanımefendinin odası bu şekilde donatılmıştır."

Hasan, odanın iki yan tarafına boydan boya mıhlanmış parmaklıklı ve merdiven küpeştesine benzer iki direk göstererek:

"Bu düzenin bir aynı da tavan arasında vardır. Bunlar zelzele aletidir. Cinler, hanımefendinin odasında deprem yapmak istedikleri zaman bu sırıklara yapışıp daireyi şiddetle sarsarlar."

Yine bahçeye çıkarlar. Hasan halka hitaben:

"Şimdi size bu hokkabazlıkların, bu cin, peri oyunlarının, bu entrikaların sebeplerini ve çıkış noktasını

hikâye edeceğim. Bizim hanımefendi gayet zengin bir kadındır. Fakat israftan hoşlanmaz. Bu zavallının Şevki ve Salim isminde yere batası, israfçı, çapkın iki yeğeni vardır. Bu beyler her zaman köşkte bulunmazlar. Aşırı düşkün oldukları eğlenceyle meşguldürler. Tuhaf hal. Pek mühim bir sebepten dolayı olmalı ki biri burada olduğu zaman diğeri mutlak İstanbul'da kalır. Bu gece köşkte yalnız Şevki Bey bulunuyor. İkisinin olmadığı zamanlarda buradaki cin dolabını, kâhya Gulyabani Zekeriya Efendi gül gibi çevirir. Eksikliklerini belli etmez. Bu ahlaksızların halalarından para sızdırmak için başvurmadıkları çare kalmadı. Kendi arzularınca para çekmeye bir türlü muvaffak olamadılar. Birçok canice teşebbüsler arasında nihayet isteklerini temine bir yol buldular. Bu da kadının ismini deliye çıkarıp mal varlığının idaresi için kendilerini vasi tayin ettirmek, haince bütün işleri ellerine almak yoluydu.

Bu köşkte şu gördüğünüz surette hokkabazlık düzeninde bulunduktan sonra çıldırdı diye kadını buraya attılar. Hanımda cinnetten eser yoktu. Fakat bu yalnız köşkte geceleri Gulyabaniler ortaya çıkar, duvarlardan, tavanlardan türlü acayip sesler, her dakika ölüm tehditleri işitilirse hangi sağlam insanın aklı zıvanasından çıkmaz? Kim çıldırmaz? Hanımefendi yine pek büyük ve metin bir zihne sahipmiş ki umdukları derecede zırdeli kesilmedi. Arada bir hanımefendinin akli durumunu muayene için buraya kapı adamlarından[1], doktorlardan oluşan bir soruşturma heyeti gelir. Nasılsınız yolunda sorulan suallere karşı zavallı kadın, cinlerin, perilerin o haince ve garip suretteki tacizlerinden, görünen Gulyabani'nin minare kadar boyundan, cam gibi parlayan kor-

1. Devlet memurları. (Y.N.)

kunç gözlerinden, bilmem kaç endaze beyaz sakalından bahseder. Bu tabiatın fevkinde görüntüler ve saçmaya benzeyen itiraflarından dolayı soruşturma heyeti hanımın şuuru henüz düzelmemiş olduğunu anlayarak geri döner.

Geceleri cinler hanımın odasında o marpuçlar vasıtasıyla 'havuçları tepe aşağıya diken bahçıvanların cezalandırıldıkları' kabilinden öyle saçma konuşmalarda bulunurlar ki bunları senelerle dinleyip de bozmamak elde değil. Bununla yetinmeyerek soruşturma heyeti geldiği vakit tekrar eylemesi ısrarcı tembihle kadına 'erkek kel kör kirpinin yırtık kürkünü...' türünden çetrefil sözleri ders olarak öğretirler. Bunları ölüm tehdidiyle ezberletirler. Zavallıyı ayda bir kere imtihana çekerler. Şuurunun cidden bozulup bozulmadığını anlamak için bu imtihanlar ustalıklı bir şekilde tertip olunur. Kadın ekseriya akıl ve sezgisini gösterir. Hizmetçilerden çıldıranlar bulunup bulunmadığını bilmek için onları da imtihandan geçirirler. Hanımefendiye olan bu işkencelerini, talihsiz kadına 'gara goro' diye bir cin lisanı öğretmek derecesine kadar vardırmışlardır.

Ben şehirliyim. Okuyup yazmam vardır. Biliyorsunuz ki kır havası almak için arada bir köyünüzde bulunan dayımın yanına misafir gelirdim. Köyünüzü pek sevdim. Kardeşlerimle beraber oranın yerlisi gibi olduk. Öyle her peri, cin, Gulyabani masallarına pek inanmam. Bu köşkün şu civarda duyulan gariplikleri merakımı çekti. Aslının ne olduğunu anlamak için çiftlik kâhyasına kendimi bir köylü gibi takdim ederek bir iş aradım. Rençper olarak buraya kabul olundum. Açıkgözlülük ve çalışkanlığımdan memnun oldular. Yavaş yavaş güvenlerini kazandım. Beni de bu cin alayı fertleri arasına aldılar. Bu zalimce esrar perdesi içine ben de girdim. Ben bu garip hizmete dahil olmazdan evvel burada iki hizmetçi kadın

boğulmuş olduğundan bahsolunuyor. Buna dair kesin bilgim yoktur. Elbette bu mesele soruşturmada meydana çıkar. Burada bulunduğum şu son zamanlarda köşke Muhsine isminde genç güzel bir hizmetçi getirildi. Gelen genç hizmetçi kadınları evvela beyler cariye edip sonra fedakârlık ve ağzı sıkılıklarına karşı ödül olarak sırasına göre öteki cinlere bağışlarlarmış. Evet, evin âdeti böyleymiş. Zaten hanımefendiyi kurtarmak hususu kalbimde yerleşmişti. Bunun için zihnen planlar kurmakla meşguldüm. Fakat ondan evvel masum hizmetçinin kurtarılmasına koşmak lazım geldi. Gece bir cin gibi odasına girdim. Görüştük. Namusunun derecesini sınadım. Maksadıma uygun geldi. Sonra gündüz de insan şeklinde görüştüm. Delikanlıyım ayıp değil ya, Muhsine'yi pek sevdim. İlanıaşkla beraber evlilik teklifinde bulundum. Kabul etti. Kendisine bazı talimatta bulunmak için ertesi gece yine odasına gittim. Ben oradayken Hint perisi namıyla Şevki Bey geldi. Kadını savunmak için dalaştım. Kendisini tepeleyeceğim esnada ıslık öttürdü. Yükten dört tüylü çıktı. Onlarla da tekme yumruk hayli uğraştım. Nihayet kargatulumba ederek beni dışarı çıkardılar. Bahçenin münasip bir noktasına gelir gelmez öteki tüylülerin bu berikilere katılmasına meydan bırakmadan bir silkindim, ellerinden kurtuldum. Kuşağımın arasında silahlarım vardı. Bir elime kamayı diğerine tabancayı aldım. Zaten Şevki Bey ne olacak, muhallebi çocuğu, o bir kenara çekildi. O tüylü kıyafet altındaki dört sahte cinin ne kıratta birer adam olduklarını zaten biliyordum. Gayet seri bir hareketle bunlara hafif bir-iki kama ucu oynadım, tabanca boşalttım. Şaşırdılar. Bahçenin girintisini çıkıntısını zaten ben onlardan âlâ biliyorum. Koştum. Duvar kenarındaki ağaçların birine tırmanınca öte tarafa atladım. Allah selamet vere, kapağı köye attım. Firarımdan sonra onların ne türlü düzen ve melunca icraatlarda

bulunacaklarını keşfetmek bence güç bir şey değildi. Beni ölmüş gösterip Muhsine'yi korkutmak için sabaha karşı baykuşlar öttüreceklerini biliyordum. Bu gece de Gulyabani'nin çıkmak nöbetiydi. Böyle bir baskını hatır ve hayallerine getiremeyecekleri için bu gece her zamanki kötülüklerine devam edeceklerinden emindim. Köyde size hakikati açtım. Hak yoluna hepiniz silahlandınız. Cin peri namına bu köşkte icra edilen zulüm ve kötülüğün içyüzünü hepinizin nefret ve şaşkınlık bakışlarınız önünde meydana koyarak yardımınızla işte elhamdülillah muvaffak oldum."

Bütün köylüler bu cin bozgunu haydutların önünden her birinin yüzüne ayrı ayrı tükürerek bir resmigeçit yaparlar.

Hanımefendi pencereden bir sevinçle bağırdı:

"Hasan evladım, bu kahramanlığından dolayı varımı yoğumu sana bahşetsem azdır. Dile benden ne dilersen..."

Hasan: "Evvela sağlığınızı, sonra Muhsine'yi."

Caniler hükümete teslim edildi. Hasan'ın kahramanlığının duyulduğu bütün civar köylerin katılımıyla çiftlikte üç gün üç gece büyük bir düğün kuruldu. Biz Hasan'la muradımıza erdik. Ruşen Abla ile Çeşmifelek Kalfa'yı da mükemmel çehizleyip çemenleyerek birer kocaya verdik.

Hasan o büyük servetin idaresi işini tamamıyla eline aldı. Vefatı ânına kadar hanımefendiyi bırakmadık. Kadın ahir ömründe refah içinde, tam bir güven ve rahatla yaşadı. Perilerin tacizlerinden tamamıyla uzak kalan o köşkte ne kuzular, ne dolmalar, ne helvalar yedik. Ne eğlenceler, ne ziyafetler, cümbüşler yaptık.

Hainler cezalarını gördüler. Hanımefendi bize birçok mal terk etti. Allah gani gani rahmet eylesin. Nurlar içinde yatsın. Hâlâ sayesinde geçiniyoruz.

Ha, az kaldı unutuyordum. Hasan güvey girdiği gece kendisinden şunu sordum:

"Bu çiftlikte dönen cin, peri dolabı birtakım melunların maskaralıklarından ibaretmiş de, sen beni, 'Geceleri odama perin geliyor. Karşımda anadan doğma soyunuyor,' diye niye aldattın? Utandırdın? Bu senin mertliğine yaraşır mıydı?"

Hasan tatlı bir tebessümle:

"Aşkımıza cin uydurmaları, peri hayalleri karıştırılmayaydı muhabbetimiz bu kadar olağanüstü bir şiddet kazanır mıydı? Bu küçük ve masumca hilelerimden dolayı beni mazur gör."

"Peki, buna cevabı pek güzel uydurdun. Fakat merak ettiğim bir şey daha var."

"Nedir? İki gözüm söyle."

"Bir peri gibi yükümün içinden çıktığın akşam, yanıma gelebilmek için üzerinden muskanı çıkar diye bana niye yalvardın? Üstümde muskam varken odaya gelemez miydin?"

Hasan gevrek gevrek gülerek boynuma atılıp beni ateşli öpücüklerine boğduktan sonra şu cevabı verdi:

"O akşam benden çok hoşlandığını gözlerinden anlamıştım. Bakalım Muhsine beğendiği bu güzel peri delikanlısının âşıkane yalvarmalarına dayanamayarak muskayı üzerinden çıkaracak mı merakıyla seni denemek istedim. Maksadım namusunu sınamaktı. Seni çelik gibi namuslu buldum. Memnun oldum."

* * *

Muhsine Hanım yorgunluk almak için başını duvara dayayarak:

"Yavrularım, söylemeden boğazım kurudu. Çiçeklikte duran şu bozamı veriniz."

Bu hizmete bir oda halkı hep koşuştu.

Aheste aheste, yudum yudum bozasını içti. Sonra besbelli o perili gecelerin müthiş ve ruh okşayan hatıraları zihninde yenilendi. Derin derin, gerçekten gençliğinin şuh günlerini hatırlar bir kırıtmayla sürmeli gözlerini süzerek devam etti:

"Zevcim bu Hacı Hasan Efendi, hikâyedeki işte o kahraman güzel Hasan'dır. Onun sakalı, benim saçlarım ağardı. Daha birbirimize doymadık. Bu yaştaki süs, düzen merakımdan dolayı beni ayıplamayınız. Hep onun içindir. Hâlâ ilk zifaf gecemizdeki gibi birbirimize ateşliyiz. Hacım nerede kaldı ya? Bu vakit oldu daha gelmedi."

* * *

Nihayet Hacı Hasan Efendi sevgili zevcesini almaya gelerek elinde feneriyle kapıdan bağırdı:

"Hanım!"

Muhsine Hanım bu seslenişe gayet tatlı bir, "A canım!"la cevap verdikten sonra o ağır vücutlu kadın kendini merdivenlerden aşağıya atarcasına bir saldırışla koştu.

Senelerin geçişiyle yol olmayan bu müstesna, bu ateşli aşka imrenen bütün komşu hanımlar o gece dinledikleri müthiş hikâyenin benzersiz, meşhur kahramanını, güzel Hasan'ı görebilmek için pencerelere üşüştüler.

* * *

O tarihte zavallı ben, ufak bir çocuktum. Senelerin akıp gitmesine ilk şiddetiyle karşı koyan bir karıkoca muhabbetinin ne demek olacağına hiç aklım ermiyordu. Yalnız şu hatırımda kaldı ki döşeğime girdiğim zaman büyük validem bana her zaman, "Yattım sağıma / Döndüm soluma / Melekler şahit olsun / Dinime imanıma /

Kalırsam elhamdülillah / Ölürsem elhükmülillah[1]" niyaz, teselli ve tevekkülünden sonra "Rabbiyessir"[2] duasını üç defa tekrar ettirdiği halde ben, Samsam'ın "gara garun"larıyla Gulyabani'nin uzun sakalını bir türlü unutamamıştım.

BİTTİ

Sarıyer, Ortaçeşme
14 Eylül 1327[3]

1. Hüküm Allah'ındır. (Y.N.)
2. İşlerde kolaylık sağlamak, ferahlamak için okunan dua. (Y.N.)
3. 27 Eylül 1911. (Y.N.)

aba Yünden, dövülerek yapılan kalın ve kaba kumaş

alabanda Gemilerde dümeni tam sancağa veya iskeleye kırma

âşıkane Âşığa yaraşır biçimde olan

avam Halk

ayna taşı Yapı, anıt ve çeşme gibi yerlere konan yazılı veya yazısız süslü taş levha

batın Karın

bilezik Kuyu ortasına konulan ortası delikli taş

boyun kesmek Sayılan bir kimse karşısında bağlılık ifadesi olarak başını öne eğmek

büryan Kebap

caiz Dinen işlenmesinde, yapılmasında sakınca olmayan

cilve Görünme, ortaya çıkma, tecelli

cinnet Delilik

curcuna havası Karmakarışık, gürültülü durum

cüret Yüreklilik, ataklık, cesaret

çaçaron Çenesi kuvvetli, geveze

çağanoz Eti için avlanan, pavuryaya benzer küçük su hayvanı

çakşır Paça bölümü dizüstünde veya dizaltında kalan bir tür erkek şalvarı

çapari Çok iğneli bir tür olta takımı

çarşamba karısı Saçı başı karmakarışık, üstü başı özensiz kadın; al karısı

çektirme Eskiden çektiri gibi hem kürekle hem yelkenle yürütülen gemilere verilen isim

çeyreklemek Kişinin kollarını ve bacaklarını çaprazlayarak tutmak

çığırtma Basit, küçük, nefesli bir çalgı

çifte nağra Birbirine bağlı iki küçük dümbelekten meydana gelen musiki aleti

Çingene maşası Kara kuru, zayıf, esmer kimseler için kullanılan bir ifade

damasko Çoğunlukla döşemelik olarak kullanılan, keten ve ipek karışımı bir tür kumaş; adını Şam şehrinden alır

deraguş Kucaklama, sarma

elzem Çok gerekli, vazgeçilmez

endaze 65 santime denk bir uzunluk ölçüsü

erbap Bir işten anlayan, bir işi iyi yapan kimse

erkân minderi Konukların oturması için yapılmış yer minderi

ferih fahur Bolluk içinde

gaip Görünmez âlem

gazevi Büyük zembil

gırıl gırıl Sert ve gürültülü ses çıkararak

gulyabani Karanlık ve ıssız yerlerde, insanın gorduğunu sandığı korkunç hayalet

güllabi Akıl hastanelerindeki hademelere verilen ad

hafifmeşrep Davranışları, içinde bulunduğu toplumun ahlak anlayışına uymayan

halayık Kadın köle, cariye

hançere Gırtlak

harem Konaklarda kadınlara ayrılan bölüm

hasep Kişisel özellikler, nitelikler

havf Korku

hikmet Bilgelik

himmet Yardım, kayırma

hokkabaz yuvarlağı Numaralı kâğıtlar ve numaralı pullarla oynanan kumar oyunu

huddam Cinlerden olan hizmetçi

hunnak Boğaz hastalığı, nefes alamama hissi

hüküm Egemenlik, hâkimiyet

hünsa Hem erkek hem dişi, iki cinsiyetli canlı

ifrit Kötü ve korkunç cin

ifşa Herhangi gizli bir şeyi açığa çıkarma, yayma

ilanıaşk Aşkını bildirmek işi

istihza Gizli veya ince alay

kaim Ayakta duran, var olan

kakavan Kendini beğenmiş, sevimsiz, düşüncesiz

kalfa Saraylarda ve büyük konaklarda halayıkların başında bulunan kadın

karışık	Cin ve perilerle ilişkisi olan
kaytan	Pamuk veya ipekten sicim
kerevet	Tahtadan yapılan ve üzerine yatak veya minder konularak yatmaya ve oturmaya yarayan yüksekçe yer
kıranta	Saçları ağarmaya başlamış orta yaşlı erkek
kibar	Seçkin, değerli
kudret	Güç, erk, erke, iktidar
kurada	Gelişmemiş, cılız
lahuraki	Hindistan'ın Lahor şehrine özgü bir tür kumaş
lisan	Dil
lombar deliği	Gemi bordalarına, küpeştelerine açılan dörtgen biçiminde delik
maharet	İş görmede beceri, uzluk, ustalık
mahiyet	Nitelik, vasıf, öz, asıl, esas, içyüz
makam	Klasik Türk müziğinde bir dizinin işleniş biçimine verilen ad
makat	Minder yüzü, minderin üzerine yayılan kumaş
marpuç	Kolayca kıvrılıp bükülebilen, hortum biçiminde uzun boru
mazruf	Zarf içine konmuş, zarflı
melun	Lanetlenmiş, kovulmuş
menfur	Nefret edilen, iğrenç, tiksindirici
mertebe	Aşama, derece, rütbe
mesh	Bir şeyi elle sıvazlama
mest	Üzerine ayakkabı giyilen, kısa konçlu, hafif yumuşak bir tür ayakkabı
mevhum	Olmadığı halde var sanılan, kuruntu edilen
muamma	Bilmece, anlaşılamayan şey
muhayyile	Hayal etme gücü
musibet	Ansızın gelen felaket. Uğursuz
muzaffer	Üstünlük elde etmiş, zafer kazanmış
müstesna	Benzerlerinden üstün olan
nail olmak	Erişmek, ulaşmak, kavuşmak
nalın	Üstü tasmalı, tabanı yüksek, ağaçtan bir tür takunya
nefes	Şifa amacıyla hastaya dua okuma
nesep	Soy, baba soyu

netameli	Gizli bir tehlikesi olduğu sanılan, tekin olmayan
nispet	Oran
pala	Kürek vb. şeylerin enli ve yassı tarafı
peşkeş	Haksız yere bir şeyi vermek
peyke	Duvara bitişik, alçak, tahta sedir, kerevet
potur	Arka tarafında kırmaları çok, bacakları dar bir tür pantolon
punt	Uygun zaman, fırsat
rastık	Kadınların kaşlarını veya saçlarını boyamak için sürdükleri siyah boya, sürme
sağılmak	Kumaşın bir tarafından iplik çıkması, çözülmek
saka	Evlere, çeşmeden su taşımayı iş edinmiş olan kimse
salatüselam	Salavat getirme
sebat	Bir işi sonuna değin sürdürme
selamlık	Konaklarda erkeklerin bulunduğu ve erkek konukların alındığı bölüm
sena	Övme
sevdazede	Âşık, meftun, sevdalı
seyran	Gezme, gezinme
sikke	Mevlevi dervişlerinin giydiği yüksek ve tepesi düz keçe külah
silkme	Kabak, patlıcan gibi sebzelerin hafif ateşte etle pişirilmesi suretiyle yapılan yemek
şerbetlemek	Yılan vb. hayvanların sokmaması veya soktuğunda zehirin etkisiz olması için bir kimseyi afsunlamak
şevk	İstek, heves
tambura	Cura, bulgari, çöğür, bağlama gibi telli ve çalgıçla çalınan çalgıların genel adı
tasavvur	Göz önüne getirme, hayal etme
taşlık	Taşla döşenmiş avlu, sofa, merdiven altı
tecessüs	Merakını gidermeye çalışma
telaffuz	Söyleyiş, söyleniş
tembih	Uyarma
teşebbüs	Girişim, girişme
teveccüh	Güler yüz gösterme, yakınlık duyma
tevekkül	Allah'tan bekleme, kadere boyun eğme

uhrevi Öbür dünyayla ilgili, ahiretle ilgili

üstüvane Silindir

üzerlik Sedef otugillerden, acı tohumları susama benzeyen, beyaz çiçekli, çok dallı, halk arasında tütsü olarak kullanılan sıcak bölge bitkisi

vahim Ağır, korkulu, çok tehlikeli

vasi Birinin vasiyetini yerine getirmekle görevli kimse

velinimet Birine, etkisi yaşadıkça sürecek bir iyilik yapan veya bağışta bulunan kimse

yardak Yardımcı

yemeni Kalıpla basılıp elle boyanan, kadınların başlarına bağladıkları tülbent

zapt Zor kullanarak ele geçirme

zaruri Mecburi, zorunlu, gerekli

zebella Çok iriyarı kimse

Zülfikar Hazreti Ali'nin çatallı kılıcı